

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ"

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η συμβολή της επιμόρφωσης στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών:
απόψεις εκπαιδευτικού προσωπικού Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ

Μυρσίνη Βέντου

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

Αριστοτέλης Ζμας

ΣΥΝ-ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ

Σοφία Αναστασίου

Πάτρα

Ιούλιος 2023

Δήλωση Λογοκλοπής

Η Μυρσίνη Βέντου, γνωρίζοντας τις συνέπειες της λογοκλοπής, δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία με τίτλο «*Η συμβολή της επιμόρφωσης στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών: απόψεις εκπαιδευτικού προσωπικού Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης*», αποτελεί προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας και όλες οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει, έχουν δηλωθεί κατάλληλα στις βιβλιογραφικές παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή/και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή.

Η δηλούσα

Μυρσίνη Βέντου

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	v
Περίληψη	1
Abstract	2
Εισαγωγή	3
1^ο Κεφάλαιο: Εκπαιδευτικοί και επιμορφωτικές ανάγκες	5
1.1. Εννοιολογικές αποσαφηνίσεις	5
1.2. Φύση και μορφές επιμόρφωσης	6
1.3. Πολιτικές επιμόρφωσης εκπαιδευτικών	8
1.4. Απαιτήσεις για αποτελεσματική επιμόρφωση εκπαιδευτικών	13
1.5. Έρευνες περί επιμόρφωσης εκπαιδευτικών	15
2^ο Κεφάλαιο: Επαγγελματική ανάπτυξη και εκπαιδευτικοί	18
2.1. Σύνδεση επαγγελματικής ανάπτυξης με την επιμόρφωση εκπαιδευτικών	20
2.2. Μοντέλα συνεχιζόμενης επαγγελματικής ανάπτυξης	22
2.3. Έρευνες περί σύνδεσης μεταξύ επαγγελματικής εξέλιξης και επιμόρφωσης	24
3^ο Κεφάλαιο: Η έρευνα	30
3.1. Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα	30
3.2. Μεθοδολογία	30
3.3. Το δείγμα	31
3.4. Διεξαγωγή συνεντεύξεων	33
3.5. Μεθοδολογικοί περιορισμοί	34
4^ο Κεφάλαιο: Αποτελέσματα	36
4.1. Οργάνωση επιμορφωτικών δράσεων	36
4.2. Συμμετοχή σε επιμορφωτικές δράσεις	44
4.3. Σύνδεση επιμόρφωσης με την επαγγελματική ανάπτυξη	47

5^ο Κεφάλαιο: Συζήτηση	55
5.1. Συμπεράσματα	55
5.2. Προτάσεις	62
Βιβλιογραφία	65
Παράρτημα – Συνεντεύξεις	72

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω από καρδιάς τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Αριστοτέλη Ζμα για τη μεγάλη του βοήθεια, την άψογη συνεργασία, την υπομονή του και τις εξαιρετικά κατατοπιστικές του οδηγίες σε όλη τη διάρκεια εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας. Ένα μεγάλο ευχαριστώ επίσης, στους συναδέλφους εκπαιδευτικούς για την εμπιστοσύνη που έδειξαν στο πρόσωπό μου και ανταποκρίθηκαν στις συνεντεύξεις. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον άντρα μου Διονύση και τους δύο μου γιους, Χρήστο και Άγγελο – Γιώργο, για την ψυχολογική υποστήριξη και την κατανόηση που επέδειξαν όλο αυτό το χρονικό διάστημα συγγραφής της διπλωματικής μου εργασίας.

Περίληψη

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται ζητήματα που αφορούν στη συμβολή της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στην επαγγελματική τους ανάπτυξη. Συγκεκριμένα διερευνά απόψεις εκπαιδευτικών που ανήκουν στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, σχετικές με την οργάνωση των επιμορφωτικών δράσεων από φορείς, τη συμμετοχή τους στις επιμορφωτικές δράσεις, τα κίνητρα συμμετοχής τους, καθώς και τα οφέλη που αποκόμισαν από αυτές, τις επιμορφωτικές τους ανάγκες και τη συμβολή τους στην επαγγελματική τους εξέλιξη.

Αξιολογώντας τα αποτελέσματα της έρευνας, οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν πως είναι σε μέτριο βαθμό ικανοποιημένοι από τις επιμορφωτικές δράσεις που έχουν παρακολουθήσει έως τώρα, καθώς αποζητούν περισσότερες για να τους βοηθήσουν σε πρακτικό επίπεδο. Η προσωπική και επαγγελματική τους ανέλιξη και η καλύτερη διαχείριση ορισμένων δύσκολων ζητημάτων στη σχολική τάξη, αποτελούν βασικά κίνητρα παρακολούθησης των επιμορφώσεων.

Αναφορικά με τις επιμορφωτικές τους ανάγκες αξιολογούν πως τα βιωματικά εργαστήρια είναι εκείνα που θα τους ωφελήσουν περισσότερο στην εκπαιδευτική διαδικασία και αποζητούν μία ποικιλία επιμορφωτικών προγραμμάτων που θα τους παρέχουν βελτίωση και επάρκεια, τόσο σε προσωπικό, όσο και σε επαγγελματικό επίπεδο.

Τέλος οι εκπαιδευτικοί συμφωνούν πως οι επιμορφωτικές δράσεις θα πρέπει να στοχεύουν σε διδακτικές πρακτικές και όχι σε θεωρία, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται με αυτόν τον τρόπο η εξέλιξή τους στην επαγγελματική τους πορεία.

Λέξεις κλειδιά: επιμόρφωση, επαγγελματική ανάπτυξη, πρωτοβάθμια εκπαίδευση, εκπαιδευτικοί

Abstract

This manuscript deals with issues related to the contribution of teacher training to their professional development. Specifically, it explores the opinions of teachers belonging to Primary Education, related to the organization of educational activities by agencies, their participation in educational activities, their motivations for participation, as well as the benefits they obtained from them, their educational needs and the contribution them in their professional development.

Evaluating the results of the survey, the teachers state that they are moderately satisfied with the educational activities they have attended so far, as they are looking for more to help them on a practical level. Their personal and professional development and the better management of certain difficult issues in the school classroom are the main motivations for attending the trainings.

Regarding their educational needs, they assess that the experiential workshops are those that will benefit them the most in the educational process and they seek a variety of educational programs that will provide them with improvement and competence, both at a personal and professional level.

Finally, the teachers agree that the educational actions should be aimed at teaching practices and not at theory, so that their development in their professional career is achieved in this way.

Keywords: training, professional development, primary education, teachers

Εισαγωγή

Η εργασία κάθε εκπαιδευτικού εκλαμβάνεται ως λειτούργημα. Αυτό σημαίνει, μεταξύ άλλων, ότι αναμένεται να είναι εφοδιασμένος με υπομονή, επιμονή, πνευματική εγρήγορση, παιδαγωγική και γνωστική κατάρτιση, και κυρίως αγάπη για τους μαθητές – εκπαιδευομένους του. Επιπλέον, οφείλει να ανταποκρίνεται στις νέες απαιτήσεις και τις ανάγκες της εποχής, λαμβάνοντας υπόψη τις επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις. Ως εκ τούτου, κρίνεται επιτακτική η ανάγκη για βελτίωση της κατάρτισης των εκπαιδευτικών, με απώτερο στόχο οι τελευταίοι να είναι σε θέση να ανταπεξέλθουν με επιτυχία στις απαιτήσεις των καθηκόντων τους, αποτελώντας θετικό πρότυπο, δράσης και συμπεριφοράς τόσο για τους μαθητές τους όσο και για τους συναδέλφους τους. Κατ' επέκταση, η ικανότητα να ανταποκρίνονται επιτυχώς στα επαγγελματικά καθήκοντά τους, ενισχύει την αίσθηση ότι εργάζονται σ' ένα περιβάλλον με συνθήκες προοπτικής, η οποία θα λειτουργήσει θετικά στην επαγγελματική ανέλιξή τους.

Τίθεται, λοιπόν, το ερώτημα ποιες ευκαιρίες για επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και σε ποια γνωστικά, παιδαγωγικά πεδία παρουσιάζονται σήμερα· ευκαιρίες, που συμβάλλουν στην επαγγελματική ανάπτυξή τους, λαμβάνοντας μάλιστα υπόψη τις διαρκώς μεταβαλλόμενες τεχνολογικές και κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις. Ειδικότερα, η προβληματική έχει δύο όψεις. Η πρώτη σχετίζεται αφενός με το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών για την καλλιέργεια του γνωστικού επιπέδου τους, προκειμένου να είναι σε θέση να ανταποκριθούν αποδοτικότερα στα καθήκοντά τους, αφετέρου με τον τρόπο με τον οποίο συνδέεται η επιμόρφωση με την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών σε ζητήματα όπως: την προσφορά υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης, τη βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού έργου τους, την ανταπόκρισή τους στις απαιτήσεις της νέας αγοράς εργασίας, την εξοικείωσή τους σε ζητήματα έρευνας και τεχνολογίας, την αποτελεσματική αφομοίωση της διδακτέας ύλης από τους διδασκόμενούς τους, την αξιοποίηση των σύγχρονων εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων διδασκαλίας, την ανάπτυξη των δεξιοτήτων διαχείρισης οργάνωσης και διοίκησης στις εκπαιδευτικές μονάδες, την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού και της ενδυνάμωσης της κοινωνικής συνοχής, την ενεργή συμμετοχή τους στην κοινωνική ζωή και στην αναβάθμιση της εκπαίδευσης. Η δεύτερη όψη συνδέεται

με τον βαθμό στον οποίο η Πολιτεία συμβάλλει ενεργά στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, παρέχοντας σε αυτούς δωρεάν επιμορφωτικά προγράμματα.

Έχοντας υπόψη τις προαναφερθείσες προκλήσεις, σκοπός της παρούσας εργασίας αποτελεί η διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για ζητήματα που αφορούν τη συμβολή της επιμόρφωσης στην επαγγελματική ανάπτυξή τους. Συγκεκριμένα, εξετάζεται ο ρόλος των αρμόδιων θεσμικών φορέων στην οργάνωση και υλοποίηση επιμορφωτικών προγραμμάτων και ο βαθμός που η επαγγελματική ανέλιξη των εκπαιδευτικών επιτυγχάνεται μέσω της συμμετοχής τους σε αυτά τα προγράμματα. Αναφορικά με τη δομή της εργασίας, αυτή αποτελείται από δύο διακριτά μέρη, το θεωρητικό και το εμπειρικό. Ειδικότερα, στο πρώτο κεφάλαιό της η προσοχή εστιάζεται στις επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών. Ταυτόχρονα, μελετώνται οι σύγχρονες μορφές επιμόρφωσης και οι απαιτήσεις σχετικά με την αποτελεσματική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Στο δεύτερο κεφάλαιο της εργασίας το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στη σύνδεση της επαγγελματικής ανάπτυξης με την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Πιο συγκεκριμένα, μελετώνται τα μοντέλα της διαρκούς επαγγελματικής ανάπτυξης και εξετάζονται οι αντίστοιχες έρευνες, οι οποίες εστίαζαν την προσοχή τους στη σύνδεση μεταξύ της επαγγελματικής εξέλιξης και της επιμόρφωσης (Timperley et al., 2007: 19· Bates, 2008: 219-220).

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται ζητήματα αναφορικά με τη διεξαγωγή της έρευνας. Ειδικότερα, γίνεται αναφορά στο μεθοδολογικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε για τη διεξαγωγή της έρευνας, στο δείγμα που επιλέχθηκε να συμμετέχει σε αυτήν, καθώς και σε ζητήματα ερευνητικής δεοντολογίας που ακολουθήθηκαν. Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας, τα οποία συζητούνται στο τελευταίο μέρος της εργασίας.

1^ο Κεφάλαιο: Εκπαιδευτικοί και επιμορφωτικές ανάγκες

1.1. Εννοιολογικές αποσαφηνίσεις

Η εννοιολογική προσέγγιση του όρου «επιμορφωτική ανάγκη» δεν έχει διευκρινιστεί με σαφήνεια. Ως «ανάγκη» ορίζεται η «*διαφορά ανάμεσα στο τι πραγματικά συμβαίνει και στο τι θα έπρεπε να συμβαίνει*». Πρόκειται δηλαδή για τη διαφορά μεταξύ μιας πραγματικής και μιας επιθυμητής κατάστασης. Με τον όρο «εκπαιδευτική ανάγκη» νοείται «*κάθε γνώση, δεξιότητα ή στάση που είναι αναγκαία αλλά μη διαθέσιμη από ένα άτομο, για την επαρκή και πλήρη εκτέλεση μιας εργασίας ή γενικότερα μιας δραστηριότητας που περιλαμβάνει ένα σύνολο εργασιών, εν προκειμένω με σκοπό την επίτευξη του εκπαιδευτικού έργου*» (Μπερτζέμη, 2008: 8). Αντίστοιχα, ως «διερεύνηση αναγκών» προσδιορίζεται η «*διαδικασία συλλογής και ανάλυσης πληροφοριών, η οποία καταλήγει στον εντοπισμό των αναγκών ατόμων, ομάδων, ιδρυμάτων, κοινοτήτων, φορέων με απώτερο στόχο τον καθορισμό των ενεργειών και των δραστηριοτήτων, με βάση τις οποίες θα οδηγηθούμε στην άρση των συγκεκριμένων αναγκών*» (ό.π.: 8). Ωστόσο, αρκετές φορές εκλαμβάνεται η διερεύνηση αναγκών ως «*μία διαδικασία με την οποία εντοπίζεται η πιθανή ασυμφωνία ανάμεσα στην υπάρχουσα και επιθυμητή κατάσταση*» (Πατσός, 2015: 39).

Επιπρόσθετα, οι επιμορφωτικές ανάγκες συνήθως συνδέονται με τις προτιμήσεις, τις απόψεις και τις προσδοκίες των εκπαιδευτικών ή με τη ζήτηση για την επιμόρφωση σε διδακτικά αντικείμενα και θέματα της αρεσκείας τους. Επιλέγουν κατ'επέκταση ένα επιμορφωτικό πρόγραμμα, είτε γιατί επιθυμούν να αποκτήσουν περισσότερες γνώσεις επί του διδακτέου αντικείμενου, είτε γιατί θεωρούν πως θα τους βοηθήσει στην επαγγελματική ανάπτυξή τους και πορεία. Παράλληλα, πολλοί εκπαιδευτικοί επιδεικνύουν γνήσιο ενδιαφέρον για συμμετοχή σε έρευνες με ερωτήσεις που αναζητούν τους λόγους των επιμορφωτικών αναγκών, με απώτερο στόχο να ευνοηθούν είτε σε προσωπικό – πνευματικό επίπεδο είτε σε επαγγελματικό. Συνεπώς, επιμορφωτικές ανάγκες αποτελεί «*το σύνολο των διδακτικών αντικειμένων, σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο, όπου κρίνει ο εκπαιδευτικός πως οφείλει να τα προσεγγίσει πολύπλευρα, με σκοπό να βελτιώσει το παιδαγωγικό - εκπαιδευτικό του προφίλ*» (Αντύπας, 2018: 87). Βέβαια, η διερεύνηση των επιμορφωτικών αναγκών εστιάζει σε ένα πλαίσιο επί του

συνόλου των διδακτικών αντικειμένων, κάποια από τα οποία οι εκπαιδευτικοί καλούνται να επιλέξουν, ώστε αφενός να βελτιώσουν τις διδακτικές μεθόδους τους και να καλλιεργήσουν τις σύγχρονες παιδαγωγικές αρχές, αφετέρου να εξελίσσουν τις επιστημονικές τους αναζητήσεις. Άρα, οι επιμορφωτικές ανάγκες από μόνες τους πιστοποιούν τη σπουδαιότητα της γεφύρωσης του χάσματος ανάμεσα στην υπάρχουσα και στην ιδεατή κατάσταση. Παράλληλα, η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών διασφαλίζει ευνοϊκότερες προϋποθέσεις, για την εισαγωγή της καινοτομίας στην εκπαίδευση. Χαρακτηριστικά, οι εκπαιδευτικοί που βελτιώνουν το γνωστικό επίπεδό τους στις ψηφιακές τεχνολογίες (ψηφιακός εγγραμματισμός), ενδέχεται να καινοτομούν κατά τη μαθησιακή διαδικασία μέσα από τη δημιουργία ψηφιακού υλικού.

Η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, ως μία σπουδαία παράμετρος του ποιοτικού εκπαιδευτικού έργου, χαρακτηρίζεται ως μια διαδικασία κατά την οποία οι εκπαιδευτικοί προβαίνουν σε διαρκή μετασχηματισμό των πρακτικών τους διαμέσου της εμπειρίας και της συμμετοχής τους σε τυπικές και άτυπες μορφές επιμόρφωσης, ώστε να αντεπεξέλθουν επιτυχώς στις σύγχρονες απαιτήσεις. Ο εμπλουτισμός των γνώσεων των εκπαιδευτικών σε ποικίλους τομείς και σε σχέση με διάφορα κοινωνικά περιβάλλοντα καθορίζεται ως ο στόχος της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών (Βασιλόπουλος, 2018: 69). Προς τη συγκεκριμένη κατεύθυνση, οι εκπαιδευτικοί αφού αφογκράζονται τις επιμορφωτικές ανάγκες τους, επανεξετάζουν τους στόχους της διδασκαλίας, μέσω της προώθησης της καινοτομίας, της διάθεσης για έρευνα και αναστοχασμό, της κριτικής ανάπτυξης της γνώσης, της καλλιέργειας των δεξιοτήτων και της συναισθηματικής νοημοσύνης τους, προκειμένου να ανταποκριθούν πλήρως στα επαγγελματικά τους καθήκοντα και να εφαρμόσουν διδακτικές τεχνικές τέτοιες, που θα διευκολύνουν τη συνεργασία με τους μαθητές τους και κατ' επέκταση τη διάχυση της γνώσης.

1.2. Φύση και μορφές επιμόρφωσης

Με τον όρο «επιμόρφωση» νοείται «ένα σύνολο προγραμματισμένων ή μη δραστηριοτήτων και μέτρων που εφαρμόζονται, με σκοπό την προσαρμογή της ήδη αποκτη-

μένης γνώσης σε καινούριες οικονομικές, πολιτικές, κοινωνικές και τεχνολογικές απαιτήσεις» (Κωστίκα, 2004: 19). Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών χαρακτηρίζεται ως μία διαρκής διαδικασία που διέρχεται τρία στάδια: την προϋπηρεσιακή, την εισαγωγική και την ενδοϋπηρεσιακή. Μέσα από την επιμόρφωση η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων από τους εκπαιδευτικούς, συντελεί στην ανάπτυξη και εφαρμογή κατάλληλων διδακτικών μεθόδων, καθώς η πρώτη αποτελεί μία εξελισσόμενη και δυναμική διαδικασία, κατά την οποία οι εκπαιδευτικοί (ανα)γνωρίζουν τις ψηφιακές τεχνολογίες και τις εξελίξεις στον κλάδο εξειδίκευσής τους. Επιπρόσθετα, το επίκεντρο της διαδικασίας της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών εστιάζει στο πρόγραμμα των σπουδών, τον σχεδιασμό, τη δομή, την οργάνωση και την κατάλληλη διεκπεραίωσή της.

Παράλληλα, η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών χαρακτηρίζεται ως ευρεία και περιεκτική, διότι εμπεριέχει ένα ευρύ φάσμα προγραμμάτων εκμάθησης. Συμπεριλαμβάνει δηλαδή τα προϋπηρεσιακά και τα ενδοϋπηρεσιακά προγράμματα, καθώς και διάφορα κοινοτικά προγράμματα και δραστηριότητες, όπως τα άτυπα προγράμματα εκπαίδευσης με στόχο τη βελτίωση του κοινωνικού γίνεσθαι. Επιπλέον, το περιεχόμενο της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών αποτελεί το επίκεντρο του ενδιαφέροντος, διότι από το είδος και την ποιότητα της κατάρτισης εξαρτάται κατά βάση η επιτυχία και η αποτελεσματικότητα της παιδαγωγικής πράξης (Δουλκερίδου, 2015: 91).

Αξίζει να επισημανθεί πως η επιμόρφωση διακρίνεται σε υποχρεωτική και προαιρετική. Οι μορφές υποχρεωτικής επιμόρφωσης είναι οι παρακάτω, σύμφωνα με το Π.Δ. 250/92 όπως τροποποιήθηκε με τα Π.Δ. 101/1994, Π.Δ. 145/1997 και Π.Δ. 45/1999):

- Εισαγωγική επιμόρφωση διάρκειας εκατό τουλάχιστον διδακτικών ωρών για τους υποψήφιους προς διορισμό εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.
- Περιοδική επιμόρφωση, σε δύο επιμορφωτικούς κύκλους κάθε ακαδημαϊκό έτος, διάρκειας μέχρι τρεις μήνες για τους μόνιμους εκπαιδευτικούς.
- Ειδικά επιμορφωτικά προγράμματα βραχείας διάρκειας από 10 ως 100 ώρες για όλους τους υπηρετούντες εκπαιδευτικούς και ως 200 ώρες για εκπαιδευτικούς που υπηρετούν σε μονάδες Ειδικής Αγωγής.

Επίσης, στην περιοδική επιμόρφωση και στα ειδικά επιμορφωτικά προγράμματα έχουν τη δυνατότητα συμμετοχής:

- Εκπαιδευτικοί που υπηρετούν στα δημόσια σχολεία Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου.
- Εκπαιδευτικοί που υπηρετούν σε ιδιωτικά σχολεία, τα οποία έχουν αναγνωριστεί ως ισότιμα προς τα δημόσια.

Από την άποψη της οργάνωσης, τα προγράμματα της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών ταξινομούνται σε (Μποροντζή, 2015: 34):

- Κέντρα Επαγγελματικής Επιμόρφωσης (Σεμινάρια): Οι εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα να διευρύνουν και να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους, ωστόσο η αυτονομία και η καινοτομία χαρακτηρίζεται περιορισμένη.
- Ενδοσχολική Επιμόρφωση: Αποτελεί ένα επαγγελματικό δικαίωμα για τους εκπαιδευτικούς, καθώς και μία καλή προοπτική με στόχο την επαγγελματική ανάπτυξή τους. Η εκπαίδευση στο σχολείο παρέχει τη δυνατότητα της σύνδεσης της θεωρίας με την πρακτική, διότι προσμετρώνται οι πραγματικές συνθήκες διδασκαλίας, αλλά και οι ιδιαιτερότητες της εκάστοτε μονάδας.
- Τριτοβάθμια Εκπαίδευση: Τα Α.Ε.Ι. παρέχουν εξειδικευμένα εκπαιδευτικά προγράμματα, μέσω προπτυχιακών ή / και μεταπτυχιακών σπουδών.
- Αυτο-εκπαίδευση: Μέσω της αναζήτησης πληροφοριών σε πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες και ερευνητικά προγράμματα, ο εκπαιδευτικός έχει την δυνατότητα να διευρύνει τους γνωστικούς ορίζοντές του, να οξύνει την κριτική σκέψη του και να αναστοχαστεί πάνω σε ζητήματα εκπαιδευτικής πολιτικής .
- Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Η εξ' αποστάσεως εκπαίδευση είναι δυνατό να περιλαμβάνει εμπλουτισμένο υλικό, κοινωνικό δίκτυο συνεργατικής μάθησης, δια ζώσης συναντήσεις, αξιολογήσεις και εξετάσεις.

1.3. Πολιτικές επιμόρφωσης εκπαιδευτικών

Ο θεσμός της επιμόρφωσης στην Ελλάδα παρουσιάζει τα δικά του χαρακτηριστικά γνωρίσματα ανάλογα την κάθε χρονική περίοδο. Στην πρώτη περίοδο γίνονται

τα πρώτα δειλά και μάλλον ανοργάνωτα βήματα επιμόρφωσης των δασκάλων. Η δεύτερη προσπάθεια ξεκίνησε με την ίδρυση της Σχολής Επιμόρφωσης Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΣΕΛΜΕ) και της Σχολής Επιμόρφωσης Λειτουργών Δημοτικής Εκπαίδευσης (ΣΕΛΔΕ) από το 1978. Προφανώς πρόκειται για τα πρώτα δείγματα συστηματικής επιμόρφωσης, ενταγμένα στη θεσμοθέτηση της μετεκπαίδευσης. Ακολούθησε, η τρίτη περίοδος, αρχής γενομένης το 1992, με τη λειτουργία των Περιφερειακών Επιμορφωτικών Κέντρων (ΠΕΚ), λειτουργία που ισχύει μέχρι και σήμερα (Μπερτζέμη, 2008: 2). Τα τελευταία χρόνια βέβαια γίνονται προσπάθειες για καθορισμό ενός νέου πλαισίου αναδιάρθρωσης της επιμορφωτικής πολιτικής.

Ειδικότερα στη δεκαετία του 1990 οι επιμορφωτικές προσπάθειες εστίασαν αποκλειστικά σε προτάσεις της επιτροπής Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, που συγκροτήθηκαν από το ΥΠΕΠΘ, με σκοπό την εισαγωγή ταχύρρυθμων επιμορφωτικών προγραμμάτων στα ΠΕΚ για τα στελέχη της εκπαίδευσης και τον επανακαθορισμό του ρόλου τους, αλλά και των κριτηρίων επιλογής τους στο ΥΠΕΠΘ (ό.π.: 2). Παράλληλα από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 υλοποιήθηκαν διάφορα επιμορφωτικά προγράμματα βραχείας διάρκειας, με μικρότερο κόστος και ευελιξία, στα οποία οι εκπαιδευτικοί είχαν τη δυνατότητα να επιλέξουν τα αντικείμενα του ενδιαφέροντός τους και αυτό λειτούργησε θετικά στην επιμόρφωσή τους. Ωστόσο, το μειονέκτημα της βραχείας εκπαίδευσης σε συνδυασμό με τη μερική έλλειψη του συντονισμού, αποτέλεσε αφορμή για τη σύσταση του Οργανισμού Επιμόρφωσης των Εκπαιδευτικών (ΟΕΠΕΚ), το έτος 2002, με στόχο την αρτιότερη οργάνωση και λειτουργία των επιμορφωτικών προγραμμάτων. Συνεπώς στον ΟΕΠΕΚ ανατέθηκαν ποικίλες αρμοδιότητες, όπως για παράδειγμα ο σχεδιασμός της επιμορφωτικής πολιτικής, η διαχείριση των κονδυλίων επιμόρφωσης, ο συντονισμός του συνόλου των φορέων επιμόρφωσης, καθώς και η αξιολόγηση των επιμορφωτικών προγραμμάτων. Παρ' όλα αυτά η σύσταση και η λειτουργία του ΟΕΠΕΚ δεν ευδοκίμησε ως θεσμός επίλυσης σημαντικών προβλημάτων, με συνέπεια να παύσει η λειτουργία του μετά από σύντομο χρονικό διάστημα (Βενιοπούλου, 2015: 31). Επιπρόσθετα παράγοντας αποτυχίας για το ρόλο του ΟΕΠΕΚ ήταν από τη μία η διασπάθιση των κονδυλίων από ιδιώτες εντός του ΟΕΠΕΚ, και από την άλλη η πραγματοποίηση προγραμμάτων χωρίς την απαραίτητη

ανίχνευση των επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών και την αξιολόγηση προηγούμενων προγραμμάτων (Βενιοπούλου, 2015: 50).

Ταυτόχρονα, τα Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα (ΠΕΚ) έχουν οδηγηθεί σε σταδιακή υποβάθμιση, διότι υλοποιούν αποκλειστικά τη σύντομη εισαγωγική επιμόρφωση, δίχως να τηρείται η προβλεπόμενη από τη νομοθεσία ημερομηνία, που είναι το πρώτο δεκαήμερο του Σεπτεμβρίου. Επιπλέον, χωλαίνει η άσκηση ορθής εκπαιδευτικής πολιτικής λόγω της έλλειψης επιστημονικών μελετών με σκοπό την αξιολόγηση των επιμορφωτικών οργανισμών και φορέων. Επίσης η Πολιτεία ακολουθεί πεπατημένη τακτική για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών που στηρίζεται στην υποχρεωτική και προαιρετική εκπαίδευση βάση της νομοθεσίας. Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Π.Δ. 250/92 οι μορφές της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, οι οποίες προβλέπονται για τους εκπαιδευτικούς είναι:

- Εισαγωγική επιμόρφωση: Διαρκεί έως 4 μήνες και παρέχεται στο σύνολο των υποψηφίων προς διορισμό εκπαιδευτικών και των δύο βαθμίδων της Εκπαίδευσης.
- Περιοδική επιμόρφωση: Γίνεται κάθε σχολικό έτος και ταξινομείται σε δύο επιμορφωτικούς κύκλους. Η μέγιστη χρονική διάρκεια είναι τρίμηνη και αφορά το σύνολο των μόνιμων εκπαιδευτικών.
- Ειδικά επιμορφωτικά προγράμματα: Είναι βραχείας διάρκειας εκπαιδευτικά προγράμματα, από 10 ως 100 ώρες για το σύνολο των εν υπηρεσία εκπαιδευτικών. Ενδέχεται, οι διδακτικές ώρες να διπλασιαστούν για τους εκπαιδευτικούς Ειδικής Αγωγής.
- Επιμορφωτικά προγράμματα, με σκοπό την κάλυψη των ειδικών αναγκών του συνόλου της εκπαιδευτικής κοινότητας, οι οποίες αφορούν στην επιμόρφωση των στελεχών της δημόσιας εκπαίδευσης, των ιδιωτικών εκπαιδευτικών, καθώς και των ομογενών, οι οποίοι υπηρετούν ως αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί στα ελληνικά σχολεία του εξωτερικού. Επιπρόσθετα, υπάρχουν προγράμματα που αφορούν την επιμόρφωση τόσο των εκπαιδευτικών της εκκλησιαστικής εκπαίδευσης, όσο και των υπολοίπων στο πλαίσιο της εφαρμογής των Ευρωπαϊκών προγραμμάτων, όπως τα Comenius και Erasmus, διαμέσου των οποίων δίνεται η δυνατότητα για μετακίνηση σε άλλα κράτη και εμπλουτισμό εμπειριών λόγω της επαφής με τα εκπαιδευτικά συστήματα των άλλων χωρών.

Παράλληλα, στο πλαίσιο της προαιρετικής επιμόρφωσης υλοποιούνται τα σεμινάρια, τα οποία αφορούν θέματα καινοτόμων δράσεων, όπως για παράδειγμα η περιβαλλοντική εκπαίδευση, η αγωγή υγείας, η ειδική αγωγή, η διαπολιτισμική εκπαίδευση και ο σχολικός εκφοβισμός. Αξίζει βέβαια να τονιστεί πως για τις εν λόγω μορφές επιμόρφωσης υλοποιείται αποκλειστικά η εισαγωγική επιμόρφωση για ορισμένους κλάδους εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Κάνοντας μία συνολική αποτίμηση φαίνεται πως η επιμορφωτική πολιτική στην Ελλάδα στηρίζεται στο τεχνοκρατικό μοντέλο της επαγγελματικής ανάπτυξης με κεντρικά καθορισμένα προγράμματα, τα οποία πραγματοποιούνται με τη μέθοδο της θεωρίας και την απουσία της πρακτικής εξάσκησης. Ειδικότερα, το τεχνοκρατικό μοντέλο επικεντρώνεται στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε διδακτικές δεξιότητες και πρακτικές, οι οποίες συντελούν στην αποφυγή των διδακτικών σφαλμάτων. Όμως το τεχνοκρατικό μοντέλο δε λαμβάνει υπόψη τις αξίες, τις εμπειρίες και τις πεποιθήσεις των εκπαιδευτικών, καθιστώντας τους ελεγχόμενους από την εκάστοτε ηγεσία της εκπαίδευσης. Συνεπώς, ο κεντρικός έλεγχος επιτείνεται με την εφαρμογή της εξωτερικής αξιολόγησης των εκπαιδευτικών λαμβάνοντας υπόψη μετρήσιμα κριτήρια (Βενιοπούλου, 2015: 22).

Επομένως, η μη προσαρμογή σε ρεαλιστικές συνθήκες εργασίες λειτουργεί ανασταλτικά για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Όπου όμως η επιμόρφωση έχει και πρακτικό επίπεδο, τότε θα υπάρχουν καλύτερες συνθήκες προσαρμογής των εκπαιδευτικών σε διδακτικές μεθόδους, σε επιλύσεις ενδεχομένων προβλημάτων που προκύπτουν κατά τη μαθησιακή διαδικασία, με συνέπεια να είναι σε θέση να αντεπεξέλθουν δυναμικά στο έργο τους. Χαρακτηριστικά, ένας πιο «ενεργητικός» και συμμετοχικός τύπος επιμόρφωσης, που θέτει τον/την εκπαιδευτικό στο επίκεντρο των δράσεων από την στιγμή του σχεδιασμού έως τον τρόπο υλοποίησης και αποτίμησης του έργου τους είναι η «Έρευνα-Δράση». Αυτή αντιμετωπίζει τον/την εκπαιδευτικό ως «στοχαζόμενο επαγγελματία» και όχι ως απλό μεταφορέα γνωστικών πληροφοριών.

Ο κύριος στόχος της «Έρευνας-Δράσης» είναι η ενεργός συμμετοχή των εκπαιδευτικών, η βελτίωση της καθημερινής εκπαιδευτικής διαδικασίας εντός της σχολικής

τάξης μέσω του μετασχηματισμού της γνώσης και της εμπειρίας. Τα ερευνητικά ερωτήματα τίθενται από τους άμεσα ενδιαφερόμενους, δηλαδή τους/τις εκπαιδευτικούς και αντικατροπτίζουν ρεαλιστικά τις καθημερινές τους δυσκολίες. Ακολουθεί ανάλυση και αναστοχασμός, με σκοπό να καταλήξουν στη δημιουργία καινοτόμων προτάσεων, οι οποίες συντελούν σε βελτίωση του έργου τους και διευκολύνουν τη μαθησιακή διαδικασία. Ο συγκεκριμένος τύπος επιμόρφωσης απαιτεί και προϋποθέτει ένα ισχυρό θεωρητικό και επιστημολογικό υπόβαθρο από τους/τις εκπαιδευτικούς, καθώς λειτουργεί ως έρεισμα για παρατήρηση, για ανάλυση και προβληματισμό αναφορικά με την πρακτική τους, ώστε να εντοπιστούν καινοτόμες βελτιωμένες προτάσεις και πρακτικές (Καραγιάννη, 2018: 31-32).

Πρέπει να επισημανθεί πως η συνολική φιλοσοφία που διαπερνούσε και συνεχίζει σε μεγάλο βαθμό να διαπερνά τον στρατηγικό σχεδιασμό των επιμορφωτικών δράσεων αντικατοπτρίζει την επικράτηση του συγκεντρωτισμού και της γραφειοκρατίας, αποστερώντας τον/την εκπαιδευτικό από κάθε πρωτοβουλία και ενεργητική συμμετοχή, τόσο κατά τη φάση του σχεδιασμού όσο και στην αντίστοιχη της υλοποίησης των επιμορφωτικών προγραμμάτων. Συνεπώς δεν επιμορφώνονται με τον κατάλληλο τρόπο, με αποτέλεσμα να μην είναι σε θέση να σχεδιάζουν και να εφαρμόζουν τις κατάλληλες διδακτικές τεχνικές, που συμβάλλουν θετικά στους σκοπούς της μαθησιακής διαδικασίας και κατ' επέκταση στην επαγγελματική, προσωπική ανέλιξη των εκπαιδευτικών μέσα από την αναγνώριση του έργου τους. Εξάλλου μέσα από την ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευτικών, είναι εφικτό να αξιολογηθούν από τους ίδιους και αρνητικά ορισμένα προγράμματα, ώστε να είναι σε θέση να τα απορρίψουν, εφόσον πιστεύουν πως δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του λειτουργήματός τους και δε συμβάλλουν στην επαγγελματική τους ανάπτυξη (Καραγιάννη, 2018: 22).

Τέλος η ποιότητα της παρεχόμενης παιδείας αποτελεί συνάρτηση του επαρκώς καταρτιζόμενου και επιμορφούμενου εκπαιδευτικού, σύμφωνα με τον καθηγητή Μπαμπινιώτη (2009), ο οποίος ως πρόεδρος του Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, αλλά και Υπουργός Παιδείας, δήλωνε το 2009 τα εξής: «οι Έλληνες εκπαιδευτικοί είναι ανεπαρκώς καταρτιζόμενοι στα Πανεπιστήμια και σπανίως επιμορφούμενοι στην Εκπαίδευση. Αν και όποτε μουν στην Εκπαίδευση, δεν μετέρχονται τακτικής, περιοδικής, υποχρεωτικής επιμόρφωσης, κατάλληλα οργανωμένης

και με παροχή κινήτρων. Ακατάρτιστος και ανεπιμόρφωτος εκπαιδευτικός (σε συνδυασμό με τις αδυναμίες του εκπαιδευτικού μας συστήματος) είναι τροχοπέδη ποιότητας για την Παιδεία μας».

1.4. Απαιτήσεις για αποτελεσματική επιμόρφωση εκπαιδευτικών

Τα ζητήματα της αποτελεσματικότητας της επιμόρφωσης δεν μπορούν να συζητηθούν δίχως αναφορά στους στόχους και το περιεχόμενο της επιμόρφωσης. Παράλληλα, το ενδιαφέρον επικεντρώνεται σε δύο περιοχές (Νικολακάκη, 2003: 7-10). Η πρώτη σχετίζεται με:

- Τους τύπους των μεθόδων επιμόρφωσης και διδασκαλίας. Υπάρχουν μέθοδοι με τις οποίες τα επιμορφωτικά προγράμματα είναι περισσότερο αποτελεσματικά, εφόσον περιλαμβάνουν τη διαμόρφωση ή την επίδειξη των δεξιοτήτων και την εξάσκηση εντός ρεαλιστικού περιβάλλοντος, όπως είναι η αίθουσα διδασκαλίας. Για να καλυφθούν βέβαια οι απαιτήσεις για την αποτελεσματική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο βαθμό, τα επιμορφωτικά προγράμματα πρέπει να συνδυάζουν τη δομημένη και ανοικτή ανατροφοδότηση (π.χ. ομαδικές συζητήσεις), καθώς και την πρακτική άσκηση με υποστήριξη (π.χ. παροχή βοήθειας κατά τη μαθησιακή διαδικασία για την καλλιέργεια των δεξιοτήτων).
- Η δεύτερη περιοχή αφορά στα οργανωτικά ζητήματα. Δίνεται έμφαση στη διδακτική αξία του επιμορφωτικού προγράμματος και την κατάλληλη χρονική διάρκεια του, προκειμένου να επιτυγχάνονται οι στόχοι του. Δεν πρέπει επίσης να διεξάγονται μεγάλα διαλείμματα κατά τη διάρκειά του, ώστε να μην ατονεί το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών.

Επίσης, είναι δεδομένο πως η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών αποτελεί θεσμό εξαιρετικά στρατηγικής σπουδαιότητας και χαρακτηρίζεται ως ένα αναπόσπαστο τμήμα μιας αδιάκοπης επαγγελματικής και προσωπικής ανάπτυξης και εξέλιξης των εκπαιδευτικών. Συνεπώς, οι απαιτήσεις ως προς την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών πρέπει να είναι μεγάλες και να καλύπτουν τους επιδιωκόμενους σκοπούς του προγράμματος. Μάλιστα πρέπει αυτή να συνδέεται με την ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτι-

κών, προκειμένου με αυτόβουλη και ηθελημένη διάθεση να συμβάλλουν στην προσωπική, επαγγελματική ανάπτυξή τους και κατ' επέκταση στην εξέλιξη του εκπαιδευτικού συστήματος (Μαλέτσκος & Μαστρογιάννης, 2013: 112).

Επιπρόσθετα η πρόοδος των εκπαιδευομένων καθορίζεται και από την επάρκεια των εκπαιδευτικών, την ευαισθησία και τα κίνητρα των τελευταίων. Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών συνδέεται με την ανάπτυξη των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών και τους παρέχεται το πλεονέκτημα να ανταποκρίνονται καλύτερα στις απαιτήσεις του επαγγέλματος και να αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις του σύγχρονου εκπαιδευτικού συστήματος και του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος. Μέσα από την επιμόρφωση απαιτείται η δυνατότητα της αυτό-εξέλιξης του εκπαιδευτικού, που δεν δεσμεύεται από συμβατικά προγράμματα.

Μάλιστα, η αποτελεσματική επιμόρφωση συνιστά μία διαδικασία η οποία πρέπει να διαμορφώνεται και να σχεδιάζεται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι είναι περισσότερο εξοικειωμένοι με τη μαθησιακή διαδικασία και τις προκλήσεις του σύγχρονου συστήματος εκπαίδευσης. Έτσι, είναι εφικτό να συνδυαστούν η σχετική επιστημονική θεωρία με την καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική στα σχολεία, γεγονός που θα βοηθήσει τους εμπλεκομένους στη μαθησιακή διαδικασία, δηλαδή τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές (ό.π.).

Αντίστοιχα, οι δεξιότητες διδασκαλίας οφείλουν να εμπεριέχουν την παροχή επιμόρφωσης και πρακτικής στις διάφορες τεχνικές, προσεγγίσεις και στρατηγικές, οι οποίες θα αποτελούν ένα χρήσιμο μέσο προς τους εκπαιδευτικούς για τον σχεδιασμό και την οργάνωση της διδασκαλίας, αλλά και την παροχή της κατάλληλης ενίσχυσης και αποτελεσματικής αξιολόγησης των μαθητών. Γενικότερα, οι δεξιότητες διδασκαλίας εμπεριέχουν τις αποτελεσματικές δεξιότητες διαχείρισης της τάξης, την προετοιμασία και τη χρήση του εκπαιδευτικού υλικού και των δεξιοτήτων επικοινωνίας. Ουσιαστικά, ένας εκπαιδευτικός καλό είναι να επικοινωνεί σε ικανοποιητικό βαθμό με τους μαθητές, ώστε αυτοί να επιθυμούν να παρακολουθήσουν το μάθημα με γνήσιο ενδιαφέρον. Τέλος, απαιτείται οι παραπάνω δεξιότητες διδασκαλίας να αποκτώνται μέσα από κατάλληλα επιμορφωτικά προγράμματα, τα οποία θα είναι ορθά σχεδιασμένα και θα προσανατολίζονται στις καινοτόμες τάσεις της εκπαίδευσης, όπως η εισαγωγή

των ΤΠΕ και η δημιουργία ψηφιακού υλικού για τις διδακτικές ενότητες των αντικειμένων που παραδίδονται εντός της σχολικής τάξης.

1.5. Έρευνες περί επιμόρφωσης εκπαιδευτικών

Πρέπει να τονιστεί πως ο ρόλος των εκπαιδευτικών ως φορέων της εκπαίδευσης κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικός. Κατά τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου τους έρχονται αντιμέτωποι με προκλήσεις, στις οποίες πρέπει να αντεπεξέλθουν άμεσα και αποτελεσματικά. Η ποιότητα του έργου του εκπαιδευτικού συνδέεται στενά με την εξέλιξή του, ουσιαστικά με την προσωπική και την επαγγελματική πρόοδό του, καθώς όσες περισσότερες γνώσεις διαθέτει, τόσο καλύτερα μπορεί να ανταποκριθεί στην εκπαιδευτική διαδικασία σε συνδυασμό βέβαια με τη μεταδοτικότητά του.

Παρ' όλα αυτά, έχει παρατηρηθεί πως τα επιμορφωτικά προγράμματα, τα οποία έχουν πραγματοποιηθεί έως και πρόσφατα, είχαν ελλείψεις ως προς τον σχεδιασμό τους. Μεταξύ των προγραμμάτων που ξεχώρισαν για τον καλό σχεδιασμό ήταν το «Πρόγραμμα Μελίνα» και το «Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης», τα οποία διοργάνωσε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Ειδικότερα, για το τελευταίο πρόγραμμα, διερευνήθηκαν οι ποικίλες απόψεις των εκπαιδευτικών ως προς τη συμβολή της επιμόρφωσης στην επαγγελματική και στην προσωπική ανάπτυξή τους. Για τις ανάγκες της έρευνας εφαρμόστηκε η ποιοτική ερευνητική προσέγγιση και μεθοδολογικό εργαλείο να είναι η ημιδομημένη συνέντευξη (Kalogridi & Theodoritsi, 2020, 111-112).

Το δείγμα της μελέτης ήταν 14 επιμορφωτές Α' και Β' του «Μείζονος Προγράμματος Επιμόρφωσης» της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του νομού Πιερίας, ενώ οι επτά εξ' αυτών διαδραμάτισαν ουσιαστικό ρόλο στον σχεδιασμό του επιμορφωτικού υλικού του προγράμματος. Από τα πορίσματα της μελέτης αποδείχτηκε πως το «Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης» πέτυχε να εντάξει μία καινοτόμα τάση στην επιμόρφωση, στην κατεύθυνση του μετασχηματισμού του εκπαιδευτικού μέσου των αναστοχαστικών διεργασιών σε δρώντα υποκείμενο, που παίζει καταλυτικό ρόλο στην επιμορφωτική διαδικασία. Επιπλέον αποδείχτηκε η θετική συμβολή της επιμόρφωσης κατά τη διάρκεια του προγράμματος στην επαγγελματική και στην προσωπική ανάπτυξη των

ατόμων που έλαβαν μέρος στην έρευνα. Η συμβολή συνίσταται στη διεργασία του αναστοχασμού, στην αλληλεπίδραση των μελών εντός της ομάδας, στον σχεδιασμό του επιμορφωτικού υλικού, στη χρήση της κατάλληλης τεχνικής στη μαθησιακή διαδικασία, στο παιδαγωγικό κλίμα που υφίσταται καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος, ακολουθώντας τις αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων. Αξίζει να επισημανθεί πως τις τελευταίες δεκαετίες η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της Ελλάδας βασίζεται σε μαζικά και σε συγκεντρωτικά μοντέλα, ενώ οι συγκεντρωτικοί τύποι επιμόρφωσης δεν φαίνεται να έχουν επιδράσει καταλυτικά σε πρακτικό κομμάτι. Αυτό συμβαίνει διότι τα εκπαιδευτικά προγράμματα για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών έχουν περιστασιακό χαρακτήρα και οργανώνονται μαζικά και ταχύρρυθμα, άρα εμφανίζουν σημαντικές ελλείψεις, τόσο στο επίπεδο οργάνωσης όσο και στην αποτελεσματικότητα (Γραίκος, 2014: 62).

Ενδεικτικά παρατίθενται κάποιες έρευνες που σχετίζονται με τη διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης σχετικά με την αξία της επιμόρφωσης.

Σε μία μελέτη του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου το έτος 2007, με δείγμα 4.164 εκπαιδευτικούς από 100 σχολικές μονάδες, η μεγάλη τους πλειονότητα (83% επί του συνόλου) απάντησε πως επιθυμεί να περιλαμβάνεται στα επιμορφωτικά προγράμματα «Συζήτηση προβλημάτων που θέτουν οι εκπαιδευτικοί σχετικά με την καθημερινή εκπαιδευτική πράξη». Αναφορικά με τη θεματική περιοχή που θεωρούν πιο σπουδαία στον τομέα της επιμόρφωσης, οι εκπαιδευτικοί του δείγματος στην πλειοψηφία τους (77% επί του συνόλου) απάντησαν ότι είναι η «Διαχείριση της σχολικής πραγματικότητας (προβλήματα συμπεριφοράς μαθητών, διαχείριση συγκρούσεων, πολυμορφία μαθητικού πληθυσμού κ. ά.)» (Βεργίδης, 2015: 106).

Σε μία άλλη έρευνα, σκοπός ήταν η διερεύνηση των αντιλήψεων και των προτιμήσεων των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με την επιμόρφωσή τους, ως μέσο εξέλιξης και επαγγελματικής τους ανάπτυξης. Το δείγμα της μελέτης αποτέλεσαν 54 εκπαιδευτικοί της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Γρεβενών, στην Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας (Μαλέτσκος & Μαστρογιάννης, 2013: 113). Από τα αποτελέσματα της έρευνας, προέκυψε πως οι εκπαιδευτικοί αποδίδουν μεγάλη έμφαση στην επιμόρφωσή τους στις ΤΠΕ, ενώ θεωρούν πως η επιμόρφωση οφείλει να διαθέτει

και πρακτική εφαρμογή, να είναι ουσιαστική, αποδοτική και να υπάρχει αλληλεπίδραση. Μάλιστα, επισημαίνουν πως για να θεωρηθεί πετυχημένη μια διαδικασία επιμόρφωσης απαιτείται να έχει αυστηρή στοχοθεσία. Ενώ τονίζουν πως η επιμόρφωση οφείλει να έχει ανθρωποκεντρική προσέγγιση, να είναι δια βίου, διαρκής, τακτική, να ενισχύει τις επικοινωνιακές δεξιότητες και να πληροφορεί για τις καινοτόμες διδακτικές μεθόδους (Μαλέτσκος & Μαστρογιάννης, 2013: 119).

Επιπλέον στην έρευνα της Παπαδημητρίου (2007) διερευνήθηκαν οι επιμορφωτικές ανάγκες 85 εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Νομού Μαγνησίας και τα αποτελέσματα αυτής ανέδειξαν χαμηλές αξιολογήσεις από πλευράς των εκπαιδευτικών σε ό,τι είχε να κάνει με την επιμόρφωση. Η ικανοποίησή τους από το πλήθος των προγραμμάτων επιμόρφωσης ήταν ιδιαίτερα ισχνή, καθώς θεωρούν πως η επαγγελματική ανάπτυξη συνδέεται ελάχιστα με την επιμόρφωσή τους. Πιστεύουν επίσης πως η επιμόρφωση τους βοηθάει μόνο στο να προσαρμοστούν στις νέες αλλαγές - μεταρρυθμίσεις που συμβαίνουν στην Εκπαίδευση και καθόλου στη βασική τους εκπαίδευση. Προτείνουν μία μακράς διάρκειας επιμόρφωση, τύπου 5ετίας η οποία θα τους βοηθούσε περισσότερο στην επαγγελματική τους πρόοδο και τέλος αξιολογούν θετικά την απαλλαγή από τα διδακτικά τους καθήκοντα για να επιμορφωθούν.

2^ο Κεφάλαιο: Επαγγελματική ανάπτυξη και εκπαιδευτικοί

Η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών αναμένεται να λειτουργεί ως μία προέκταση της κύριας εκπαίδευσής τους, καθ' όλη τη διάρκεια της επαγγελματικής σταδιοδρομίας τους. Έτσι, θα αποτελεί τη βάση στην οποία θα στηρίζονται οι εκπαιδευτικοί με σκοπό να αξιοποιούν τις ευκαιρίες της προσωπικής ανάπτυξης σε θέματα που συνδέονται με το εκπαιδευτικό έργο, προκειμένου να επιτύχουν τη βελτίωσή τους σε ατομικό επαγγελματικό επίπεδο σε συνδυασμό πάντα με την ποιοτική αναβάθμιση της εργασίας τους (Βασιλόπουλος, 2018: 70-71). Αντίστοιχα, η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών σχετίζεται με τις ευκαιρίες μάθησης, οι οποίες κινητοποιούν τους εκπαιδευτικούς να αξιοποιήσουν τις δημιουργικές και αναστοχαστικές τους ικανότητες, με απώτερο στόχο να βελτιώσουν τις παιδαγωγικές πρακτικές τους (Μιχαηλίδου-Ευριπίδου, 2005-2006: 14).

Μια άλλη εννοιολογική προσέγγιση για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών σχετίζεται τη μέθοδο και τις δραστηριότητες, που προάγουν τις επαγγελματικές δεξιότητες των εκπαιδευτικών, ώστε οι τελευταίοι να είναι σε θέση να συμβάλλουν θετικά στη μάθηση των διδασκομένων δημιουργώντας τις κατάλληλες συνθήκες για την αφομοίωση των μεταδιδόμενων γνώσεων (Guskey, 2000: 16). Η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών αποτελεί μέρος των καθηκόντων τους, καθώς σχετίζεται με την επιστημονική κατάρτιση και τις δραστηριότητες που οφείλουν να εφαρμόσουν κατά τη μαθησιακή διαδικασία. Γι' αυτό, οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να συμμετέχουν ενεργά, εμπλουτίζοντας τις γνώσεις τους, καθώς και τις επαγγελματικές δεξιότητες και αξίες τους, με στόχο να είναι αποδοτικότεροι κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας, η οποία με τη σειρά της θα χαρακτηρίζεται ως αποτελεσματικότερη (Bolan, 2000: 267).

Αξίζει να επισημανθεί ότι ο εκπαιδευτικός αποτελεί τον κύριο παράγοντα της μαθησιακής διαδικασίας, καθώς διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο στην ποιότητα του έργου, το οποίο προσφέρεται κατά τη διάρκειά της. Η διαμόρφωση των σχέσεων των μαθητών μεταξύ τους αλλά και με τον εκπαιδευτικό εξαρτάται, επίσης, σε μεγάλο βαθμό από τις παιδαγωγικές και μεθοδολογικές επιλογές του ίδιου (Οικονομίδης,

χ.χ.:3). Άρα, οι εκπαιδευτικοί αναμένεται να διαθέτουν την ικανότητα να αντεπεξέρχονται επιτυχώς τόσο στα επαγγελματικά καθήκοντά τους, όσο και στις ανάγκες των διδασκομένων και των διδακτικών μεθόδων. Προκειμένου να ανταποκριθούν οι εκπαιδευτικοί στις απαιτήσεις της μαθησιακής διαδικασίας, χρειάζεται η διαρκής επιστημονική πληροφόρηση, η επαγγελματική ευαισθητοποίηση και ο εμπλουτισμός καινοτόμων γνώσεων, με λίγα λόγια το διαρκές ενδιαφέρον τους για την επαγγελματική ανάπτυξή τους. Η τελευταία ως μία σημαντική παράμετρος της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου, είναι μια διαδικασία μέσω της οποίας οι εκπαιδευτικοί μεταβαίνουν σε έναν διαρκή μετασχηματισμό των πρακτικών τους, μέσω της εμπειρίας και της συμμετοχής τους σε τυπικές και άτυπες μορφές επιμόρφωσης, ώστε να αντεπεξέλθουν επιτυχώς στις σύγχρονες απαιτήσεις. Ουσιαστικά, ο / η εκπαιδευτικός είναι σε θέση να συμμετέχει στις δύο μορφές επιμόρφωσης, για να ανταποκρίνεται επιτυχώς στα επαγγελματικά καθήκοντά του/της. Ο εμπλουτισμός των γνώσεων των εκπαιδευτικών με ανθρωπιστικό και παιδαγωγικό προσανατολισμό, καθώς και η σύνδεση των εκπαιδευτικών με τα ποικίλα κοινωνικά περιβάλλοντα είναι ένας από τους σκοπούς της επαγγελματικής ανάπτυξής τους. Οι διαστάσεις της επαγγελματικής ανάπτυξης σχετίζονται με τη δια βίου επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, η οποία καθίσταται αναγκαία λόγω των διαρκών μεταβολών στα κοινωνικά περιβάλλοντα της μάθησης. Απόρροια των συγκεκριμένων μεταβολών είναι η εμφάνιση νέων απαιτήσεων αναφορικά με τα προσόντα και το ρόλο του εκπαιδευτικού σε γενικότερο πλαίσιο (Βασιλόπουλος, 2018: 69-70).

Λόγω των νέων απαιτήσεων που προκύπτουν κατά την εκπαιδευτική διαδικασία, όπως χαρακτηριστικά η αλλαγή μαθησιακού περιβάλλοντος με την εφαρμογή της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης, είναι αναγκαία η διαρκής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Επομένως, ο / η εκπαιδευτικός καλείται να προσαρμόζεται στις νέες συνθήκες και να είναι σε θέση να συμμετέχει με ενεργό και αποδοτικό τρόπο στη μαθησιακή διαδικασία. Προς τη συγκεκριμένη κατεύθυνση συμβάλλει η επιμόρφωσή του στις ψηφιακές τεχνολογίες, καθώς θα είναι σε θέση να παράγει ψηφιακό υλικό για τις ανάγκες του μαθήματος και να είναι ψηφιακά εγγραμματισμένος/η. Επομένως, η επιμόρφωσή του/της στις ψηφιακές τεχνολογίες, στη χρήση των ΤΠΕ αποτελεί σημαντικό παράγοντα προσαρμογής του εκπαιδευτικού στις νέες τεχνολογικές απαιτήσεις της εποχής για τη υιοθέτηση μιας νέας μεθόδου διδασκαλίας, άκρως ελκυστικής στους μαθητές. Τα

παραπάνω συμβάλλουν στην επαγγελματική ανέλιξη του/της εκπαιδευτικού, εφόσον αναγνωριστεί η προσφορά του έργου του/της, στις δεδομένες συνθήκες, για παράδειγμα στην επιτυχή εφαρμογή της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης ή γενικά στη χρήση ψηφιακών εφαρμογών μέσα στην τάξη.

2.1. Σύνδεση επαγγελματικής ανάπτυξης με την επιμόρφωση εκπαιδευτικών

Η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών καλείται να είναι συνεχής, καθώς η δια βίου επιμόρφωσή τους έχει ως στόχους (Χάδου, 2016: 164):

- Την προσφορά υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης.
- Τη βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού έργου τους.
- Την ανταπόκρισή τους στις απαιτήσεις της νέας αγοράς εργασίας.
- Την εξοικείωσή τους σε ζητήματα έρευνας και τεχνολογίας.
- Την αποτελεσματική αφομοίωση της διδακτέας ύλης από τους διδάσκοντες τους.
- Την αξιοποίηση των σύγχρονων εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων διδασκαλίας.
- Την ανάπτυξη των δεξιοτήτων διαχείρισης οργάνωσης και διοίκησης στις εκπαιδευτικές μονάδες.
- Την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού και της ενδυνάμωσης της κοινωνικής συνοχής.
- Την ενεργή συμμετοχή τους στην κοινωνική ζωή και στην αναβάθμιση της εκπαίδευσης.

Βέβαια, δεν αντιλαμβάνονται όλοι οι εκπαιδευτικοί τη νέα κοινωνική απαίτηση με αποτέλεσμα να μην επιδεικνύουν έντονο ενδιαφέρον για την επιμόρφωσή τους, η οποία θα αποτελέσει πλεονέκτημα της επαγγελματικής ανάπτυξής τους. Οι επιδιωκόμενοι στόχοι της επιμόρφωσης ενδέχεται να μην επιτυγχάνονται, ιδιαίτερα εξαιτίας της έλλειψης των κατάλληλων επιμορφωτών, ή της ισοπεδωτικής αντιμετώπισης του συνόλου των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών, αδιαφορώντας για εκείνους που έχουν επιπλέον σπουδές και χρειάζονται ειδική επιμόρφωση, του χρόνου της επιμόρφωσης,

της ελλιπούς παρουσίας θεμάτων ειδικότητας, της μη σύνδεσης της θεωρίας με την πράξη, της μη ενεργούς συμμετοχής των επιμορφούμενων στα υλοποιούμενα προγράμματα και της ελλιπούς τους παρουσίας (Φιλοκώστα, 2010: 59). Συνεπώς, καθίσταται επιβεβλημένη η επίλυση όλων των προβλημάτων, άρα και η παροχή κινήτρων προς τους εκπαιδευτικούς, με σκοπό η απαίτησή τους για συνεχή επιμόρφωση να είναι αντιληπτή από την πλευρά τους και να επιδιώκουν να εξελιχθούν επαγγελματικά.

Ταυτόχρονα, το είδος της εκπαίδευσης και της επιμόρφωσης επιδρά σε σημαντικό βαθμό στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Οι συμμετέχοντες σε επιμορφωτικά προγράμματα καλούνται να θέτουν τις προτεραιότητες, τα ενδιαφέροντα και τις μαθησιακές δυνατότητές τους στο επίκεντρο της μαθησιακής διαδικασίας (Χάδου, 2016: 166). Έτσι, θα είναι σε θέση να επιτύχουν τα επιθυμητά αποτελέσματα, δηλαδή τόσο τον εμπλουτισμό νέων γνώσεων, μέσα από την επιμόρφωσή τους, όσο και την επαγγελματική ανάπτυξή τους, ως απόρροια της πρώτης. Η ενεργή συμμετοχή μέσα από τη διέγερση της κριτικής ικανότητας και σκέψης, η σύνθετη διερεύνηση, καθώς και η επικοινωνία και ενεργός αλληλεπίδραση ανάμεσα στους εκπαιδευτές και εκπαιδευομένους των επιμορφωτικών προγραμμάτων είναι αναγκαίοι παράγοντες. Αντίστοιχα, η αξιοποίηση των ψηφιακών μέσων και της σύγχρονης τεχνολογίας επιδρά καταλυτικά στην ποιοτική αναβάθμιση της γνώσης που προσφέρεται και συντελεί στην επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών.

Αξίζει να επισημανθεί πως κάθε εκπαιδευτικός σήμερα έχει αρκετές ευκαιρίες για να επιμορφωθεί και να αναπτυχθεί επαγγελματικά έξω από τα πλαίσια του συστήματος. Σε πρώτο στάδιο, έχουν την ικανότητα ανάγνωσης διαφόρων επιστημονικών άρθρων σε περιοδικά ή σε βιβλία που αφορούν την εκπαίδευση και άλλα θέματα, τα οποία συνδέονται με τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας της, ενώ εμφανίζουν διάφορες καινοτομίες και νέες ιδέες, αντίστοιχα. Επιπλέον, σπουδαίο ρόλο ως προς την επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού διαδραματίζει η αλληλεπίδρασή του με τους μαθητές του, οι οποίοι είναι σε θέση να του παρέχουν αρκετές χρήσιμες ανατροφοδοτικές πληροφορίες για τη διδασκαλία και ειδικότερα αναφορικά με το βαθμό της απόδοσης των μεθόδων, των μέσων και των υλικών που χρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια της.

Επίσης, αρκετά σημαντική κρίνεται η συμβολή της επικοινωνίας μεταξύ των εκπαιδευτικών, με σκοπό την επαγγελματική ανάπτυξή τους, με στελέχη εκπαίδευσης και με άλλα άτομα, τα οποία έχουν γνώση και εμπειρία σε ζητήματα επί της διδασκαλίας και μάθησης (Βασιλόπουλος, 2018: 15). Φυσικά, η παρακολούθηση μαθημάτων, επιμορφωτικών σεμιναρίων και συνεδρίων, καθώς και η συμμετοχή σε προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών αποτελούν πλεονεκτήματα τα οποία συμβάλλουν έτσι ώστε οι εκπαιδευτικοί να επιτύχουν να εξελιχθούν επαγγελματικά (MacGilchrist, Myers & Reed, 1997: 54-62, Rodgers & Pinnell, 2002: 6-8).

2.2. Μοντέλα συνεχιζόμενης επαγγελματικής ανάπτυξης

Τα μοντέλα επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών είναι τρία και ταυτίζονται με τρεις βασικές επιστημολογικές θέσεις. Ουσιαστικά μέσω των μοντέλων καθορίζεται ο τρόπος δράσης των εκπαιδευτικών και το περιεχόμενο της εκπαίδευσής τους (Χρυσafίδης, 2005: 92-103).

Το πρώτο αποτελεί το παραδοσιακό-τεχνοκρατικό μοντέλο επαγγελματικής ανάπτυξης ως απόρροια της θετικιστικής επιστημολογίας. Σύμφωνα με το συγκεκριμένο μοντέλο στο επίκεντρο βρίσκεται αποκλειστικά η μεθοδολογία της εκπαιδευτικής πράξης. Ο τεχνοκρατικός εκπαιδευτικός διαθέτει ως βασικό μέλημά του την ύλη που θα παραδώσει, τον τρόπο που θα το υλοποιήσει, καθώς και με ποιον τρόπο θα αποκτήσει τον έλεγχο της τάξης. Άρα για την εκπλήρωση των θεσμοθετημένων υποχρεώσεών του, ο εκπαιδευτικός, μέσα από την εκπαιδευτική πράξη, οφείλει να διαθέτει τις οργανωτικές-διδασκτικές δεξιότητες, στις οποίες έχει εκπαιδευτεί (Βουγιούκας & Ματσαγγούρας, 2007: 740). Το μοντέλο εμπεριέχει διάφορα χαρακτηριστικά τα οποία τοποθετούν σε περίοπτη θέση τη διαδικασία και τους εξωτερικούς συνεργάτες (Hargreaves & Dawe, 1990: 228). Χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης μορφής επαγγελματικής ανάπτυξης αποτελούν τα εργαστήρια μικρής διάρκειας με μικρή, προκαθορισμένη ανατροφodότηση, στενά δομημένες δραστηριότητες και διδασκαλία στηριζόμενη στην παθητική μάθηση (Hargreaves & Dawe, 1990: 229· Armour & Yelling, 2004: 87). Επομένως ο εκπαιδευτικός με τη μικρότερη εμπειρία λειτουργεί σε ένα ασφαλές και προστατευ-

μένο πλαίσιο αποφεύγοντας τα σημαντικά λάθη, ιδιαίτερα κατά τη διδασκαλία. Αντίθετα με την εφαρμογή του μοντέλου, εμφανίζεται να περιορίζεται ο ενεργός ρόλος του εκπαιδευτικού, διότι υφίσταται ένας αυστηρός έλεγχος από τα όργανα της κεντρικής διοίκησης (Βουγιούκας & Ματσαγγούρας, 2007: 740).

Το δεύτερο μοντέλο, το τεχνοκρατικό-στοχαστικό ή ερμηνευτικό μοντέλο επαγγελματικής ανάπτυξης επικεντρώνεται στην υποκειμενική προσέγγιση της εκπαίδευσης και αποδίδει βαρύτητα στην πιο αυτόνομη τεχνοκρατική επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού. Ο εκπαιδευτικός του συγκεκριμένου μοντέλου διερωτάται συχνά αναφορικά με τον λόγο να διδάξει τις συγκεκριμένες γνώσεις, τις ρεαλιστικές αξίες που προάγονται εντός της σχολικής κοινότητας, το νόημα της εκπαιδευτικής εργασίας και τον τρόπο μέσω του οποίου διαμορφώνονται οι εκπαιδευτικοί ως προσωπικότητες. Έτσι, εκτός από τη διασφάλιση των μεθοδολογικών στοιχείων της διδασκαλίας, αποδίδεται βαρύτητα στη δημιουργική ελευθερία, καθώς και την καλλιέργεια επιμορφωτικών κινήτρων προς τους εκπαιδευτικούς. Επομένως, καταρτίζονται με υψηλότερου βαθμού αυτόνομο και αποτελεσματικό τρόπο ως προς το περιεχόμενο της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Ψαχαρόπουλος, 2003: 118). Το συγκεκριμένο μοντέλο εφαρμόζεται στην περίπτωση όπου οι εκπαιδευτικοί έχουν κατακτήσει τις κύριες δεξιότητες και βρίσκονται σ' ένα περισσότερο εξελιγμένο επαγγελματικό στάδιο. Επομένως, τους παρέχεται η ικανότητα του στοχασμού, της διερεύνησης και της συνεργασίας, με στόχο να επιτύχουν περισσότερο ικανοποιητικά αποτελέσματα. Συνήθως εκπαιδεύονται στη διδασκαλία συγκεκριμένων γνώσεων, στάσεων και αξιών με προσανατολισμό τη σωστή επιλογή.

Το στοχαστικό-κριτικό μοντέλο επαγγελματικής ανάπτυξης αποτελεί το τρίτο μοντέλο και εστιάζει στην ηθική και στην πολιτική διάσταση της εκπαίδευσης. Ο εκπαιδευτικός του συγκεκριμένου μοντέλου αναδεικνύει τα διλήμματα των εκπαιδευτικών καταστάσεων, επανεκτιμά, αντιπαραθέτει και διερευνά εναλλακτικές εκπαιδευτικές και διδακτικές επιλογές στα προβλήματα τα οποία απαντώνται, μέσα από τη στοχαστικό-κριτική ανάλυση (Βουγιούκας & Ματσαγγούρας, 2007: 740). Έτσι παρέχεται η δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να κατανοήσουν το θεωρητικό υπόβαθρο των επιλογών τους, την ουσιαστική ανάλυση των διαφόρων εκπαιδευτικών προβλημάτων τα οποία δημιουργούνται, καθώς και να εντοπίσουν λύσεις στα ενδεχόμενα προβλήματα

με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι (Ματσαγγούρας, 2005: 79). Το συγκεκριμένο μοντέλο διαθέτει εφαρμογή στους εκπαιδευτικούς που έχουν πολιτικό- ιδεολογικές ανησυχίες, κατανοώντας τη δράση που υφίσταται πίσω από την εκπαίδευση, ανεξάρτητα από τη φάση της επαγγελματικής εξέλιξής τους.

Εν κατακλείδι, στο πρώτο μοντέλο μπορεί να αποδίδεται ιδιαίτερη έμφαση ως προς τη διδακτική μεθοδολογία, αλλά παραμερίζονται σημαντικά πράγματα, όπως η ψυχική υγεία του παιδιού. Ουσιαστικά, στον ανθρώπινο παράγοντα δεν αποδίδεται η κατάλληλη έμφαση, με συνέπεια να μην ενισχύονται οι κοινωνικές σχέσεις ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και στους μαθητές σε έντονο βαθμό. Παράλληλα σχετικά με το δεύτερο μοντέλο εκτιμάται από προσωπικής απόψεως το καλύτερο να εφαρμοστεί στις σχολικές μονάδες, καθώς διερευνώνται οι εναλλακτικές λύσεις στα υφιστάμενα προβλήματα, με στόχο την επίλυσή τους. Τέλος, το τρίτο μοντέλο συνδέεται έντονα με πολιτικές σκοπιμότητες και ίσως δεν είναι το μοντέλο που προσαρμόζεται σε σημαντικό βαθμό με τους εκπαιδευτικούς στόχους.

2.3. Έρευνες περί σύνδεσης μεταξύ επαγγελματικής εξέλιξης και επιμόρφωσης

Η επιμόρφωση συντελεί θετικά στην επαγγελματική ανάπτυξη για το σύνολο του προσωπικού του σχολείου, ενώ λειτουργεί υποστηρικτικά και υιοθετεί τις τεχνικές και τις στρατηγικές πλαισίωσης, οι οποίες ενδυναμώνουν την αυτενέργεια, τον αναστοχασμό και την ερευνητική στάση (Παπαπροκοπίου, 2005: 188-190). Εφόσον οι εκπαιδευτικοί επιμορφώνονται διαρκώς, έχουν την τάση για περισσότερη δράση, έρευνα, καθώς αυξάνεται διαρκώς το γνωστικό επίπεδο τους, γεγονός που συμβάλλει στην επαγγελματική ανέλιξή τους. Παράλληλα, σε μία έρευνα αποδείχτηκε η σύνδεση της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών με την αύξηση της επαγγελματικής τους αποδοτικότητας και του αισθήματος ασφάλειας και επαγγελματικής επάρκειας. Η επιμόρφωση απορρέει πλέον ως μία προσωπική ανάγκη, ως ένα μέσο ανανέωσης του ενδιαφέροντος για την εργασία των εκπαιδευτικών, οι οποίοι ακολούθως λαμβάνουν την επαγγελματική και τη ψυχική ευημερία, εφόσον βελτιώνουν την καθημερινότητά τους στην τάξη (Καραγιάννη, 2018: 153).

Αξίζει να επισημανθεί πως βάσει έρευνας αποδείχτηκε η σύνδεση μεταξύ της επιμόρφωσης και της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών. Ειδικότερα οι ξεχωριστοί τύποι των γνώσεων που λαμβάνουν οι εκπαιδευτικοί μέσα από τις προσπάθειές τους ως άτομα και δη ως εκπαιδευτικοί, είναι εφικτό να διαχωρίζουν την ικανότητα από την αριστεία ενός εκπαιδευτικού, καθώς ο άριστος έχει τη δυνατότητα να εφαρμόσει τις γνώσεις που απορρέουν από κάθε ξεχωριστό πεδίο με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο (Turner-Bisset, 2001: 131-141). Δηλαδή, όταν αυξάνεται διαρκώς το γνωστικό επίπεδο του εκπαιδευτικού, ανάλογη επιρροή έχει στην καλλιέργεια της κριτικής ικανότητας τους, γεγονός που αποτελεί πλεονέκτημα για να μπορέσει να ανταποκριθεί επιτυχώς στη μαθησιακή διαδικασία. Επιπλέον μία ολοκληρωμένη και εμπλουτισμένη με χρήσιμα στοιχεία έρευνα προκύπτει από τον ΟΟΣΑ αναφορικά με τα αποτελεσματικά διδακτικά και μαθησιακά περιβάλλοντα. Στην έρευνα υλοποιείται η προσπάθεια διερεύνησης της επίδρασης της επιμόρφωσης στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών οι οποίοι λαμβάνουν μέρος στη μελέτη. Ειδικότερα, η έρευνα «TALIS 2008», πραγματοποιήθηκε σε 23 κράτη, δίχως τη συμμετοχή της Ελλάδος, με συμμετοχή 4000 εκπαιδευτικών των πρώτων τάξεων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από διακόσια σχολεία. Το 89% των συμμετεχόντων στην έρευνα δήλωσε ότι συμμετείχε σε κάποια μορφή επιμόρφωσης, για το χρονικό διάστημα περίπου δύο εβδομάδες κατά μέσο όρο, με εμφανείς διαφοροποιήσεις ως προς το είδος, τη συχνότητά της, καθώς και την ηλικία του εκπαιδευτικού προσωπικού. Σχετικά με τους τρόπους επιμόρφωσης που θεώρησαν πιο αποτελεσματικές ως προς τη δική τους επαγγελματική ανάπτυξη, το υψηλότερο ποσοστό των συμμετεχόντων (ποσοστό 90%) δήλωσε την ατομική και τη συλλογική έρευνα. Ακολούθησαν οι ερωτηθέντες, σε ποσοστό 81%, όπου απάντησαν τη συμμετοχή στα εργαστήρια και στα σεμινάρια (OECD, 2009: 52). Ουσιαστικά, μέσω της έρευνας υλοποιείται μία προσπάθεια διερεύνησης του ποσοστού συμμετοχής σε επιμορφωτικά προγράμματα, σε συσχέτιση με ορισμένα δημογραφικά χαρακτηριστικά. Αντίστοιχα, εξετάζονται οι τρόποι συμμετοχής στα προγράμματα επιμόρφωσης.

Η μελέτη επαναλήφθηκε με το «TALIS 2013», με τη συμμετοχή 4000 εκπαιδευτικών από 25 κράτη. Βάσει των αποτελεσμάτων, το υψηλότερο ποσοστό της τάξης

του 88% των εκπαιδευτικών, δήλωσαν πως συμμετείχαν σε κάποια μορφή επαγγελματικής επιμόρφωσης, ενώ αρκετά υψηλότερο υπήρξε το ποσοστό των κρατών που παρέχουν μεγαλύτερη οικονομική υποστήριξη στους εκπαιδευτικούς. Μάλιστα στη μελέτη οι ερωτηθέντες απάντησαν πως συμμετέχουν περισσότερο στα εργαστήρια, σε ποσοστό της τάξης του 71% καθώς στα εκπαιδευτικά συνέδρια, σεμινάρια και στα δίκτυα εκπαιδευτικών. Σε γενικότερο πλαίσιο, ορισμένες εκ των μορφών επιμόρφωσης που απαντήθηκαν από τους συμμετέχοντες αποτέλεσαν τα εκπαιδευτικά συνέδρια και σεμινάρια, οι επισκέψεις για παρατήρηση σε άλλα σχολεία, η ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση, τα προγράμματα απόκτησης προσόντων, η συμμετοχή σε δίκτυα εκπαιδευτικών και σχολείων, η ατομική και συνεργατική έρευνα, αλλά και ο θεσμός του μέντορα (OECD, 2014: 101-103). Ουσιαστικά, μέσω της έρευνας υλοποιείται μία προσπάθεια διερεύνησης του τρόπου επαγγελματικής ανάπτυξης από την πλευρά των εκπαιδευτικών. Αντίστοιχα, με ποιον τρόπο προτιμούν να επιμορφωθούν οι συμμετέχοντες με στόχο την επαγγελματική εξέλιξη τους, καθώς θα διαδραματίσει ουσιαστικό ρόλο στην ενεργό συμμετοχή τους.

Αναλόγως, από τη μελέτη προέκυψε πως η συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε δραστηριότητες επαγγελματικής ανάπτυξης διαφοροποιείται ως προς το φύλο, την εργασιακή προϋπηρεσία, το εργασιακό καθεστώς, τον τύπο του σχολείου εργασίας, αλλά και τη γεωγραφική θέση του σχολείου (OECD, 2014: 50). Περαιτέρω από τη μελέτη αποδείχθηκε πως οι εκπαιδευτικοί αναγνώρισαν τη θετική επιρροή από τη συμμετοχή τους στα επιμορφωτικά προγράμματα, σε ποσοστό εύρους από 76% έως 91%. Πιο συγκεκριμένα, αποκρίθηκαν πως αποκόμισαν οφέλη ως προς τη βελτίωση της γνώσης και του αντικειμένου διδασκαλίας, τις παιδαγωγικές ικανότητες στη διδασκαλία του γνωστικού αντικειμένου, την αξιολόγηση των μαθητών σε συνδυασμό με τις πρακτικές αξιολόγησης, τη γνώση αναλυτικού προγράμματος, τις δεξιότητες χρήσης ΤΠΕ, τη διαχείριση της τάξης και των μαθητών. Επιπρόσθετα, ωφελήθηκαν ως προς την εξατομικευμένη διδασκαλία, στις δεξιότητες μάθησης, στη διδασκαλία σε μαθητές με ειδικές ικανότητες, σε ζητήματα γενικής ή επαγγελματικής καθοδήγησης των μαθητών, στη σχολική διαχείριση και τη διοίκηση, στη διδασκαλία σε πολυπολιτισμικές ή πολυγλωσσικές τάξεις (ό.π.: 106-107). Άρα αποκτώντας γνώσεις σε ευρύ φάσμα ζητημάτων, αποτελεί πλεονέκτημα της επαγγελματικής ανέλιξης τους, εφόσον θα είναι σε θέση να

ανταπεξέλθουν κατά τη μαθησιακή διαδικασία σε διάφορες συνθήκες, όπως στην ορθή διαχείριση μίας πολυπολιτισμικής τάξης.

Ταυτόχρονα μία άλλη έρευνα υλοποιήθηκε στην Καμπότζη, (νοτιοδυτική Ασία) το έτος 2012 σε 173 εκπαιδευτικούς από διάφορες βαθμίδες εκπαίδευσης, αναφορικά με τις απόψεις τους για την αξία της ενδοϋπηρεσιακής επιμόρφωσης. Από τα αποτελέσματα της έρευνας προέκυψε πως σε ποσοστό της τάξεως του 90% των συμμετεχόντων αναγνώρισε την επιμόρφωση ως ένα σπουδαίο παράγοντα που συνέβαλε καθοριστικά στην ποιότητα του διδακτικού έργου τους, κατ' επέκταση στη διεκπεραίωση των επαγγελματικών καθηκόντων τους. Το παραπάνω επετεύχθη μέσα από τον εμπλουτισμό των γνώσεων, ικανοτήτων και εμπειριών που απέκτησαν, με συνέπεια να μάθουν και να εφαρμόζουν νέες διδακτικές μεθόδους. Συνεπώς με την αναγνώριση της προσφοράς του έργου τους, ως ικανοί εκπαιδευτικοί, κέρδισαν την εμπιστοσύνη των γονέων και των μαθητών (Phin, 2014: 66-67). Άρα, διαπιστώνεται η θετική συμβολή της επιμόρφωσης ως προς την αύξηση της απόδοσης των εκπαιδευτικών κατά τη μαθησιακή διαδικασία.

Αντιστοίχως σε μία άλλη μελέτη, 133 εκπαιδευτικοί προσχολικής εκπαίδευσης ρωτήθηκαν σχετικά με τις εκπαιδευτικές ανάγκες τους, με επίκεντρο την ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση σε μία επαρχία της Τουρκίας μέσω προσχεδιασμένου ερωτηματολογίου. Αντικείμενο της μελέτης αποτέλεσαν οι εκπαιδευτικές ανάγκες τους σχετικά με την ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση. Βάσει των πορισμάτων της έρευνας, αναγνωρίστηκε η αξία της επιμόρφωσης ως προς την επαγγελματική ανάπτυξή τους. Αντιμετωπίζοντας νέες προκλήσεις και μεταβολές στον τομέα της εκπαίδευσης, οι εκπαιδευτικοί απάντησαν πως είναι σημαντικό να εφοδιάζονται με γνώσεις και δεξιότητες. Ταυτόχρονα, η συμμετοχή τους σε επιμορφωτικά προγράμματα λειτούργησε θετικά προς τη συγκεκριμένη κατεύθυνση (Kabadayi, 2016: 12). Επομένως, αναγνωρίζεται η θετική συμβολή της επιμόρφωσης ως προς την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.

Παράλληλα σε μία επιστημονική έρευνα σχετικά με τους λόγους εμπλοκής των εκπαιδευτικών σε προγράμματα επιμόρφωσης στις ΤΠΕ, οι επιμορφούμενοι ανέδειξαν ως το σημαντικότερο κίνητρο (ποσοστό 90%) την πρόθεση για εμπλουτισμό ή επικαιροποίηση των υφιστάμενων γνώσεων και την απόκτηση νέων γνώσεων και δεξιοτήτων. Το ενδιαφέρον σχετικά με το περιεχόμενο του προγράμματος είναι αρκετά μικρότερο,

ενώ σε ποσοστό της τάξης του 10% επί του συνόλου των εκπαιδευτικών, επιδεικνύει ενδιαφέρον για την αξιοποίηση των προγραμμάτων επιμόρφωσης στην επαγγελματική εξέλιξη τους στο μέλλον. Έτσι, διαφαίνεται η τάση των εκπαιδευτικών για διαρκή ανάπτυξη του γνωστικού επιπέδου τους και λιγότερο για την επαγγελματική εξέλιξή τους (Διαμάντης, 2019:163).

Επιπρόσθετα σε μία έρευνα για τις απόψεις και στάσεις των εκπαιδευτικών που αφορά την επιμόρφωση του Β' επιπέδου επιμόρφωσης στις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας, συμμετείχαν 734 εκπαιδευτικοί που παρακολούθησαν τα προγράμματα Β' επιπέδου επιμόρφωσης. Ανάμεσα στις βασικότερες παρατηρήσεις περιλαμβάνεται το γεγονός πως οι εκπαιδευτικοί προσήλθαν στην επιμόρφωση από παιδαγωγικό ενδιαφέρον και γιατί ενδιαφέρονται τόσο για την καινοτομία, όσο και για την υπηρεσιακή ανέλιξή τους. Επίσης, έκριναν αποτελεσματική την επιμόρφωση και τους επιμορφωτές τους, άρα από τη συγκεκριμένη έρευνα προκύπτει το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών για επαγγελματική εξέλιξη και εμβάθυνση στην καινοτομία (Διαμάντης, 2019: 163). Σε μία άλλη επιστημονική έρευνα που διεξήχθη σε σχολεία του νομού Αττικής παρατηρήθηκε πως η επιμόρφωση του Β' επιπέδου βελτίωσε τις δεξιότητες των εκπαιδευτικών και μετέβαλε τον τρόπο διδασκαλίας και την ψυχολογία τους απέναντι στην εφαρμογή των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας. Οι συμμετέχοντες απάντησαν πως πληροφορήθηκαν για τις υφιστάμενες ιστοσελίδες, τα προγράμματα και τα λογισμικά και εξοικειώθηκαν σε σημαντικό βαθμό με τη χρήση τους βελτιώνοντας την ποιότητα της διδασκαλίας τους (Φίλντιση & Αργυρίου, 2013).

Ωστόσο, ορισμένοι απάντησαν πως δε χρησιμοποιούν τα επίσημα λογισμικά θεωρώντας τα ξεπερασμένα και ανεπαρκή για να καλύψουν τις απαιτήσεις και το επίπεδο των μαθητών (ιδιαίτερα του Λυκείου), ενώ άλλοι τα αξιοποιούν ως πιο έγκριτα και πιο εύχρηστα, θεωρώντας πως η θετική επιρροή τους, εξαρτάται από την οργάνωση της διδασκαλίας στο μάθημα. Αντίστοιχα, απάντησαν πως απέκτησαν τεχνογνωσία και δεξιότητα στη δημιουργία σεναρίων διδασκαλίας και ταυτόχρονα εξοικειώθηκαν και πειραματίστηκαν με καινοτόμες διδακτικές μεθόδους και τρόπους οργάνωσης του μαθήματος, μεταβάλλοντας την ως τότε διδακτική στάση και τη φιλοσοφία τους (Διαμάντης, 2019: 164). Συνεπώς, διαφαίνεται πως οι ΤΠΕ σε ορισμένους εκπαιδευτικούς

κρίνεται ωφέλιμη, ενώ άλλοι δεν την αξιοποιούν καθώς δε θεωρούν θετική τη συμβολή τους λόγω των μη αναβαθμισμένων λογισμικών.

Τέλος σε άλλη μία έρευνα που έγινε το 2013, διαπιστώθηκε πως οι συμμετέχοντες στην επιμόρφωση του Β' επιπέδου στην πλειοψηφία τους συμφώνησαν ότι επιβιβάιώθηκαν οι προσδοκίες τους αναφορικά με την απόκτηση θεωρητικού υπόβαθρου, αλλά και η απόκτηση τεχνογνωσίας για την εφαρμογή των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας, σε πρακτικό επίπεδο στην τάξη. Επίσης θεωρούν την επιμόρφωση ως αναγκαίο στοιχείο του επαγγελματικού τους ρόλου και έκριναν με θετικά σχόλια την ποιότητα της επιμόρφωσης ως προς την επαγγελματική τους ανάπτυξη (Διαμάντης, 2019: 165). Συνεπώς, διαπιστώνεται με βάση την έρευνα η θετική συμβολή της επιμόρφωσης ως προς την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.

3^ο Κεφάλαιο: Η έρευνα

3.1. Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα

Βασικός σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση των επιμορφωτικών αναγκών εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ώστε να γίνουν πιο αποδοτικοί στο εκπαιδευτικό τους έργο. Τα ερευνητικά ερωτήματα στα οποία εστιάζουμε στην έρευνά μας σχετίζονται με τη οργάνωση των επιμορφωτικών δράσεων, τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε αυτές τις δράσεις και στο κατά πόσο τελικά εκείνες πετυχαίνουν τον σκοπό τους, δηλαδή να εξελίσσουν τους εκπαιδευτικούς ως επαγγελματίες.

3.2. Μεθοδολογία

Στην παρούσα έρευνα επιλέχθηκε η ποιοτική μέθοδος με στόχο τις υποκειμενικές εμπειρίες των συμμετεχόντων. Οι Verma και Mallick (2004: 66) ενδεικτικά αναφέρουν πως η ποιοτική προσέγγιση περιλαμβάνει τη συλλογή στοιχείων που αντικατοπτρίζουν τα αισθήματα, τις κρίσεις, τα βιώματα των υποκειμένων που εμπλέκονται στην ερευνητική διαδικασία. Επιπροσθέτως, σύμφωνα με τον Ιωσηφίδη (2008), ο ερευνητής χρησιμοποιώντας την ποιοτική μέθοδο συλλέγει δεδομένα μέσα από αναπαραστάσεις υποκειμένων για κοινωνικά θέματα και ενέργειες.

Το ερευνητικό εργαλείο το οποίο επιλέξαμε ήταν η συνέντευξη, η οποία «για να είναι επιτυχής στηρίζεται στην αλληλεπίδραση συνεντευκτή και συνεντευξιζόμενου» (Χαλικιάς, Λάλου & Μανωλέσου, 2015, σ. 27). Η συνέντευξη αποτελεί βασικότατο εργαλείο της ποιοτικής μεθόδου, μιας που αλληλεπιδρούν και επικοινωνούν τα πρόσωπα μέσω αυτής και που στην ουσία ο ερευνητής προσπαθεί να αποσπάσει πληροφορίες – απαντήσεις σχετιζόμενες με το αντικείμενο της έρευνας.

Ο Stuckey (2013) αναφέρει τρεις τύπους συνεντεύξεων: τη δομημένη την ημι-δομημένη και την αφηγηματική συνέντευξη. Οι Ίσαρη και Πουρκός (2015) αναφέρουν εξίσου τρεις τύπους: την ημι-δομημένη εις βάθος, τη μη δομημένη και την πλήρως δομημένη. Για τις ανάγκες της δική μας μελέτης επιλέξαμε την ημι-δομημένη συνέντευξη, έχοντας στην ουσία εξ αρχής προκαθορισμένες ερωτήσεις, αφήνοντας στους ερωτώμενους ευελιξία ως προς τις απαντήσεις που μας έδωσαν.

Επιλέγοντας τη συγκεκριμένη τεχνική προσπαθήσαμε να καθοδηγήσουμε τους ερωτώμενους προς την κατεύθυνση που επιθυμούσαμε, έτσι ώστε να συνδέσουμε το

θεωρητικό με το ερευνητικό μέρος της εργασίας και φυσικά να προκύψουν τα αναγκαία συμπεράσματα από τις δηλώσεις που μας έκαναν.

3.3. Το δείγμα

Το δείγμα της έρευνάς μας ήταν σκόπιμη τυχαία δειγματοληψία από εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που υπηρετούν σε δημοτικά σχολεία του νομού Αχαΐας. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε κατά τους μήνες Φεβρουάριο και Μάρτιο του 2023 και συμμετείχαν συνολικά 12 εκπαιδευτικοί, εκ των οποίων 4 άνδρες και 8 γυναίκες. Η συγκεκριμένη μελέτη επιχειρεί να διερευνήσει τις ανάγκες επιμόρφωσης που προκύπτουν και διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην εκπαιδευτική διαδικασία των εκπαιδευτικών, καθώς και στην υποστήριξη των καινοτομιών που προκύπτουν στην εκπαιδευτική τους πορεία, οι οποίες θα συμβάλλουν στην αλλαγή της εκπαιδευτικής κουλτούρας που πρέπει να διέπει το ελληνικό σχολείο.

Στην πρώτη θεματική ενότητα της συνέντευξης συλλέχθηκαν τα δημογραφικά στοιχεία που συνθέτουν το προφίλ των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών αναφορικά με το φύλο, την ηλικία, το επίπεδο σπουδών, τα έτη προϋπηρεσίας και την τρέχουσα εργασιακή θέση, όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 1. Χαρακτηριστικά συμμετεχόντων στην έρευνα

Ονομασία	Φύλο	Ηλικία	Επίπεδο Σπουδών	Έτη Προϋπηρεσίας	Τρέχουσα εργασιακή σχέση
Σ1	Γυναίκα	36	Πτυχίο Π.Τ.Δ.Ε	14	ΠΕ70 Μόνιμη Εκπ/κός
Σ2	Γυναίκα	38	Μεταπτυχιακό	17	ΠΕ70 Μόνιμη εκπ/κός
Σ3	Άντρας	40	Μεταπτυχιακό	17	ΠΕ70 Μόνιμος Εκπ/κός
Σ4	Άντρας	52	Πτυχίο Π.Τ.Δ.Ε.	23	ΠΕ70 Μόνιμος Εκπ/κός
Σ5	Γυναίκα	46	Πτυχίο Π.Τ.Δ.Ε.	18	ΠΕ70 Μόνιμη Εκπ/κός

Σ6	Γυναίκα	49	Πτυχίο Π.Τ.Δ.Ε.	19	ΠΕ70 Μόνιμη Εκπ/κός
Σ7	Γυναίκα	40	Μεταπτυ- χιακό	18	ΠΕ70 Μόνιμη Εκπ/κός
Σ8	Γυναίκα	42	Πτυχίο Π.Τ.Δ.Ε. - Πτυχίο Κοι- νωνιολογίας	18	ΠΕ70 Μόνιμη Εκπ/κός
Σ9	Γυναίκα	53	Πτυχίο Π.Τ.Δ.Ε.	22	ΠΕ70 Μόνιμη εκπαιδευτικός
Σ10	Γυναίκα	38	Μεταπτυ- χιακό	16	ΠΕ70 Μόνιμη Εκπ/κός
Σ11	Γυναίκα	46	Μεταπτυ- χιακό	18	ΠΕ70 Μόνιμη Εκπ/κός
Σ12	Άντρας	55	Παιδαγωγική Ακαδημία (Εξομοίωση) - Π.Τ.Δ.Ε. Πατρών	28	ΠΕ70 Μόνιμος Εκπ/κός

Από το σύνολο των συμμετεχόντων οι 5 ανήκουν στις ηλικίες ανάμεσα στα 36-40, 4 είναι στις ηλικίες ανάμεσα στα 42-49 και 3 ανάμεσα στα 52-55, ενώ όλοι τους υπηρετούν ως μόνιμοι εκπαιδευτικοί σε δημοτικά σχολεία. Αναφορικά με το επίπεδο των σπουδών τους 7 από τους συνεντευξιζόμενους έχουν σπουδές σε Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα συναφή με το επάγγελμά τους, ενώ οι 5 από αυτούς κατέχουν και μεταπτυχιακό δίπλωμα. Όπως φαίνεται στον παραπάνω πίνακα, και οι 12 συμμετέχοντες έχουν από αρκετά έως πολλά χρόνια προϋπηρεσίας (15-28 χρόνια), γεγονός που δείχνει και τη διδακτική εμπειρία που προφανώς διαθέτουν.

3.4. Διεξαγωγή συνεντεύξεων

Η έρευνά μας διήρκεσε περίπου δύο εβδομάδες, κατά το διάστημα 24 Φεβρουαρίου μέχρι 10 Μαρτίου. Το αρχικό στάδιο που έπρεπε να γίνει ήταν οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν να ενημερωθούν για τη διαδικασία που θα ακολουθούσαμε στην πορεία καταγραφής των συνεντεύξεων. Όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι απάντησαν θετικά στην πρόσκλησή μας για να συμμετάσχουν στην έρευνα, εφόσον θα πραγματοποιούνταν στον χώρο του σχολείου τους. Κάθε συνέντευξη διήρκεσε από 30 έως 45 λεπτά και πραγματοποιήθηκε εκτός του διδακτικού τους ωραρίου, αλλά εντός του εργασιακού τους. Και οι 12 συνεντεύξεις μαγνητοφωνήθηκαν, πάντα με τη σύμφωνη γνώμη των ερωτηθέντων.

Κατά τους Verma και Mallick (2004:253) η μαγνητοφώνηση είναι ο καλύτερος τρόπος για να αποτυπωθεί μία συνέντευξη, όχι μόνο γιατί γίνεται ακριβέστατη καταγραφή αυτών που έχουν ειπωθεί μεταξύ ερευνητή/τριας και συνεντευξιαζόμενου, αλλά και γιατί ο τρόπος με τον οποίο διακυμαίνεται η φωνή μπορεί να δώσει στον/στην ερευνητή/τρια σημαντικότερες πληροφορίες για την έρευνά του/της. Γενικά η διαδικασία της μαγνητοφώνησης αποτελεί έναν έγκυρο τρόπο για να ελέγξουμε αν κρατήσαμε σωστά τις σημειώσεις μας, καθώς και να ακούμε τις απαντήσεις των ερωτηθέντων αρκετές φορές, για να ομαδοποιούμε τις απαντήσεις που έχουμε λάβει στα πλαίσια της συνέντευξής μας.

Αρχικά χωρίσαμε τις ερωτήσεις μας (ανοιχτού τύπου) σε κατηγορίες έτσι ώστε να μπορέσουμε αργότερα να τις αναλύσουμε με τον ίδιο τρόπο. Αφού ρωτήσαμε τους συμμετέχοντες να μας απαντήσουν σε κάποια δημογραφικά στοιχεία για να καταγράψουμε το προφίλ του καθενός, ξεκινήσαμε τη συνέντευξη με την πρώτη θεματική ενότητα που είχε να κάνει με τη οργάνωση των επιμορφωτικών δράσεων, δηλαδή κατά πόσο επιτυχημένες θεωρούνται, εάν είναι επαρκείς και ποια είναι η καλύτερη μορφή επιμόρφωσης για εκείνους. Στη δεύτερη θεματική ενότητα διαπραγματευτήκαμε ερωτήσεις που είχαν σχέση με τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε αυτές τις δράσεις, τα οφέλη ή όχι που έχουν αποκομίσει από αυτές και τα κίνητρα που τους έκαναν να τις παρακολουθήσουν. Τέλος, στην τρίτη θεματική ενότητα εμβαθήναμε σε θέματα επαγγελματικής εξέλιξης των εκπαιδευτικών, δηλαδή εάν οι επιμορφώσεις συνδράμουν στο να εξελιχθούν οι εκπαιδευτικοί ως επαγγελματίες, αν συμβάλλουν στο να καινοτομούν

στην τάξη τους και αν διαχειρίζονται αποτελεσματικότερα τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν συχνά κατά την εκπαιδευτική διαδικασία.

3.5. Μεθοδολογικοί περιορισμοί

Αναμφισβήτητα κατά της διαδικασίας συλλογής πληροφοριών στις ποιοτικές έρευνες στον χώρο της εκπαίδευσης τίθεται το θέμα για τον εάν είναι έγκυρες και αξιόπιστες. Το γεγονός αυτό έγκειται στο ό,τι το δείγμα σε μία ποιοτική έρευνα είναι σκόπιμα μικρό συνήθως σε αριθμό από πλευράς του ερευνητή, σε αντίθεση με την ποσοτική που είναι πάλι ένα τυχαίο δείγμα, αλλά σίγουρα σε μεγαλύτερο ποσοστό συμμετεχόντων. Αυτό σημαίνει πως, εξαιτίας του μικρού δείγματος, δεν μπορεί να γίνει γενίκευση στο σύνολο των εκπαιδευτικών για μεθοδολογικούς λόγους. Καθοριστικό, επίσης, είναι ότι ένας ερευνητής στην ποιοτική μέθοδο μπορεί να είναι ευέλικτος, ενώ στην ποσοτική έχει προκαθορισμένες ερωτήσεις που δεν μπορεί να τις αλλάξει. Επιπρόσθετα η αλληλεπίδραση του ερευνητή με το περιβάλλον της έρευνας ενδεχομένως να αλλάξει την πορεία της συνέντευξης, λόγω της ευαισθησίας ή των διαφορετικών αντιλήψεών του (Thomas & Nelson, 1996).

Η αξιοπιστία αναφέρεται στο γεγονός ότι ο/η κάθε ερευνητής/τρια μπορεί να εξάγει τα δικά του/της συμπεράσματα με βάση τις δικές του/της πεποιθήσεις και προκαταλήψεις. Εκεί είναι που πρέπει να πείσει πως τα αποτελέσματα είναι ακριβή και να τα περιγράψει με όσο το δυνατό αξιολόγο τρόπο τόσο από τη δική του πλευρά, όσο και από την πλευρά του συμμετέχοντος. Η αξιοπιστία έχει να κάνει με την εμπιστοσύνη που πρέπει να υπάρχει σχετικά με την ανάλυση των συνεντεύξεων. Ο Hammersley (1992) ισχυρίζεται πως η ποιοτική προσέγγιση είναι ένας εναλλακτικός τρόπος για να διεξαχθεί μία έρευνα, σε αντίθεση με την ποσοτική, όπου έχει να κάνει με τις κοινωνικές επιστήμες. Γι' αυτόν τον λόγο θα πρέπει να δημιουργηθούν συγκεκριμένα κριτήρια αξιολόγησης στην ποιοτική έρευνα και να είναι οπωσδήποτε διαφορετικά από τα αντίστοιχα της ποσοτικής. Στην ποσοτική χρειάζεται να γίνει επανάληψη της έρευνας για να δούμε κατά πόσο αξιόπιστη είναι, αλλά στην ποιοτική δε γίνεται να επαναληφθεί διότι οι μέθοδοι που χρησιμοποιούν οι ερευνητές είναι διαφορετικές κάθε φορά.

Σε αντιπαράθεση οι ερευνητές βασίζονται στην εγκυρότητα μιας ποιοτικής προσέγγισης και αυτό έγκειται στο κατά πόσο σωστά ο ερευνητής/τρια αναλύει και ερμηνεύει

νεύει τα δεδομένα της συνέντευξης, όταν δηλαδή οι πηγές και οι μέθοδοι που έχει χρησιμοποιήσει τον/την οδηγούν στα επιθυμητά συμπεράσματα. Θα πρέπει συνεχώς να εξηγεί τον τρόπο με τον οποίο κατέληξε στις επιθυμητές ερμηνείες με ειλικρίνεια (<http://skillsacademic.weebly.com/epsilongammakappaupsilonrho972tauetataualpha.html>).

Ενώ στην ποσοτική έρευνα η εγκυρότητα στηρίζεται στη στατιστική ανάλυση και στη λογική, στην ποιοτική δεν μπορεί να συμβεί το ίδιο. Καλό είναι στην ποιοτική να δίνεται έμφαση στο ποιοι θα συμμετάσχουν στη συνέντευξη, δηλαδή οι ερωτώμενοι να είναι άτομα που έχουν προσόντα, υπόβαθρο, εμπειρίες, για να μπορέσει ο ερευνητής/η ερευνήτρια να αναλύσει και να εξάγει τα συμπεράσματα που επιθυμεί, ώστε να τα συγκρίνει με αντίστοιχες μελέτες.

Επειδή, λοιπόν, η εγκυρότητα διαδραματίζει σημαντικό ρόλο σε μία ποιοτική προσέγγιση προσπαθήσαμε να διατηρήσουμε μία σταθερότητα σε ό,τι είχε να κάνει με τη σειρά των ερωτήσεών μας στα πλαίσια των συνεντεύξεων και να μην επηρεάσουμε την πορεία της συνέντευξης και την οδηγήσουμε σε διάφορες προκαταλήψεις και από τις δύο πλευρές. Αυτό δημιουργεί μία συνέπεια ανάμεσα σε εμάς και στους συμμετέχοντες και δημιουργείται έτσι κλίμα εμπιστοσύνης μεταξύ μας. Τέλος, καταγράψαμε όσο πιο αναλυτικά γίνεται τις απαντήσεις που μας έδωσαν οι συμμετέχοντες, παρουσιάζοντας ενδιαφέροντες απόψεις εκπαιδευτικών αναφορικά με την επιμόρφωσή τους και καταλήγοντας σε συμπεράσματα που θέλαμε να έχουμε.

4^ο Κεφάλαιο: Αποτελέσματα

4.1. Οργάνωση επιμορφωτικών δράσεων

Από την ανάλυση των ερευνητικών ερωτημάτων προκύπτει σε γενικές γραμμές ότι η συνεχής και στοχευμένη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης συμβάλλει στην επαγγελματική τους εξέλιξη, οδηγώντας τους σε καλύτερες πρακτικές στα πλαίσια της διδασκαλίας τους. Στη συνέχεια ακολουθεί η παρουσίαση των ερευνητικών δεδομένων.

Στην πρώτη θεματική ενότητα, όπως ήδη σημειώθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο, οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήσεις που είχαν να κάνουν με τους φορείς που οργανώνουν μία επιμορφωτική δράση. Συγκεκριμένα, ρωτήθηκαν για ποιους φορείς γνωρίζουν, αν επιτυγχάνονται οι στόχοι τους, αν είναι επαρκείς αυτές οι δράσεις και αν αξιολογούνται σωστά από το Υπουργείο Παιδείας. Επίσης, ρωτήθηκαν τι χρειάζεται ώστε να είναι πετυχημένη μία δράση, σε ποιους τομείς κατά τη γνώμη τους πρέπει να αναπτυχθούν περισσότερες δράσεις και ποια είναι εκείνη η μορφή που πρέπει να έχουν οι δράσεις ώστε να είναι στοχευμένες για τους εκπαιδευτικούς και για το έργο τους.

Πιο συγκεκριμένα, στην πρώτη ερώτηση που αφορούσε ποιους φορείς επιμόρφωσης οι συμμετέχοντες γνώριζαν, οι περισσότεροι ερωτηθέντες απάντησαν ότι αναγνωρίζουν ως κυριότερους φορείς οργάνωσης επιμορφωτικών δράσεων το Υπουργείο Παιδείας, το ΙΕΠ, το ΠΕΚΕΣ, τα Πανεπιστήμια, τους Σχολικούς Συμβούλους, τα ΚΕ.ΔΑ.ΣΥ., αλλά και κάποιους ιδιωτικούς φορείς. Κάποιες από τις δηλώσεις των συνεντευξιαζόμενων είναι οι ακόλουθες:

«ΙΕΠ, ΙΤΥΕ Διόφαντος, ΠΕΚ, Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε, ΕΕΠΕΚ, Πανεπιστημιακοί φορείς (π.χ. Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας Πανεπιστημίου Πατρών, ΠΑ.ΜΑΚ., Πανεπιστήμιο ΑΙΓΑΙΟΥ κ.ά.), Σύμβουλοι εκπαίδευσης» (Σ6)

«ΥΠΕΠΘ, ΕΠΕΑΕΚ, ΠΕΚ, σχολεία, ΑΕΙ, Περιφερειακοί Επόπτες Ποιότητας της Εκπαίδευσης, Επόπτες Ποιότητας της Εκπαίδευσης, οι Σύμβουλοι Εκπαίδευσης, τα Κέντρα Διεπιστημονικής Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και

Υποστήριξης (ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.) και τα Κέντρα Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία (Κ.Ε.ΠΕ.Α.)» (Σ7)

«ΠΕΚΕΣ, ΑΕΙ, Συντονιστές, ΥΠΕΠΘ, Σύμβουλοι Εκπαίδευσης» (Σ11)

«Οι Σύμβουλοι Εκπαίδευσης, τα Κέντρα Διεπιστημονικής Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης (ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.), τα Κέντρα Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία (Κ.Ε.ΠΕ.Α.), το ΙΕΠ» (Σ12)

Στην επόμενη ερώτηση σχετικά με το εάν οι στόχοι των επιμορφωτικών δράσεων επιτυγχάνονται καλύτερα, όταν αυτές οργανώνονται από επίσημους φορείς, ένα αξιοσημείωτο μέρος των συμμετεχόντων (οι 4 από τους 12), απάντησαν πως ναι μεν θεωρεί το Υπουργείο Παιδείας αξιόπιστο στην οργάνωση επιμορφώσεων, αλλά οι επιμορφωτές είναι αυτοί που καθορίζουν το πόσο στοχευμένη θα είναι αυτή η επιμόρφωση. Χαρακτηριστικές είναι οι ακόλουθες δηλώσεις:

«Πιστεύω πως εξαρτάται από το προφίλ των επιμορφωτών το αν θα επιτευχθούν οι στόχοι των επιμορφωτικών δράσεων. Λογικά οι επιμορφωτές των επίσημων φορέων οργανώνουν καλύτερα τις επιμορφωτικές δράσεις κάτι που παίζει ρόλο στην επίτευξη των στόχων των επιμορφωτικών δράσεων» (Σ10)

«Σαφώς, αρκεί οι επιμορφωτές να έχουν στενή και πάντα επικαιροποιημένη γνώση του εκπαιδευτικού γίνεσθαι» (Σ12)

«Δε θεωρώ ότι την επίτευξη των στόχων των επιμορφωτικών δράσεων την εξασφαλίζει αποκλειστικά και μόνο η οργάνωσή τους από το Υπουργείο Παιδείας, καθώς αυτή εξαρτάται και από άλλους παράγοντες. Αναμφισβήτητα, οι καταρτισμένοι επιμορφωτές παίζουν σημαντικό ρόλο στο αν θα είναι πετυχημένη η δράση» (Σ6)

«Εξαρτάται από την προσωπικότητα και την προσέγγιση του επιμορφωτή. Οι επίσημοι φορείς θεωρούνται πιο αξιόπιστοι» (Σ9)

Στη συνέχεια οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν, εάν το Υπουργείο Παιδείας αναπτύσσει επαρκείς δράσεις γύρω από ζητήματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας

εκπαίδευσης. Στο ερώτημα αυτό για τους μισούς ερωτηθέντες γίνονται αρκετές επιμορφωτικές δράσεις από το ΥΠΕΠΘ, ενώ για τους άλλους μισούς όχι και τόσο πολλές και σίγουρα θα επιθυμούσαν περισσότερες. Όλοι τους, όμως, συμφωνούν ότι θα ήθελαν οι εν λόγω επιμορφώσεις να είναι πιο ουσιαστικές, στοχεύοντας στην πράξη και όχι στη θεωρία. Ενδεικτικές είναι οι ακόλουθες απαντήσεις:

«Τα τελευταία χρόνια ναι. Δε στοχεύουν απαραίτητα σε επαρκή επιμόρφωση αλλά σε αναγκαιότητα για ενημέρωση των αλλαγών που εφαρμόζονται τα 3 τελευταία χρόνια» (Σ1)

«Κατά τη γνώμη μου το Υπουργείο Παιδείας δεν αναπτύσσει επαρκείς δράσεις γύρω από ζητήματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι περισσότερες δράσεις που είναι επαρκείς, γίνονται από φορείς που χρειάζεται να πληρώσουν οι εκπαιδευτικοί για να τα παρακολουθήσουν» (Σ2)

«Οι δράσεις του υπουργείου δεν είναι επαρκείς. Συνεχώς οι εξελίξεις στις τεχνολογίες επικαιροποιούνται όπως και οι νέες εκπαιδευτικές μέθοδοι, όμως οι διαδικασίες είναι αργές και ετεροχρονισμένες από το υπουργείο» (Σ4)

«Το Υπουργείο Παιδείας αναπτύσσει αρκετές επιμορφωτικές δράσεις σχετικά με την επιμόρφωση εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης καθώς πλέον η επιμόρφωση του εκπαιδευτικού αναγνωρίζεται ως αναπόσπαστο μέρος της επαγγελματικής του ανάπτυξης και της βελτίωσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης αποτελεί αντικείμενο ενασχόλησης τόσο του υπουργείου όσο και των ίδιων των εκπαιδευτικών φορέων. Παρόλα αυτά θα έπρεπε να παρέχουν λιγότερες θεωρητικές και περισσότερες πρακτικές γνώσεις, οι οποίες απέχουν πολύ από την επαγγελματική πρακτική» (Σ7)

«Απ' όσο γνωρίζω οι δράσεις του Υπουργείου και άλλων φορέων είναι πολλές και ποικίλες. Όμως αμφισβητείται η επάρκειά τους επειδή περιορίζονται σε μετωπικές-διαδίκτυακές παρουσιάσεις κι όχι σε βιωματικές δράσεις» (Σ12)

Στην ερώτησή μας σχετικά με την αξιολόγηση των επιμορφωτικών δράσεων, οι 10 από τους 12 ερωτηθέντες μας ανέφεραν πως οι επιμορφωτικές δράσεις δεν αξιολογούνται με τον σωστό τρόπο και χρήζουν περαιτέρω βελτίωση τόσο στο υλικό της επιμόρφωσης, όσο και στον τρόπο παρουσίασής τους, έτσι ώστε να είναι πιο ουσιαστική και έγκυρη η όλη διαδικασία. Χαρακτηριστικές είναι οι αναφορές κάποιων συμμετεχόντων:

«Η συνεχής παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής των δράσεων για βελτίωση είναι απαραίτητες προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η όλη διαδικασία είναι ικανοποιητική και επιτυγχάνει τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Θεωρώ ότι το υπουργείο βασίζεται σε επιφανειακές εκτιμήσεις και δεν βασίζεται σε δεδομένα που έχουν συλλεχθεί συστηματικά με σκοπό την αξιολόγηση και την αποτίμηση των δράσεων» (Σ7)

«Πιστεύω πως δεν αξιολογούνται με σωστό τρόπο. Η αξιολόγηση γίνεται συνήθως με ερωτηματολόγια όπου στις περισσότερες φορές δεν περιέχει τις ανάγκες των εκπαιδευτικών» (Σ2)

«Όχι βέβαια! Είναι τελείως τυπικό το ζήτημα. Συνήθως ό,τι γίνεται αφορά την ενημέρωση για τα νέα νομοθετικά πλαίσια και κανονισμούς» (Σ1)

«Κρίνοντας από το γεγονός ότι οι περισσότερες επιμορφώσεις έχουν πολλά κοινά ως προς τη δομή και τον τρόπο παρουσίασης, μάλλον η αξιολόγησή τους πρέπει να βελτιωθεί» (Σ12)

Υπάρχουν και εκείνοι που υποστηρίζουν βέβαια πως γίνεται η αξιολόγηση σωστά. Όπως αναφέρουν 2 συμμετέχοντες:

«Τελευταία οι όποιες επιμορφωτικές δράσεις του υπουργείου συνοδεύονται στο τέλος από κάποια μορφή αξιολόγησης που είναι υποχρεωτική δράση για τους επιμορφούμενους. Αυτό το γεγονός προσδίδει εγκυρότητα στη διαδικασία» (Σ4)

«Καταβάλλεται προσπάθεια να αξιολογηθεί σε ένα μεγάλο ποσοστό η κατάκτηση της νέας προσφερόμενης γνώσης και σε θεωρητικό τουλάχιστον επίπεδο αυτό επιτυγχάνεται» (Σ6)

Στην πέμπτη ερώτηση σχετικά με το τι πρέπει να έχει μία διοργάνωση μιας επιμορφωτικής δράσης έτσι ώστε να είναι πετυχημένη, οι συμμετέχοντες θεωρούν πως θα πρέπει να γίνεται μία σωστή προετοιμασία από τους επιμορφωτές αρχικά. Οι τελευταίοι οφείλουν να είναι καταρτισμένοι, να υπάρχει σωστή υλικοτεχνική υποδομή, η επιμόρφωση να είναι εστιασμένη στις πραγματικές ανάγκες των εκπαιδευτικών, να είναι υποχρεωτική για όλους και να γίνεται στο τέλος κάθε δράσης μία συνολική αποτίμηση. Κάποιες από τις απαντήσεις που δόθηκαν είναι οι εξής:

«Με μια σύντομη και συνολική αποτίμηση, η επιμορφωτική πολιτική στη χώρα μας βασίζεται στο τεχνοκρατικό μοντέλο επαγγελματικής ανάπτυξης, με κεντρικά καθορισμένα προγράμματα, που υλοποιούνται με τη μέθοδο της διάλεξης και την απουσία πρακτικής εξάσκησης, με γραφειοκρατική δομή κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των δράσεων και με την έλλειψη αξιολόγησης των επιμορφωτικών προγραμμάτων» (Σ3)

«Καθοριστικής σημασίας είναι η επιλογή των κατάλληλων επιμορφωτών, οι οποίοι δεν αρκεί να διαθέτουν την επιστημονική γνώση και να λειτουργούν ως αυθεντίες 'κουνώντας το δάχτυλο', αλλά να έχουν πολυετή διδακτική εμπειρία και επαφή με τη σύγχρονη σχολική πραγματικότητα, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί, να επικοινωνούν διαλεκτικά με τους επιμορφούμενους, να τους κατανοούν και να ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους, με γνώμονα πάντα τον θετικό αντίκτυπο όλης αυτής της γόνιμης αλληλεπίδρασης στο σχολείο και τους μαθητές. Επιπροσθέτως, βαρύνουσας σημασίας για τη διοργάνωση μιας επιτυχημένης επιμόρφωσης είναι και η επιλογή της κατάλληλης θεματολογίας, που να προκύπτει από τις ανάγκες των ίδιων των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας, καθώς και ο βιωματικός χαρακτήρας των επιμορφωτικών εργαστηρίων» (Σ6)

«Προαπαιτούμενη είναι μία μεγάλης κλίμακας διερεύνηση των εκπαιδευτικών αναγκών μέσα από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς» (Σ4)

«Ο σχεδιασμός και η οργάνωση της διαδικασίας υλοποίησης των επιμορφωτικών δράσεων, ο καθορισμός του χώρου, του χρόνου και ο προσδιορισμός των θεματικών της επιμόρφωσης. Εντοπισμός των επιμορφωτικών αναγκών

των επιμορφωμένων, και ιεράρχηση των αναγκών. Επιλογή των κατάλληλων επιμορφωτών και τέλος αποτίμηση των επιμορφωτικών δράσεων» (Σ7)

«Η ουσιαστική ερώτηση των επιμορφούμενων για το ποιες είναι οι επιμορφωτικές τους ανάγκες. Η σωστή επιλογή έμπειρων και επιστημονικά καταρτισμένων επιμορφωτών και η σωστή επιλογή επιμορφωτικού υλικού» (Σ10)

«Καθολικότητα, για όλους δηλαδή, υποχρεωτική επιμόρφωση, περιοδικότητα, στοχευμένο και επίκαιρο θέμα» (Σ12)

«Η προσαρμογή των επιμορφώσεων σε πραγματικές ανάγκες των εκπαιδευτικών οποιοδήποτε τομέα κι αν αφορούν, σχολικό, διοικητικό, σχέσεων» (Σ1)

Οι δηλώσεις αυτές καταδεικνύουν την ανάγκη των εκπαιδευτικών για μία ουσιαστική και όχι για τους τύπους επιμόρφωση που μόνο εξέλιξη θα τους προσφέρει και θα τους κάνει να γίνουν καλύτεροι. Καλούνται, λοιπόν, οι υπεύθυνοι φορείς που αναλαμβάνουν να οργανώσουν μία επιμορφωτική δράση, να θέτουν στόχους που να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στις εκπαιδευτικές ανάγκες των επιμορφούμενων, να προσανατολίζονται στη διαρκή βελτίωση της μαθησιακής διαδικασίας, με σκοπό να αποκομίσουν από αυτή οφέλη και θετικά αποτελέσματα τόσο στο εκπαιδευτικό τους έργο όσο και σε προσωπικό επίπεδο.

Στο ερώτημα σε ποιους τομείς θα επιθυμούσαν οι συμμετέχοντες να ενδυναμωθούν οι επιμορφωτικές δράσεις από πλευράς Υπουργείου Παιδείας, οι περισσότεροι απάντησαν πως καλό θα είναι να επικεντρώνονται οι επιμορφωτικές του δράσεις στις διαπροσωπικές σχέσεις, στη διαχείριση της σχολικής τάξης, στην ενδυνάμωση σχέσεων μεταξύ εκπαιδευτικών, στη χρήση νέων τεχνολογιών, στη διαχείριση σχολικού εκφοβισμού, στην εκμάθηση των Πρώτων Βοηθειών, στη διαχείριση των σχέσεων μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων. Αναφορικά παραθέτουμε κάποιες από τις δηλώσεις τους:

«Επιμόρφωση στην κατεύθυνση των νέων τεχνολογιών, στη διαχείριση της τάξης και διαχείριση κρίσεων και σε θέματα Ειδικής Αγωγής με στελέχωση από το κράτος των τμημάτων ένταξης και των δομών της Ειδικής Αγωγής.

Επίσης ο σχολικός εκφοβισμός αποτελεί ένα πολύ σοβαρό ζήτημα που απασχολεί τη σχολική κοινότητα μιας και οι συνέπειες του είναι ιδιαίτερες σοβαρές τόσο για την ψυχική υγεία των μαθητών όσο και για τα μαθησιακά τους αποτελέσματα» (Σ7)

«Αναμφισβήτητα, οι εκπαιδευτικοί έχουμε ανάγκη για συνεχή επιμόρφωση σε τομείς, όπως είναι οι νέες τεχνολογίες και η επωφελής αξιοποίησή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία, η διαχείριση περιστατικών σχολικής βίας, η ψυχολογία του παιδιού στο σύγχρονο πειστικό και διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο, η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, η ετερογένεια του μαθητικού δυναμικού κ.ά.» (Σ6)

«Διαχείριση σχολικής τάξης, διαχείριση γονέων, Τ.Π.Ε., διαχείριση σχολικού εκφοβισμού, Πρώτες βοήθειες» (Σ5)

«Διαχείριση σχολικής τάξης, σχέσεις γονέων σχολείου, σύνδεση σχολείου με κοινωνία» (Σ1)

«Θα έλεγα διαχείριση θυμού, διαχείριση των γονέων, αντιμετώπιση παιδιών που πενθούν και οπωσδήποτε ενδυνάμωση των σχέσεων μεταξύ των εκπαιδευτικών» (Σ2)

Αξιοσημείωτο αποτελεί το γεγονός ότι όλοι οι ερωτηθέντες αποζητούν να επιμορφθούν σε συγκεκριμένους τομείς και θέματα που τους απασχολούν ειδικά τα τελευταία χρόνια λόγω κοινωνικής και πολιτισμικής κρίσης και λόγω της επικαιρότητας. Οπότε αυτές οι επιμορφώσεις θα τους βοηθήσουν να αντιμετωπίσουν δυσκολίες που υπάρχουν στο εκπαιδευτικό τους έργο, με αποτέλεσμα να μάθουν να τις διαχειρίζονται με τον ανάλογο τρόπο.

Η επόμενη ερώτηση είχε να κάνει με το ποια είναι η καταλληλότερη μορφή της επιμόρφωσης (ενδοσχολική ή βιωματική). Κατά γενική ομολογία οι συμμετέχοντες απάντησαν εδώ πως τα βιωματικά εργαστήρια που πραγματοποιούνται και κυρίως όταν λαμβάνουν χώρο στην ίδια τους τη σχολική μονάδα τους εξυπηρετεί περισσότερο, καθώς ανταποκρίνεται καλύτερα τόσο στις προσωπικές τους εκπαιδευτικές ανάγκες όσο και του σχολείου τους. Χαρακτηριστικές είναι μερικές απαντήσεις τους:

«Θεωρώ ότι ιδιαίτερα επωφέλης είναι η επιμόρφωση με βιωματικό χαρακτήρα, διότι υπό προϋποθέσεις εξασφαλίζει την ώσμωση, την ανταλλαγή καλών πρακτικών μεταξύ συναδέλφων και την πρόσκτηση νέας γνώσης μέσα από τη δράση, όπως επίσης και η ενδοσχολική επιμόρφωση, καθώς ανταποκρίνεται καταλλήλότερα στις ιδιαίτερες ανάγκες της κάθε σχολικής μονάδας» (Σ6)

«Ανάλογα. Η ενδοσχολική για παράδειγμα είναι πιο στοχευμένη στις εκπαιδευτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών τους συγκεκριμένης σχολικής μονάδας και γίνεται πιο εποικοδομητική για τους συγκεκριμένους εκπαιδευτικούς» (Σ4)

«Κατά την άποψη μου, η επιμόρφωση που συνδυάζει θεωρία με πρακτική και τηρεί όλα τα παραπάνω στοιχεία που σας απάντησα σε προηγούμενη ερώτηση (βιωματική δράση, στοχοθεσία, διάρκεια, κ.τ.λ.) αποτελεί την ιδανικότερη μορφή» (Σ8)

«Η σοβαρότητα και η συχνότητα εμφάνισης των διάφορων προβλημάτων σε μια σχολική μονάδα καθιστά αναγκαίο η επιμόρφωση να είναι ενδοσχολική, στοχευμένη και περιεκτική και κυρίως βασισμένη σε βιωματικές δράσεις κι όχι σε στείρα παράθεση στατιστικών και θεωριών» (Σ12)

Αξιοσημείωτες βέβαια, είναι και οι απόψεις δύο συμμετεχόντων οι οποίοι θεωρούν πως και η εξ αποστάσεως επιμόρφωση συμβάλλει στην ενημέρωση και εξέλιξη των εκπαιδευτικών. Χαρακτηριστικά διατύπωσαν:

«Οι εκπαιδευτικοί συμμετέχουν σε πολύ μεγάλο βαθμό σε επιμορφωτικά προγράμματα καθώς θεωρούν ότι η επιμόρφωση βελτιώνει την καθημερινότητά τους στην τάξη, ενισχύει την αποδοτικότητά τους και ανανεώνει το ενδιαφέρον τους για τη δουλειά τους. Θεωρώ καταλλήλότερη μορφή επιμόρφωσης τα βραχυχρόνια επιμορφωτικά προγράμματα μεικτά, δια ζώσης και εξ αποστάσεως, προσφέροντας ευελιξία παρακολούθησης στους χρήστες ως προς τον χώρο και τον χρόνο, με εκπαιδευτικό υλικό εμπλουτισμένο με ήχο, εικόνα, βίντεο, προσομοιώσεις κ.λπ., ξεπερνώντας την παραδοσιακή μάθηση, ενώ μπορεί να επικαιροποιείται άμεσα» (Σ7)

«Η αποδοτικότερη μορφή επιμόρφωσης είναι αυτή της εξ αποστάσεως, είτε σε εξατομικευμένο ρυθμό, είτε σε ασύγχρονο ή σύγχρονο ρυθμό, γιατί προσφέρει τη δυνατότητα σε ενήλικους να επιμορφωθούν συνδυάζοντας την εργασία με τις οικογενειακές τους υποχρεώσεις. Επίσης διευκολύνει τα άτομα με ειδικές ανάγκες, αλλά και τα άτομα των δυσπρόσιτων περιοχών να αποφύγουν τις δύσκολες μετακινήσεις και σέβεται παράλληλα την αυτονομία και την ανεξαρτησία του εκπαιδευόμενου» (Σ3)

4.2. Συμμετοχή σε επιμορφωτικές δράσεις

Στη δεύτερη θεματική ενότητα ρωτήσαμε τους συνεντευξιζόμενους να μας απαντήσουν εάν έχουν συμμετάσχει σε επιμορφωτικές δράσεις και πόσο συχνά, ποιες ήταν οι συγκεκριμένες δράσεις, τι αποκόμισαν από αυτές και ποια ήταν τα κίνητρα που τους οδήγησαν στο να πάρουν μέρος σε αυτές τις δράσεις.

Συγκεκριμένα, στην ερώτηση εάν έχουν πάρει μέρος σε δράσεις, πόσο συχνά και ποιες είναι αυτές, οι συμμετέχοντες σχεδόν στην πλειοψηφία τους είπαν πως έχουν παρακολουθήσει τουλάχιστον 2 επιμορφωτικά προγράμματα τον χρόνο. Μερικά από τα οποία είναι τα εργαστήρια δεξιοτήτων του ΙΕΠ, νέων τεχνολογιών, διαχείριση θυμού, περιβαλλοντικά προγράμματα, αγωγής υγείας, Πρώτων Βοηθειών και αρκετά άλλα, που δείχνει την ανάγκη τους να ενημερωθούν, να ανανεώσουν και να επικαιροποιήσουν τις γνώσεις τους, καθώς επίσης και να εξελιχθούν ως εκπαιδευτικοί για να ανταποκρίνονται καλύτερα στο εκπαιδευτικό τους έργο. Ανάμεσα στις απαντήσεις ξεχωρίζουν οι εξής:

«Επιδιώκω να συμμετέχω σε κάποιες επιμορφωτικές δράσεις, δεν κατορθώνω, ωστόσο, να έχω τη συχνότητα που θα επιθυμούσα. Φροντίζω σε κάθε σχολικό έτος να καταπιάνομαι με κάτι σχετικό με την επιστήμη που έχω επιλέξει να υπηρετώ. Από τα τελευταία επιμορφωτικά σεμινάρια που έχω παρακολουθήσει θα αναφερθώ στην Εισαγωγική επιμόρφωση για την εκπαιδευτική αξιοποίηση των ΤΠΕ (επίπεδο Β1), σεμινάριο Μεντόρων, Εργαστήρια Δεξιοτήτων, Επιμόρφωση στα Νέα Προγράμματα Σπουδών, σεμινάρια για την Αξιολόγηση της Σχολικής Μονάδας και τον θεσμό του Ενδοσχολικού Συντονιστή και Επιμόρφωση στη Διαφοροποιημένη Διδασκαλία» (Σ6)

«Έχω επιμορφωθεί στην πληροφορική στο Α και Β1 Επίπεδο. Αυτή τη στιγμή θα ξεκινήσω την επιμόρφωση στο Β2 επίπεδο. Επίσης, έχω περάσει από τα Π.Ε.Κ., στα οποία οι επιμορφώσεις αφορούσαν τα διδακτικά αντικείμενα. Τέλος, έχω κάνει και ένα μεταπτυχιακό πάνω στην Παιδαγωγική και έχω παρακολουθήσει σεμινάρια e-Twinning σχετικά με τις νέες τεχνολογίες και τη χρήση τους μέσα στην τάξη. Επίσης έχω παρακολουθήσει τα σεμινάρια του ΙΕΠ για τις δεξιότητες καθώς και πολλά ημερήσια σεμινάρια με θέμα τους Η/Υ, το θεατρικό παιχνίδι, αγωγή υγείας και πολιτιστικά» (Σ7)

«Δύο φορές το χρόνο περίπου ίσως περισσότερες σε θέματα ενδοσχολικής βίας, εφαρμογή προγραμμάτων νέων τεχνολογιών, διαχείριση σχολικής τάξης, νέα προγράμματα σπουδών, καινοτόμα προγράμματα που αφορούν θέματα περιβαλλοντικά και αγωγής υγείας» (Σ1)

«Οι επιμορφωτικές δράσεις στις οποίες έχω συμμετάσχει σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες και με καινοτόμες δράσεις (διαρκείας) σχετικές με την ανάπτυξη του προφορικού και γραπτού λόγου (με ελεύθερα κείμενα) των μαθητών, την εξέλιξη του επιχειρηματολογικού τους λόγου, το άνοιγμα της τάξης στο υπόλοιπο σχολείο και προς τη γειτονιά και την επίλυση προβλημάτων υιοθετώντας τις μεθόδους της παιδαγωγικής Freinet» (Σ12)

Συνεχίζοντας τη συνέντευξή μας ρωτήσαμε τους συμμετέχοντες τι θεωρούν πως κέρδισαν από τις επιμορφώσεις στις οποίες πήραν μέρος. Οι περισσότεροι από αυτούς (10 άτομα), αποφάνθηκαν ότι αποκόμισαν σημαντικά οφέλη, όπως καινοτόμες δράσεις με πρακτική εφαρμογή τους στη διδασκαλία τους, περαιτέρω ενίσχυση των γνώσεών τους, καλύτερη αντιμετώπιση θεμάτων που απασχολούσαν την τάξη τους, καθώς και αξιοποίηση και ενσωμάτωση της τεχνολογίας στο εκπαιδευτικό τους έργο. Αξιόλογες είναι μερικές διατυπώσεις των συμμετεχόντων:

«Θα έλεγα ότι γενικότερα βοηθήθηκα στο να κρατώ μια επαφή με τις επερχόμενες αλλαγές στο χώρο της εκπαίδευσης. Είμαι της άποψης ότι πάντα μπορεί κανείς να αποκομίσει κάτι από μια επιμορφωτική δράση και έστω κι αν αυτό είναι το ελάχιστο και σε θεωρητικό επίπεδο, δύναται κάποια στιγμή

να αξιοποιηθεί και να φανεί χρήσιμο. Δεν μπορώ εντούτοις, να μην αναφερθώ στην ανησυχία μου για τις δυσοίωνες εξελίξεις στον χώρο του δημόσιου σχολείου και της εκπαίδευσης στη χώρα μας, τις οποίες από μόνες τους οι προσφερόμενες από το Υπουργείο Παιδείας επιμορφωτικές δράσεις αδυνατούν να αποσοβήσουν» (Σ6)

«Γνώσεις γύρω από τις θεματικές και την εφαρμογή των εργαστηρίων δεξιοτήτων. Καθώς επίσης και για τον τρόπο λειτουργίας της Webex. Επίσης από την επιμόρφωση στη Webex, φιλικότερη στάση προς την εξ' αποστάσεως διδασκαλία. Από την επιμόρφωση για τους Ρομά, στοιχεία για τους Ρομά και μεθόδους για τη διαμόρφωση διαφοροποιημένης διδασκαλίας» (Σ10)

«Ενίσχυσαν την επέκταση γνώσεων σε θέματα της Παιδαγωγικής και καινοτόμων προγραμμάτων. Επίσης ενίσχυσαν τη χρήση της τεχνολογίας και την αξιοποίηση νέων ψηφιακών εργαλείων στη διδασκαλία» (Σ7)

«Να κατανοώ καλύτερα τα προβλήματα συμπεριφοράς των παιδιών. Να αναπτύσσω ένα κλίμα συνεργασίας με τους μαθητές» (Σ5)

Υπήρξαν βέβαια και δύο συμμετέχοντες που θεωρούν πως όλες αυτές οι επιμορφώσεις που έχουν παρακολουθήσει δεν τους ωφέλησαν σε κάτι και δεν τους πρόσφεραν κάποια καινούρια γνώση ή μέθοδο διδασκαλίας, καθώς βασίστηκαν σε θεωρητικό πλαίσιο. Χαρακτηριστικά δήλωσαν:

«Ελάχιστα πράγματα, να σας πω την αλήθεια. Πολλή θεωρία και ουτοπικές προτάσεις πρακτικών εφαρμογών» (Σ1)

«Η αλήθεια είναι ότι δεν ένιωσα ότι αποκόμισα κάτι ουσιαστικό που θα με βοηθούσε πραγματικά μέσα στην τάξη» (Σ9)

Στη συνέχεια οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν για τα κίνητρα τα οποία τους οδήγησαν να συμμετάσχουν στις εν λόγω επιμορφώσεις. Οι διατυπώσεις τους είχαν να κάνουν κυρίως με τον εμπλουτισμό των γνώσεών τους, την αναζήτηση και τον προβληματισμό τους για θέματα που προκύπτουν μέσα στην τάξη, την αυτοβελτίωσή τους, την αποτελεσματικότητα στη διδασκαλία τους και στην καλύτερη επικοινωνία με τους μαθητές τους. Ανάμεσα στις απαντήσεις έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον οι εξής:

«Κατά τη γνώμη μου η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών είναι απαραίτητη και πρέπει να είναι διαρκής και να ανανεώνεται συνεχώς, επειδή είμαστε σε μία εποχή όπου τρέχουν οι νέες τεχνολογίες και η πληροφορία. Γενικότερα, κάθε μορφή επιμόρφωσης είναι απαραίτητη για τους εκπαιδευτικούς και γενικότερα για όσους εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία. Πρέπει να γίνονται κάθε χρόνο γιατί οι εξελίξεις είναι ραγδαίες, όποτε είναι απαραίτητο να εμπλουτίζουμε τις γνώσεις μας για προσωπική εξέλιξη αλλά και βελτίωση του εκπαιδευτικού μας έργου» (Σ7)

«Το κίνητρο ήταν η ενίσχυση των γνώσεών μου, η αναζήτηση νέων πρακτικών και μεθόδων, ώστε να μπορώ να τις χρησιμοποιήσω στην εκπαιδευτική διαδικασία» (Σ3)

«Τα κίνητρά μου ήταν σίγουρα το ενδιαφέρον, η περιέργεια, η δια βίου μάθηση, η όρεξη που έχω ως προσωπικότητα για το νέο» (Σ8)

«Το βασικό κίνητρο ήταν ο εμπλουτισμός των γνώσεων και η προοπτική παροχής ποιοτικότερου εκπαιδευτικού έργου» (Σ11)

«Τα κίνητρα ήταν και είναι οι διαφορετικές μέθοδοι προσέγγισης της γνώσης, τρόποι επικοινωνίας με τους μαθητές και των μαθητών μεταξύ τους, δημιουργικές δραστηριότητες μέσα από συμμετοχικές διαδικασίες» (Σ12)

4.3. Σύνδεση επιμόρφωσης με την επαγγελματική ανάπτυξη

Στην τρίτη και τελευταία θεματική ενότητα οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να διατυπώσουν τις απόψεις τους σχετικά με τη συμβολή της επιμόρφωσης στην επαγγελματική τους ανάπτυξη. Στην ερώτηση για το αν είναι απαραίτητη η συμμετοχή τους σε επιμορφώσεις οι εκπαιδευτικοί ανεξαιρέτως αποφάνθηκαν πως είναι αναγκαίο να παίρνουν μέρος σε επιμορφωτικά προγράμματα, τόσο για την επαγγελματική τους εξέλιξη, όσο και για να γίνουν πιο ενεργοί και ουσιαστικοί στην εργασία τους, να ενημερώνονται για τις νέες αλλαγές που συμβαίνουν και να προσαρμόζουν τις νέες μεθόδους διδασκαλίας στην τάξη τους, γεγονός που θα τους κάνει αποδοτικότερους. Η επιδίωξη των εκπαιδευτικών να γίνουν πιο αποδοτικοί μέσω της επιμόρφωσης συμβάλλει σε μία πιο αποτελεσματική σχολική μονάδα κατά συνέπεια. Ενδεικτικά αναφέρουμε κάποιες ενδιαφέρουσες απαντήσεις:

«Η συμμετοχή μου σε επιμορφωτικά προγράμματα κρίνεται όχι απλώς απαραίτητη, αλλά αναγκαία. Κι αυτό διότι αφενός ο εμπλουτισμός των γνώσεων δεν σταματά ποτέ, αφετέρου πρέπει να ακολουθείται ο ρυθμός των κοινωνικών, οικονομικών και τεχνολογικών εξελίξεων της σύγχρονης εποχής», αλλά και μιας ακόμη: «Σαφώς και είναι απαραίτητη η συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε επιμορφώσεις, καθώς οι εξελίξεις τρέχουν και το περιβάλλον του σχολείου οφείλει να εναρμονιστεί με αυτές και να εξυπηρετεί τις ανάγκες των μαθητών. Η συνεχής αλλά και ουσιαστική αναζήτηση του δασκάλου είναι, αναμφισβήτητα, όχι ο μόνος αλλά ένας από τους τρόπους, ώστε να επωφεληθούν οι μαθητές του» (Σ11)

«Ναι, γιατί πρέπει να υπάρχει εξέλιξη στη δουλειά μας» (Σ5)

«Ναι. Το πτυχίο δεν σου εξασφαλίζει πλέον τις γνώσεις για το επάγγελμα. Οι επιμορφώσεις είναι αυτές που θα σε κάνουν ενεργό και ωφέλιμο εκπαιδευτικό στην ουσία» (Σ4)

«Σαφώς και είναι απαραίτητη η συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε επιμορφώσεις, καθώς οι εξελίξεις τρέχουν και το περιβάλλον του σχολείου οφείλει να εναρμονιστεί με αυτές και να εξυπηρετεί τις ανάγκες των μαθητών. Η συνεχής αλλά και ουσιαστική αναζήτηση του δασκάλου είναι, αναμφισβήτητα, όχι ο μόνος αλλά ένας από τους τρόπους, ώστε να επωφεληθούν οι μαθητές του» (Σ6)

«Θεωρώ ότι οι εκπαιδευτικοί, ως βασικοί συντελεστές της εκπαίδευσης, οφείλουν να εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους σε τακτά χρονικά διαστήματα, να βελτιώνουν τον εαυτό τους και να προσαρμόζουν στη διδασκαλία τους τις νέες γνώσεις και καινοτομίες. Έτσι οι εκπαιδευτικοί πρέπει να είναι οι ίδιοι δια βίου μαθητές προκειμένου να επιτύχουν όλα τα παραπάνω» (Σ7)

«Σαφώς και είναι απαραίτητη, αρκεί κάθε επιμόρφωση που έχει συγκεκριμένους στόχους και να αφορά σε σοβαρά θέματα της σχολικής ζωής ή σε σοβαρή ενημέρωση γύρω από γνωστικά αντικείμενα» (Σ12)

Στη συνέχεια ζητήθηκε η άποψη των ερωτώμενων για το αν βοηθάνε οι επιμορφωτικές δράσεις στην επαγγελματική τους ανάπτυξη. Οι εκπαιδευτικοί απάντησαν πως

σαφέστατα οι επιμορφώσεις συνδράμουν στο να εξελιχθούν και να μπορούν να επικαιροποιούν τις ήδη υπάρχουσες γνώσεις τους. Για τους εκπαιδευτικούς επαγγελματική ανάπτυξη δε σημαίνει μόνο εξέλιξη σε προσωπικό επίπεδο, αλλά συμβάλλει επίσης στο να διαπαιδαγωγούν ποιοτικότερα και ουσιαστικότερα τους μαθητές τους για τη δημιουργία μιας νέας, καλύτερης γενιάς ανθρώπων στην κοινωνία μας. Αξίζει να αναφέρουμε μερικές από τις δηλώσεις των ερωτηθέντων:

«Ασφαλώς, συμβάλλει στην περαιτέρω βελτίωση και ανάπτυξη της επαγγελματικής μου εξέλιξης» (Σ8)

«Θεωρώ ότι η απόκτηση γνώσεων και η κατανόηση εκπαιδευτικών αλλαγών ενισχύει την προσωπική ικανοποίηση και συμβάλλει στην επαγγελματική ανάπτυξη και αποδοτικότητα. Ενισχύει την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων σχετικά με νέους τρόπους διδασκαλίας και διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού, αυξάνει την αυτοπεποίθηση εκπαιδευτικού και εμπλουτίζει το βιογραφικό του» (Σ7)

«Ναι, μαθαίνω καινούργια πράγματα, εφαρμόζω καινοτόμες δράσεις και πολλά άλλα σημαντικά πράγματα» (Σ5)

«Ναι! Προάγει και την επαγγελματική εξέλιξη και βοηθάει επίσης τον εκπαιδευτικό να είναι ένας καλά ενημερωμένος επαγγελματίας παιδαγωγός, να μπορεί να έχει ευελιξία, να εξερευνεί και να αξιολογεί την ανάπτυξη των παιδιών και να είναι αυτός που θα συμβάλλει το να μπορέσουν οι μαθητές του να αλλάξουν μία ολόκληρη κοινωνία και να την κάνουν καλύτερη»... «Στην εποχή που η τεχνολογία αναπτύσσεται ραγδαία η συμμετοχή σε επιμορφωτικές δράσεις είναι προαπαιτούμενο της επαγγελματικής ανάπτυξης και βοηθά στην περαιτέρω κατάρτιση του εργαζομένου» (Σ12)

«Οπωσδήποτε ναι! Γιατί καλός εκπαιδευτικός είναι αυτός που είναι ανήσυχος, ψαγμένος και ενημερωμένος» (Σ1)

«Ναι, γιατί κάθε εκπαιδευτικός πρέπει να ενημερώνεται για νέες διδακτικές προσεγγίσεις και να βελτιώνεται» (Σ9)

Επιπρόσθετα, ρωτήσαμε τους συμμετέχοντες αν εφαρμόζουν καινοτομίες στη διδασκαλία τους λόγω της συμμετοχής τους σε επιμορφωτικά προγράμματα. Εκείνοι μας

απάντησαν πως όταν συμμετέχουν σε επιμορφώσεις παίρνουν από αυτές νέες ιδέες, μεθόδους, πρακτικές που τις ενσωματώνουν στη διδασκαλία τους έτσι ώστε να γίνεται το μάθημά τους πιο ελκυστικό και πιο ενδιαφέρον για τους μαθητές τους. Παρακάτω αναφέρονται κάποιες από τις δηλώσεις τους:

«Ναι διότι ενημερωνόμαστε για αυτές και τις γνωρίζουμε, προσπαθώντας να τις εφαρμόσουμε» (Σ4)

«Νομίζω ότι οι δράσεις βοηθούν και ενισχύουν τους εκπαιδευτικούς να κάνουν καινούργια πράγματα στην τάξη τους με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών. Άλλωστε η διδασκαλία για να έχει επιτυχία χρειάζεται να μην είναι βαρετή και να μη διακόπτεται από τίποτα. Έτσι όταν ο εκπαιδευτικός είναι σε θέση να διαχειρίζεται οτιδήποτε έχοντας ενισχύσει τις γνώσεις του και τις δεξιότητες του είναι κάτι που συμβάλει η επιμόρφωση» (Σ2)

«Οι επιμορφωτικές δραστηριότητες βοηθούν τον στο να αντικρίσουμε τη διδακτική διαδικασία με άλλο πρίσμα, χαρίζοντάς βαθύτερη γνώση των καινοτομιών και καθοδηγώντας σε σχεδιασμό εύστοχων παρεμβάσεων στην τάξη ενισχύοντας την αυτοεκτίμηση μας ως εκπαιδευτικοί» (Σ7)

«Ναι, το πιστεύω αυτό, από τη στιγμή που ένας τρόπος δόκιμος, ώστε να ενημερώνονται οι εκπαιδευτικοί για τις καινοτομίες και τις νέες πρακτικές και να είναι σε θέση να τις εισάγουν στο σχολείο, είναι η συμμετοχή τους σε επιμορφωτικές δράσεις» (Σ6)

«Ναι. Αν υπάρχει διάθεση και κέφι απ' τον εκπαιδευτικό θα προσπαθήσει με κάποιο τρόπο να εισάγει καινοτομίες αρκεί να γνωρίζει έστω και θεματικά για αυτές» (Σ1)

«Ναι, αλλά μόνο όταν και οι επιμορφώσεις έχουν σκοπό να παρουσιάσουν καινοτόμες πρακτικές» (Σ12)

Η προτελευταία ερώτηση είχε να κάνει με το κατά πόσο η συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικά προγράμματα ωφελεί τη δημιουργία μιας κουλτούρας αξιολόγησης, η οποία θα συνδράμει στην εξέλιξη τους επαγγέλματός τους. Οι συμμετέχοντες εδώ μας παρέθεσαν διάφορες απαντήσεις που κάποιες από αυτές συγκλίνουν στο γεγονός ότι μπορούν οι επιμορφώσεις να οδηγήσουν σε μία ουσιαστική

κουλτούρα αξιολόγησης, η οποία θα βοηθήσει στη βελτίωση του εκπαιδευτικού τους έργου, αρκεί να έχουν αυτές συγκεκριμένους στόχους, να γίνεται ανταλλαγή γνώσεων, εμπειριών και πρακτικών μεταξύ των εκπαιδευτικών. Μερικές αξιοσημείωτες δηλώσεις είναι οι ακόλουθες:

«Θεωρώ πως η αξιολόγηση μπορεί να αποτελέσει εργαλείο ανατροφοδότησης και αναστοχασμού και η υλοποίηση επιμορφωτικών προγραμμάτων συμβάλλουν στην εξέλιξη των εκπαιδευτικών» (Σ7)

«Νομίζω ότι η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών από το ΥΠΕΠΘ έχει αυτόν τον σκοπό και κατεύθυνση» (Σ2)

«Σίγουρα η συμμετοχή σε επιμορφωτικές δράσεις μπορεί να συνδράμει στην εδραίωση μιας τέτοιας κουλτούρας και ωφελεί την επαγγελματική ανάπτυξη» (Σ3)

«Πιστεύω πως μπορεί σε ένα βαθμό μπορεί να συνδράμει αλλά με τη συνέργεια και άλλων παραγόντων» (Σ6)

«Πιστεύω πως η συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε δράσεις επιμόρφωσης, μόνο καλό έχει να προσφέρει, βέβαια όταν γίνεται με αξιόλογο τρόπο, θέτει στόχους και δίνει κίνητρα, τότε συμβάλλει οπωσδήποτε στη βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου» (Σ9)

«Πιστεύω πως όταν είμαστε πιο ανοιχτοί στη γνώση είναι προς όφελός μας τόσο στην καθημερινότητα μας όσο και στην επαγγελματική μας ανάπτυξη. Έτσι όσο επιμορφωνόμαστε αλλάζει και η κουλτούρα μας στο να γινόμαστε καλύτεροι σε διάφορα επίπεδα αλλά και στην εδραίωση της εκπαιδευτικής αξιολόγησης» (Σ10)

Υπήρξαν και κάποιες απόψεις, όμως, δύο στο σύνολο των συμμετεχόντων σύμφωνα με τις οποίες χρειάζεται ακόμη πολλή δουλειά από τους αρμόδιους φορείς, κυρίως από το Υπουργείο Παιδείας, ώστε να καλλιεργηθεί στους εκπαιδευτικούς το κομμάτι της αξιολόγησης, η οποία πρέπει να είναι στοχευμένη αποκλειστικά και μόνο στα οφέλη των ίδιων των εκπαιδευτικών και του εκπαιδευτικού τους έργου. Χαρακτηριστικά ανέφεραν τα εξής:

«Ίσως είναι ένα μικρό λιθαράκι, αλλά για την υιοθέτηση της κουλτούρας της αξιολόγησης, απαιτούνται δυναμικές παρεμβάσεις από το Υπουργείο Παιδείας και δυναμικοί εκπαιδευτικοί με δίψα για το λειτούργημά τους και την παροχή έργου» (Σ11)

«Όχι απαραίτητα. Είναι θέμα και ατομικής και προσωπικής επιθυμίας η εδραίωση εκπαιδευτικής κουλτούρας και επαγγελματικής ανάπτυξης για λόγους αξιολόγησης. Η αξιολόγηση πρέπει να ξεκινάει απ' τον ίδιο τον εκπαιδευτικό και να είναι αυτοαξιολόγηση» (Σ1)

Στην τελευταία ερώτηση διερευνήθηκε εάν οι επιμορφωτικές δράσεις συνέβαλαν στη διαχείριση - αντιμετώπιση, εκ μέρους των εκπαιδευτικών, πιθανών δυσκολιών στο εκπαιδευτικό τους έργο. Σχεδόν όλοι οι ερωτώμενοι (10 στους 12) απάντησαν πως οι επιμορφώσεις είναι για εκείνους πολύ βοηθητικές στο κομμάτι της αντιμετώπισης δύσκολων καταστάσεων μέσα στη τάξη. Ορισμένοι από αυτούς παραδέχτηκαν πως μετά από αυτές τις επιμορφώσεις αντιμετωπίζουν διαφορετικά τα δύσκολα ζητήματα που πολλούς τους αγχώνουν, όπως ο σχολικός εκφοβισμός, ή η διαχείριση ενός «δύσκολου» τμήματος. Επίσης, συμβάλλουν στο να δημιουργούν κλίμα εμπιστοσύνης με τους μαθητές τους, χρησιμοποιώντας καινούριες μεθόδους και πρακτικές, αλλά και το να έχουν καλύτερες σχέσεις με τους συναδέλφους τους, που και αυτό οδηγεί στην εύρυθμη λειτουργία μιας σχολικής μονάδας. Ενδιαφέρουσες είναι οι παρακάτω τοποθετήσεις τους:

«Θεωρώ πως με βοήθησαν, γιατί ήταν προσωπική επιλογή η παρακολούθησή τους σε τομείς που δεν ήμουν άρτια καταρτισμένη, ώστε να διαχειριστώ συγκεκριμένα προβλήματα» (Σ2)

«Έχει βοηθήσει σε μεγάλο βαθμό, ως προς τη βελτίωση του εκπαιδευτικού και διδακτικού έργου. Η απόκτηση νέας γνώσης επιφέρει αυτοπεποίθηση καθώς υπάρχει περισσότερη ενημέρωση και η νέα γνώση μπορεί να εφαρμοστεί πιο αποτελεσματικά στην τάξη. Ιδιαίτερα κάποια βοηθητικά σεμινάρια που σχετίζονταν με τη διαχείριση συμπεριφοράς των παιδιών και την αντιμετώπιση κάποιων προβλημάτων στην τάξη» (Σ7)

«Βοήθησαν αρκετά. Έχει σημασία να είσαι θετικά προσκείμενος στις επιμορφώσεις, κριτικός πάντα, αλλά όχι εύκολα επικριτικός» (Σ4)

«Τα προγράμματα που παρακολούθησα με βοήθησαν πολύ στην αντιμετώπιση δυσκολιών που ανέκυψαν στο σχολικό περιβάλλον, διότι ήξερα πώς να κινηθώ και χειριστώ καταστάσεις προβληματικές και αγχωτικές, όπως εκείνη του bullying» (Σ11)

«Βοηθούν κυρίως στην επίλυση προβληματικών καταστάσεων που απαιτούν δόκιμες μεθόδους και πρακτικές τόσο σε επίπεδο μαθητών όσο και σε επίπεδο συναδέλφων» (Σ12)

Διαφορετική άποψη είχαν δύο συμμετέχουσες οι οποίες θεωρούν πως οι επιμορφώσεις τις οποίες παρακολούθησαν δεν τους πρόσφεραν καμία βοήθεια στην αντιμετώπιση δυσκολιών στο εκπαιδευτικό τους έργο. Οι δηλώσεις τους ήταν οι εξής:

«Ούτε καν. Μόνο με προσωπικό διάβασμα, καθημερινή προσωπική ενασχόληση και δοκιμή εφαρμογής νέων ιδεών υπάρχει περίπτωση καλής διαχείρισης θεμάτων και προβλημάτων της σχολικής τάξης και του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος» (Σ1)

«Όχι, δυστυχώς τα συγκεκριμένα που παρακολούθησα θεωρώ ότι δε με βοήθησαν πολύ αποτελεσματικά στην εκπαιδευτική μου διαδικασία» (Σ9)

Τα κεντρικά ζητήματα που προέκυψαν από την ανάλυση των δεδομένων είναι η σημασία και η αναγκαιότητα των επιμορφώσεων, καθώς και η θετική στάση των ερωτηθέντων σε αυτές, μιας που κατανοούν πως αυτές θα τους ωφελήσουν στην επαγγελματική τους ανάπτυξη. Παράλληλα, αναδείχθηκε η αναγκαιότητα να γίνονται περισσότερες βιωματικές δράσεις, που θα έχουν ως στόχο την άμεση και ουσιαστική εφαρμογή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς και στην καλύτερη διαχείριση της σχολικής τάξης. Ορισμένοι ερωτηθέντες δήλωσαν πως ήταν πιο έμπειροι στην αντιμετώπιση δυσκολιών που προέκυψαν, χάρη στην παρακολούθηση των ανάλογων επιμορφωτικών προγραμμάτων.

Αναδείχθηκε, δηλαδή, η ανάγκη των εκπαιδευτικών για νέες διδακτικές πρακτικές που θα μπορούν να τις εντάξουν στη νέα σχολική πραγματικότητα στην καθημερινότητά τους. Συμπληρωματικά, στην πλειοψηφία τους οι συμμετέχοντες αναδεικνύουν τη μεγάλη τους επιθυμία να επιμορφώνονται σε μία συνεχώς μεταβαλλόμενη κοινωνία με νέα δεδομένα και νέες προκλήσεις. Ταυτόχρονα, τονίστηκε η απαραίτητη διερεύνηση των αναγκών των εκπαιδευτικών, με βάση τις οποίες οφείλουν οι αρμόδιοι φορείς να διοργανώνουν τις ανάλογες επιμορφωτικές δράσεις, στηριζόμενες στην πράξη και όχι στη θεωρία. Στηριζόμενοι στη βιβλιογραφία, μπορούμε να ισχυριστούμε ότι «η βελτίωση της ελκυστικότητας του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού, καθώς και της επαγγελματικής ικανοποίησης και της αυτεπάρκειας που αισθάνεται ο εκπαιδευτικός σχετίζεται άμεσα με τις διαδικασίες επαγγελματικής ανάπτυξης» (Little, 1995· Παπαναούμ, 2005· Βλάμη, 2014), όπως αναφέρεται σε Κασιμάτη & Μπάρτσα, 2019: 56-57.

5^ο Κεφάλαιο: Συζήτηση

5.1. Συμπεράσματα

Τα αποτελέσματα της έρευνάς μας επιβεβαιώνουν παλαιότερες αλλά και σύγχρονες έρευνες σε σχέση με την συστηματική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και τη συμβολή της στην επαγγελματική τους εξέλιξη. Αξίζει σε αυτό το σημείο να αναφέρουμε και το υψηλό μορφωτικό επίπεδο του δείγματος των συμμετεχόντων στην έρευνά μας, καθώς οι μισοί από αυτούς είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού διπλώματος, γεγονός που δείχνει την τάση τους για εμπλουτισμό των γνώσεών τους και την περαιτέρω αυτό - βελτίωσή τους.

Μετά από την επεξεργασία των ερευνητικών μας ερωτημάτων φαίνεται πως στην πλειοψηφία τους εκπαιδευτικοί επηρεάζονται θετικά από τις επιμορφώσεις στις οποίες παίρνουν μέρος, καθώς συμφωνούν πως αυτές επιδρούν βοηθητικά στη βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού τους έργου. Το γεγονός αυτό αναδεικνύει τις επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών, ώστε να αναζητούν διαρκώς την απόκτηση καινούριων γνώσεων, πρακτικών και καινοτόμων ιδεών, για να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στις σύγχρονες απαιτήσεις της εκπαίδευσης. Με την έρευνά μας συμφωνούν και άλλες έρευνες Βοζαΐτη & Υφαντή (2007) στις οποίες αποτυπώνεται τόσο η ανάγκη για κατάρτιση του σύγχρονου εκπαιδευτικού όσο και η και σύνδεση των επιμορφωτικών τους αναγκών με τις καθημερινές πρακτικές στην τάξη.

Στην πρώτη θεματική ενότητα διερευνήθηκε η οργάνωση των επιμορφωτικών δράσεων από διάφορους φορείς. Οι περισσότεροι συμμετέχοντες απάντησαν πως όταν η οργάνωση γίνεται με γνώμονα τη διερεύνηση των αναγκών των εκπαιδευτικών, όταν έχουν συγκεκριμένους στόχους που ανταποκρίνονται σε αυτές τις ανάγκες τους, όταν πραγματοποιούνται από καταρτισμένους επιμορφωτές και είναι περισσότερο πρακτικές και όχι θεωρητικές, τότε θεωρούνται επιτυχημένες. Στην ίδια ενότητα οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως θα έπρεπε το Υπουργείο Παιδείας να διοργανώνει περισσότερες δράσεις εστιασμένες σε τομείς που απασχολούν πολύ τα τελευταία χρόνια τα σχολεία μας, όπως είναι η διαχείριση της σχολικής τάξης, η διαχείριση και αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού, η αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών στα μαθησιακή διαδικασία, συνυφασμένη με τις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας. Οι εκπαιδευτικοί επι-

θυμούν δράσεις σε θεματικά πεδία τέτοια, που αναδεικνύουν τη συνεχόμενη αναζήτησή τους για το καινούριο, καινοτόμο, αυτό που θα τους κάνει πιο εξελιξιμους. Ταυτόχρονα τονίζουν πως προτιμούν οι δράσεις να γίνονται με βιωματικό τρόπο και μάλιστα εντός της σχολικής μονάδας, μιας που θα ανταποκρίνεται πιο άμεσα και στοχευμένα στους εκπαιδευτικούς, στους μαθητές τους, αλλά και στα ζητήματα που απασχολούν εν γένει το σχολείο στο οποίο εργάζονται.

Τα αποτελέσματά μας συμπίπτουν με τα αποτελέσματα της έρευνας των Δούκας κ.συν. (2008: 383) , σύμφωνα με τους οποίους «οι εκπαιδευτικοί τονίζουν την αναγκαιότητα αποτελεσματικότερης σύνδεσης των επιμορφώσεων με την εκπαιδευτική πραγματικότητα και τη σχολική τάξη, καθώς ο θεωρητικός τους χαρακτήρας δεν εναρμονίζεται με τις ανάγκες της σχολικής πράξης». Πλήρης ταύτιση υπάρχει και με τη μελέτη των Τσιλιγγίρη, (2022: 41), καθώς και Μαλέτσκος και Μαστρογιάννης (2013: 119), τα αποτελέσματα των οποίων έδειξαν πως οι εκπαιδευτικοί προτιμούν τις δια ζώσης επιμορφώσεις που έχουν πρακτική εφαρμογή, καθώς θεωρούν πως υπάρχει καλύτερη επικοινωνία και αλληλεπίδραση με τον επιμορφωτή και έτσι παροσιάζονται τα θέματα βιωματικά, αποτελεσματικά και πιο διαδραστικά.

Σε σχέση με τη διερεύνηση των αναγκών των εκπαιδευτικών τα δεδομένα μας ταυτίζονται με τις έρευνες των Δούκας κ.συν. (2008: 386), αφού για να μπορεί μία επιμορφωτική δράση να έχει επιτυχία, όπως δήλωσαν πολλοί από τους ερωτηθέντες, είναι αναγκαίο να διαφοροποιείται η εκάστοτε επιμόρφωση, έτσι ώστε να καλύπτει μεγάλο φάσμα διαφορετικών αναγκών στη διάρκεια της επαγγελματικής τους πορείας. Στην έρευνα του Βεργίδη (2015: 112-113) επίσης αναφέρεται σε συγκεκριμένες μελέτες και τονίζεται σε αυτές πόσο απαραίτητη ήταν η διερεύνηση των επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών αρκετά χρόνια πριν. Χαρακτηριστικά αναφέρει πως σε μία από αυτές τις έρευνες που έγιναν, συγκεκριμένα το 1993 αναδείχθηκαν ουσιαστικά ζητήματα, όπως τα προβλήματα συνεργασίας με τους γονείς των μαθητών, άσχημη συμπεριφορά μαθητών, μαθησιακές δυσκολίες, ελλιπής παιδαγωγική – ψυχολογική κατάρτιση και υποστήριξη. Ταυτόχρονα και στις άλλες μελέτες που αναφέρει, οι ανάγκες των εκπαιδευτικών εστιάζονται στην απειθαρχία των μαθητών, την απαξίωση του σχολείου, την έλλειψη πόρων και υποδομών, τους πολλούς μαθητές ανά τμήμα και τον μεγάλο όγκο της διδασκτέας ύλης. Κατανοούμε, λοιπόν, πως οι επιμορφώσεις εάν δεν στοχεύουν

στη διερεύνηση πρωτίστως των αναγκών των εκπαιδευτικών, δε θα μπορέσουν να λύσουν ή έστω να περιορίσουν τα προβλήματα που ήδη υπάρχουν στα ελληνικά σχολεία και κυρίως θα οδηγήσουν τους εκπαιδευτικούς σε αδράνεια, χωρίς να αναζητούν εκείνα τα κίνητρα που θα βελτιώσουν τη διδασκαλία τους, αλλά και τους ίδιους τους εαυτούς τους.

Παράλληλα, στη δεύτερη θεματική ενότητα διερευνήσαμε τη συμμετοχή ή μη των ερωτηθέντων σε επιμορφωτικές δράσεις. Όλοι ανεξαιρέτως δήλωσαν πως συμμετείχαν στις δια ζώσης επιμορφώσεις, αλλά και ένα μικρό ποσοστό εξ αυτών και στις εξ αποστάσεως. Μάλιστα κάποιοι από αυτούς ανέφεραν πως πήραν μέρος σε έναν μεγάλο αριθμό δράσεων, αποκομίζοντας από αυτές περαιτέρω γνώσεις, νέες ιδέες και πρακτικές, σύμφωνα με τις καινούριες απαιτήσεις στην εκπαίδευση, τις οποίες και εντάσσουν στη διδασκαλία τους, κάτι που τους καθιστά πιο ικανούς και αποδοτικούς. Τα αποτελέσματα αυτά συμφωνούν με την έρευνα της Ούτου (2016: 55), κατά την οποία η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών, περίπου το 76% έχει παρακολουθήσει επιμορφωτικά προγράμματα που έχουν διοργανώσει σχολικοί σύμβουλοι, αλλά και σε μικρότερα ποσοστά επιμορφώσεις από άλλους φορείς, όπως Πανεπιστήμια, εκπαιδευτικά συνέδρια, δράσεις του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, αλλά και εξ αποστάσεως προγράμματα.

Στην ίδια ενότητα οι περισσότεροι συμμετέχοντές μας αναφερόμενοι στα κίνητρα συμμετοχής τους σε αυτές τις δράσεις, δήλωσαν πως ήθελαν να ανανεώσουν και να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους. Στηριζόμενοι στη βιβλιογραφία και σε άλλες έρευνες όπως της Κουτσάκη (2022: 64), οι ερωτηθέντες ανέφεραν πως η απόκτηση νέων γνώσεων ήταν το βασικότερο κίνητρο για τη συμμετοχή τους στις επιμορφώσεις. Σε άλλη μία πρόσφατη μελέτη Μαλλιαρού (2018: 75) ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό, εκείνο του 57% περίπου, θεωρούν ως έναν πολύ βασικό λόγο συμμετοχής την ενίσχυση της επαγγελματικής τους επάρκειας.

Στην έρευνα μας επίσης αναφέρθηκαν πολλοί ερωτηθέντες στη συμμετοχή τους σε επιμορφωτικές δράσεις εξαιτίας καθαρά προσωπικού ενδιαφέροντος, προκειμένου να εξελιχθούν περαιτέρω ως άνθρωποι και ως εκπαιδευτικοί. Ταύτιση υπάρχει και εδώ με την έρευνα της Ούτου (2016: 58), καθώς οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν πως πολύ σημαντικό κριτήριο για τη συμμετοχή τους σε επιμορφωτικές δράσεις είναι η κάλυψη των προσωπικών τους αναγκών και των προσωπικών τους ενδιαφερόντων. Παρόμοια είναι τα ευρήματα της Μαλλιαρού (2018: 75) η οποία διαπίστωσε πως πολλοί εκπαιδευτικοί

επιθυμούν να εκπληρώσουν τις προσωπικές ανάγκες και ενδιαφέροντά τους σε ένα ποσοστό της τάξης του 56% περίπου, γεγονός που δείχνει την εσωτερική τους ανάγκη για βελτίωση στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Επιπροσθέτως για τους συνεντευξιζόμενούς μας αποτελεί σημαντικό κίνητρο συμμετοχής τους το γεγονός ότι θέλουν να μάθουν και να εφαρμόζουν νέες μεθοδολογικές πρακτικές, ώστε να επικοινωνούν καλύτερα με τους μαθητές τους και με τους συναδέλφους τους και να προσπαθούν καθημερινά από κοινού να διαχειρίζονται τα προβλήματα που ενδεχομένως προκύπτουν. Σε ανάλογα ευρήματα οδηγήθηκαν και οι έρευνες των Μαλλιαρού (2018: 75) και Ούτου (2016: 80) σύμφωνα με τις οποίες οι εκπαιδευτικοί με ποσοστά 56% περίπου και 57,5% αντίστοιχα, έκριναν αναγκαία η επιμόρφωσή τους, για να έρθουν σε επαφή με καινοτόμα προγράμματα και εκπαιδευτικές αλλαγές, προκειμένου να τις εντάξουν με τη σειρά τους στη διδασκαλία τους.

Πέρα από τα κίνητρα συμμετοχής των εκπαιδευτικών, στη ίδια θεματική ενότητα διερευνήσαμε τα οφέλη που έχουν αποκομίσει οι ίδιοι από τις επιμορφώσεις που παρακολούθησαν. Εδώ υπήρξε ποικιλία απαντήσεων, με κυρίαρχη την απόκτηση περαιτέρω γνώσεων, σε ποσοστό οι 7 στους 12, για να μπορούν να γίνουν πιο αποδοτικοί και να μεταλαμπαδεύσουν αυτές τις νέες γνώσεις, ιδέες, πρακτικές στους μαθητές τους. Ομοίως και στη Μαλλιαρού (2018: 73) οι συμμετέχοντες σε ένα μεγάλο ποσοστό θεωρούν πως τα οφέλη τους από τις επιμορφώσεις αφορούν την προσωπική τους εξέλιξη, δίνοντάς τους κίνητρα για αυτομόρφωση. Στην πρόσφατη μελέτη Κουτσάκη (2022: 69-70) γίνεται αναφορά από τους συμμετέχοντες πως η επιμόρφωση στις νέες επιστημονικές γνώσεις κρίνεται τόσο αναγκαία, καθώς πρέπει οι εκπαιδευτικοί συνεχώς να ενημερώνονται και να επιμορφώνονται με τα νέα δεδομένα, προκειμένου να μπορέσουν να ανταποκριθούν στο επαγγελματικό τους έργο με επιτυχία. Γνώσεις που έχουν να κάνουν και με τη χρήση και αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών, μιας που εξελίσσονται με ραγδαίους ρυθμούς τα τελευταία χρόνια και διευκολύνουν πολύ το εκπαιδευτικό έργο, κάνοντας πιο θελκτική τη διδασκαλία στους μαθητές. Σημαντικά οφέλη τόνισαν πως εισέπραξαν επίσης δύο από τους συμμετέχοντες σε επιμόρφωση για τη διαφοροποιημένη διδασκαλία και συγκεκριμένα για την παιδαγωγική Φρενέ και τη διδασκαλία σε μαθητές Ρομά. Είναι μία αντίληψη που συμφωνεί με τους συμμετέχοντες της έρευνας της Κουτσάκη (2022), οι οποίοι θεωρούν πως οι συνεχόμενες απαιτήσεις που υ-

πάρχουν στον εκπαιδευτικό κλάδο έχουν οδηγήσει στην εισαγωγή μιας νέας κουλτούρας στα ελληνικά σχολεία, με την αποδοχή της διαφορετικότητας, την έμφαση σε κοινωνικές και άλλες δεξιότητες, την έννοια της συμπερίληψης, κ.τ.λ. Γενικά διευρύνονται και γίνονται πιο σύγχρονες και μοντέρνες οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τον τρόπο διδασκαλίας τους, αλλά και στον τρόπο επικοινωνίας με τους μαθητές τους.

Φυσικά στην ίδια θεματική υπήρξαν και συμμετέχοντες, δύο για την ακρίβεια, οι οποίοι θεωρούν πως τα επιμορφωτικά προγράμματα δεν τους προσέφεραν κανένα όφελος δυστυχώς για εκείνους. Μάλιστα μίλησαν για ουτοπικές πρακτικές εφαρμογές που δεν έχουν κανέναν λόγο ύπαρξης στη σχολική τάξη. Αυτό ίσως θα ήταν μια καλή ευκαιρία για περαιτέρω μελλοντικές έρευνες στις οποίες θα αναζητούνται τα αίτια μη ικανοποίησης των εκπαιδευτικών από τις επιμορφώσεις στις οποίες λαμβάνουν μέρος. Επίσης θα μπορούσε πάντα στο τέλος μιας επιμόρφωσης να γίνεται μία αξιολόγηση από τους ίδιους τους συμμετέχοντες, για να κατανοούν οι υπεύθυνοι τις πιθανές αστοχίες τους και να προσαρμόζουν τους στόχους τους σε σχέση με τις ανάγκες των συμμετεχόντων. Έτσι θα θεωρηθεί και επιτυχημένο το επιμορφωτικό πρόγραμμα.

Επιπροσθέτως στην τρίτη θεματική ενότητα σχετικά με τη συμβολή της επιμόρφωσης στην επαγγελματική τους ανάπτυξη, οι ερωτηθέντες μας απάντησαν πως θεωρούν αυτονόητο ότι η προσωπική και επαγγελματική εξέλιξή τους έρχεται μέσα από τις επιμορφώσεις στις οποίες παίρνουν μέρος, καθώς εισάγουν στη διδασκαλία τους καινοτόμες πρακτικές και μεθόδους και ενημερώνονται για τα νέα δεδομένα στον χώρο της εκπαίδευσης, τα οποία αλλάζουν διαρκώς, αφού ακολουθούν τα πρότυπα των σύγχρονων κοινωνιών. Παρόμοια αποτελέσματα ανέδειξε η έρευνα του Αναγνώστου (2018: 90) στην οποία η πλειοψηφία των συμμετεχόντων θεωρούν πως η επιμόρφωση συμβάλλει πάρα πολύ στην επαγγελματική ανάπτυξή τους, ενώ η σύνδεση της επιμόρφωσης με την επαγγελματική ανάπτυξη φαίνεται πως αναδεικνύεται και σε άλλες μελέτες, όπως των Τσακίριδου (2008), Μπαγάκη (2005) & Τσιβούλα (2013), στις οποίες οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν με θετικό πρόσημο την παρακολούθηση επιμορφωτικών προγραμμάτων, προκειμένου να βελτιώσουν το επαγγελματικό τους επίπεδο.

Ταυτόχρονα στην έρευνά μας αποτυπώθηκε η άποψη πως με τη συμμετοχή τους στις επιμορφώσεις οι εκπαιδευτικοί δύνανται να κατανοούν και να διαχειρίζονται καλύτερα δυσκολίες που προκύπτουν στη σχολική μονάδα που ανήκουν, γεγονός που

τους ευνοεί στις διαπροσωπικές τους σχέσεις τόσο με τους μαθητές, όσο και με τους συναδέλφους τους. Παρόμοια αποτελέσματα για τη σύνδεση της επιμόρφωσης με την εξέλιξη των εκπαιδευτικών αναδεικνύεται και στη μελέτη του Αναγνώστου (2018). Σε αυτήν οι συμμετέχοντες δήλωσαν πως εξελίσσονται προσωπικά, ενδιαφέρονται περισσότερο για το λειτούργημά τους, διευρύνουν τις γνώσεις τους αναπτύσσοντας δεξιότητες που τους βοηθάνε πρακτικά στην τάξη, διαμορφώνουν καινούριες επαγγελματικές σκέψεις, συνεργάζονται ομαλά με τους συναδέλφους τους, οπότε και καλλιεργούν νέες διδακτικές στρατηγικές και μεθόδους διδασκαλίας.

Την ίδια στιγμή τονίζουν οι εκπαιδευτικοί πως οι επιμορφώσεις βοηθούν στην αλλαγή της κουλτούρας της αξιολόγησης, να είναι πιο ανοιχτόμυαλοι και θετικά προσκείμενοι σε αυτήν, καθώς εξαιτίας της αξιολόγησης, θα προκύπτουν σύγχρονοι και αποδοτικοί εκπαιδευτές αλλά και εκπαιδευόμενοι. Τέλος, υπάρχουν και εκπαιδευτικοί οι οποίοι θεωρούν πως η κουλτούρα αξιολόγησης δεν αλλάζει μόνο με τη συμμετοχή στις επιμορφώσεις, αλλά είναι θέμα προσωπικής επιλογής και συνδυασμός πολλών παραγόντων που συμβάλλουν στην υιοθέτηση αυτής της κουλτούρας.

Γενικά οι ερωτώμενοι είναι θετικοί στο ότι είναι απαραίτητη η επιμόρφωσή τους και μάλιστα η δια βίου επιμόρφωση, αν σκεφτούμε πως οι απαιτήσεις στις σύγχρονες κοινωνίες αυξάνονται με γρήγορους ρυθμούς, συνεπώς οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να ενημερώνονται συνεχώς και να εξελίσσουν τη διδασκαλία τους. Υπάρχει βέβαια η κοινή διαπίστωση πως αποτελεί μεγάλη ανάγκη να συνδέεται απόλυτα η εκάστοτε επιμόρφωση με τη σημερινή εκπαιδευτική πραγματικότητα που ισχύει στα σχολεία μας. Το γεγονός αυτό συνάδει με την έρευνα Δούκας κ.συν. (2008) η οποία αποτύπωσε την αναγκαιότητα από τους εκπαιδευτικούς να τους παραχθεί ουσιαστική βοήθεια για να μπορούν να ανταποκρίνονται αποτελεσματικότερα στον εκπαιδευτικό τους ρόλο, σε εποχές που συμβαίνουν μεγάλες αλλαγές στον μαθητικό πληθυσμό, για τις οποίες οι εκπαιδευτικοί δεν είναι προετοιμασμένοι. Εξάλλου μέσα από πολλές μελέτες όλα αυτά τα χρόνια (Βεργίδης και Βαϊκούση 2003 στην Καραγιάννη, 2018) έχει προκύψει πως τα διάφορα επιμορφωτικά προγράμματα πρέπει να σχεδιάζονται με βάση τις ουσιαστικές ανάγκες των εκπαιδευτικών ανά περιφέρεια ή ανά νομό καλύτερα, έχοντας υπόψη κοινωνικο - οικονομικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες που υπάρχουν σε κάθε περιοχή.

Μπορεί οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί να συμφωνούν για τα οφέλη της επιμόρφωσης, ωστόσο υπάρχουν ανορθολογικά προβλήματα που διατρέχουν το εκπαιδευτικό μας σύστημα και που διαπερνούν και ξεπερνούν τον ρόλο του εκπαιδευτικού. Τέτοια προβλήματα είναι η έλλειψη παιδείας στους κόλπους της οικογένειας η οποία μεταφέρεται στο σχολείο, ο τεχνοκρατικός και χρησιμοθηρικός χαρακτήρας του σχολείου, καθώς και το φαινόμενο της παραπαιδείας που απαξιώνει τον ρόλο του σχολείου και του εκπαιδευτικού. Άρα ο προβληματισμός που τίθεται είναι κατά πόσο θα είναι αποτελεσματική και ευεργετική η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, αν η ίδια η κοινωνία δεν αλλάξει τον τρόπο θέασης του λειτουργήματος του δασκάλου και του ρόλου του σχολείου. Πρόκειται για ένα ερώτημα που αξίζει διερεύνησης.

Περαιτέρω βασική προϋπόθεση της επιμόρφωσης είναι η ακαδημαϊκή και επαγγελματική ανάπτυξη, τα οποία αποτελούν βασικά κομμάτια μια συνεχούς διαδικασίας, που ξεκινάει με την έναρξη της θητείας του εκπαιδευτικού στην εκπαίδευση και ολοκληρώνεται με τη συνταξιοδότησή του από την υπηρεσία του. Τούτο σημαίνει πως ένας εκπαιδευτικός για να είναι καταρτισμένος οφείλει συνεχώς να επιμορφώνεται δια βίου και όχι περιστασιακά, στα πλαίσια ενός εξαμηνιαίου ή ακόμη και ετήσιου προγράμματος. Άλλωστε, με την έκρηξη των επιστημονικών γνώσεων τόσο στις θετικές, όσο και στις ανθρωπιστικές επιστήμες, πολλά από αυτά που μαθαίνουν οι εκπαιδευτικοί στα πανεπιστήμια αναθεωρούνται σε σύντομο χρονικό διάστημα. Άρα αυτή είναι μία σημαντική παράμετρος που πρέπει να λάβει σοβαρά υπόψη του το Υπουργείο Παιδείας.

Επιπλέον αν και ο επιμορφωμένος εκπαιδευτικός παράγει ποιοτικότερο έργο, εν τούτοις ας μην ξεχνάμε και τον ρόλο των Αναλυτικών Προγραμμάτων που πρέπει να γίνουν πιο σύγχρονα – βέβαια αυτό είναι αντικείμενο μιας άλλης έρευνας – προκειμένου να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της σύγχρονης εποχής και να θέτουν φραγμούς στην ανεξέλεγκτη δράση ορισμένων εκπαιδευτικών. Αυτό σημαίνει ότι πέρα από τη θεματολογία που ορίζεται από τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών, τα τελευταία οφείλουν να θέτουν τα ηθικά ή και τα νομικά πλαίσια εντός των οποίων πρέπει να κινείται και να οριοθετείται η δράση των εκπαιδευτικών στον σχολικό χώρο. Φυσικά αυτό δε σημαίνει ότι θα περιορίζεται η ελευθερία των εκπαιδευτικών στον τρόπο διδασκαλίας τους, αλλά ότι θα δρουν εντός πλαισίων και ορίων. Άλλωστε μόνο πάνω σε ηθικό υπόβαθρο μπορούν να φανούν τα οφέλη μιας δια βίου επιμόρφωσης.

Επιπρόσθετα, όπως ήδη αναφέρθηκε και στις συνεντεύξεις μας οι εκπαιδευτικοί έχουν μπει σε διαδικασία αξιολόγησης των επιμορφώσεων που παρακολουθούν, γεγονός που βοηθάει στη βελτίωση τόσο των εκπαιδευτών όσο και του τρόπου οργάνωσης της επιμορφωτικής δράσης. Αυτό που αξίζει όμως να αναφερθεί είναι ότι οι επιμορφώσεις βοηθούν και τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς αναφορικά με την προσωπική τους αξιολόγηση που έχει θεσμοθετηθεί τα τελευταία χρόνια με τον Ν. 4823/21 (ΦΕΚ 136/Α/3-8-2021) και πρόκειται να εφαρμοστεί άμεσα. Αυτό σημαίνει ότι η επιμόρφωση ως αξιολογικό εργαλείο θα «χαρίσει» ένα ακόμη προσόν στους εκπαιδευτικούς, που θα συνδράμει στην όσο το δυνατό καλύτερη αξιολόγησή τους. Άρα άμεσο επακόλουθο της τελευταίας είναι η παροχή ανατροφοδότησης στον εκπαιδευτικό με στόχο τη βελτίωση της διδασκαλίας του, όπως και η κριτική άποψη της κοινωνίας για την ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου.

Η επιμορφωμένη και καταρτισμένη εκπαιδευτική κοινότητα δεν αρνείται την αξιολόγηση, ούτε ένα σύστημα βελτίωσης του εκπαιδευτικού έργου, καθώς αυτό θα συμβάλλει σε ένα σχολείο ελεύθερων και δημοκρατικών ανθρώπων, με αξίες όπως η αλληλεγγύη, η ισότητα, η συνεργασία, η αγάπη και ο αλληλοσεβασμός. Ένας χώρος όπου θα διαμορφώνονται ολοκληρωμένοι, σκεπτόμενοι και με κριτική σκέψη πολίτες, που θα ασπάζονται τις δημοκρατικές αξίες και αρχές. Ένα σχολείο που ονειρευόμαστε εμείς οι εκπαιδευτικοί και που αγωνιζόμαστε για την εδραίωση αυτού του οράματος καθημερινά μέσα στις τάξεις μας!

5.2. Προτάσεις

Η έρευνά μας διεξήχθη εξ' ολοκλήρου με τη μέθοδο των συνεντεύξεων ακολουθώντας τη διαδικασία της ποιοτικής ανάλυσης, αποφαινίζοντας και διευκρινίζοντας έννοιες και ερευνητικά ερωτήματα. Το δείγμα ήταν ικανοποιητικό μεν (12 συνεντευξιαζόμενοι) περιορισμένο δε, καθώς προέρχεται αποκλειστικά από εκπαιδευτικούς του νομού Αχαΐας. Για μεθοδολογικούς λόγους δεν μπορούμε να γενικεύσουμε τα συμπεράσματά μας στο σύνολο των εκπαιδευτικών. Ενδεχόμενες έρευνες στο μέλλον σε μεγαλύτερο εύρος εκπαιδευτικών και ίσως σε συνδυασμό ποσοτικής και ποιοτικής ανάλυσης μαζί, πιθανώς θα αποτυπώσει πιο αξιόπιστα αποτελέσματα. Ενδιαφέρον θα είχε πάντως να διερευνηθούν σε μελλοντικές έρευνες οι επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών με βάση την περιφέρεια ή τον νομό στον οποίο ανήκουν.

Η παρούσα έρευνα μπορεί να αποτελέσει έναυσμα για περαιτέρω διερεύνηση ζητημάτων - πρακτικών όπως:

- Συνεχής και συστηματική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών ανά τακτά χρονικά διαστήματα
- Δυνατότητα βελτίωσης του εκπαιδευτικού τους έργου μέσω της επιμόρφωσης
- Συνεργασία εκπαιδευτικών σε ολιγομελείς ομάδες εντός σχολική μονάδας για τη δημιουργία εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων
- Παρακολούθηση δειγματικών διδασκαλιών τόσο από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, όσο και τους Σχολικούς Συμβούλους
- Ο τρόπος προσέγγισης των επιμορφώσεων να είναι παιδαγωγικός, διδακτικός, βιωματικός και ομαδο - συνεργατικός
- Συζήτηση προβλημάτων των εκπαιδευτικών σχετικά με την καθημερινότητά τους στην τάξη και των δυσκολιών τους λόγω άσχημων συμπεριφορών των μαθητών τους
- Εισηγήσεις και προτάσεις - λύσεις ζητημάτων από τους επιμορφωτές
- Πρακτική εφαρμογή των επιμορφωτικών στη σχολική μονάδα των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών
- Ουσιαστική αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών στο διδακτικό έργο
- Καλλιέργεια πνεύματος εμπιστοσύνης, επιμορφωτικής κουλτούρας και αναστοχασμού από τους εκπαιδευτικούς και τους επιμορφωτές τους
- Σύγκριση με έρευνες στις οποίες οι επιμορφώσεις καλύπτουν σε μεγάλο βαθμό τις εκπαιδευτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών

Εν κατακλείδι, από την έρευνά μας προέκυψαν ενδιαφέροντα ευρήματα σχετικά με την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, τα οποία θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν μαζί με άλλες έρευνες για να στελεχώσουν καινοτόμα σχολεία, πιο δημιουργικά με ικανούς εκπαιδευτικούς και βελτιωμένους ως προς την ποιότητα του προσφερόμενου έργου τους, αφού θα αποκτούν νέες γνώσεις, δεξιότητες, αξίες και αρχές που θα οδηγούν στον μετασχηματισμό των σχολείων. Η Πολιτεία καλό θα είναι να λάβει υπόψη της τις ιδιαιτερότητες των σχολείων ανά περιοχή, ώστε να σχεδιάζει εξατομικευμένα προγράμματα επιμόρφωσης που θα προκαλούν το ενδιαφέρον των συμμετεχόντων και θα τους ενθαρρύνει να τα παρακολουθούν, με στόχο την επαγγελματική

τους εξέλιξη σε μία σύγχρονη και απαιτητική κοινωνία. Αξίες όπως η ετερότητα, η αλληλεγγύη, η ανεκτικότητα, η ισοτιμία, η κατανόηση της διαφοράς, απαιτείται να επαναποθετηθούν στο προσκήνιο της σχολικής ζωής σε μια προσπάθεια να επαναθεμελιωθεί ο κριτικός λόγος και η αναστοχαστική διάθεση πάνω σε ποικίλα θέματα που αφορούν τη σχολική κοινότητα. Μόνο έτσι λοιπόν θα μιλάμε για ένα δημιουργικό και δημοκρατικό σχολείο.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση

- Armour, K. M., & Yelling, M. R. (2004). Professional development and Professional Learning: Bridging the Gap for Experienced Physical Education Teachers. *European Physical Education Review*, 10(1), 71-93.
- Bates, T. (2008). Transforming distance education through new technologies. In T. Evans, M. Haughey, & D. Murphy (Eds.). *International handbook of distance education* (pp. 217-235). West Anglia, UK: Emerald Group Publishing Limited.
- Bolam, R. (2000). Emerging policy trends: some implications for continuing professional development. *Journal of In-Service Education*, 26(2), 267-280.
- Guskey, T. R. (2000). *Evaluating Professional Development*. Thousand Oaks: Corwin Press.
- Hammersley, M. (1992). *What's wrong with ethnography?* London: Routledge.
- Hargreaves, A. & Dawe, R. (1990). Paths of professional development: Contrived collegiality, collaborative culture, and the case of peer coaching. *Teaching and Teacher Education*, 6(3), 227-241.
- Kabadayi, A. (2016). A suggested in-service training model based on Turkish preschool teachers' conceptions for sustainable development. *Journal of Teacher Education for Sustainability*, 18(1), 5-15.
- Kalogridi S. & Theodoritsi, D. (2020). Teachers' training as a factor of professional development and personal development. The case study of Major Training Program in Greece. *The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology*, 16(2), 110-127.
- Little, D. (1995). Learning as dialogue: The dependence of learner autonomy on teacher autonomy. *System*, 23(2), 175-181.
- MacGilchrist, B., Myers, K. & Reed, J. (1997) *The Intelligent School*. London: Paul Chapman Publishing.

- OECD (2009). *Creating effective teaching and learning environments: first results from Talis*. Paris: OECD. Available at: <https://www.oecd.org/education/school/43023606.pdf>, access on 25-04-2022.
- OECD (2014). *Talis 2013 results: an international perspective on teaching and learning*. OECD Publishing. Available at: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264196261-en>, access on 25-04-2022.
- Phin, C. (2014). Teacher competence and teacher quality in Cambodia's educational context linked to in-service teacher training: an examination based on a questionnaire survey. *International Journal of Educational Administration and Policy Studies*, 6(4), 62-69.
- Rodgers, E. & Pinnell, G. (2002) *Learning from Teaching in Literacy Education*. Portsmouth: Heinemann.
- Stuckey, H. L. (2013). Three types of interviews: Qualitative research methods in social health. *Journal of Social Health and Diabetes*, 1(02), 056-059.
- Thomas, J. R., & Nelson, J. K. (1996). *Research methods in physical activity*. Champaign IL: Human Kinetics.
- Timperley, H., Wilson, A., Barrar, H. & Fung, I. Y. Y. (2007). *Teacher Professional Learning and Development: Best Evidence Synthesis Iteration*. Wellington: New Zealand Ministry of Education.
- Turner-Bisset, R. (2001). *Expert teaching: Knowledge and teaching to lead the profession*. London: Fulton.
- Verma, G., & Mallick, K. (2004). *Εκπαιδευτική Έρευνα. Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Τεχνικές*. Μετ. Α. Παπασταμάτης. Αθήνα: Τυπωθήτω-Δάρδανος.

Ελληνόγλωσση

- Αναγνώστου, Χ. (2018). *Η συμβολή της επιμόρφωσης στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών: Στάσεις και Απόψεις των εκπαιδευτικών της Περιφερειακής Ενότητας Εύβοιας*. (Διπλωματική εργασία). Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα.
- Αντύπας, Γ. (2018). Επιμορφωτική αναγκαιότητα - Επιμορφωτικές ανάγκες διευθυντικών στελεχών εκπαίδευσης από το πρίσμα των στελεχών. *Έρκυνα, Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών-Επιστημονικών Θεμάτων*, τχ. 15, 83-110.

- Βασιλόπουλος, Χ. (2018). Η επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού ως μοχλός αποτελεσματικής διαχείρισης της σχολικής τάξης. *Επιστήμες Αγωγής*, τχ. 3, 69-71.
- Βενιοπούλου, Κ. (2015). *Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην Ελλάδα κατά την περίοδο 1992-2012: Διερεύνηση μελετών από ελληνικά εκπαιδευτικά περιοδικά*. (Διπλωματική Εργασία). Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Βεργίδης Δ. Κ. (2015). Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην Ελλάδα ως διάσταση της εκπαιδευτικής πολιτικής. *Επιστήμη και Κοινωνία: Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας*, τχ. 29, 97-126.
- Βλάμη, Σ. (2014). Εθνική Έκθεση Αποτελεσμάτων Teaching and Learning International Survey (TALIS 2013) *Διεθνής Έρευνα για τη Διδασκαλία και Μάθηση*. Κύπρος: Εθνικό Κέντρο TALIS 2013.
- Βοζαΐτης, Γ. & Υφαντή, Α. (2007). Επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και επιμόρφωση. Το παράδειγμα εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Α΄ Περιφέρειας του Νομού Αχαΐας. *Διοικητική Ενημέρωση*, 40, σσ. 87-105.
- Βουγιούκας, Κ. & Ματσαγγούρας, Η. (2007). *Η προσωπική θεωρία διδασκαλίας Ελλήνων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης: ερευνητική προσέγγιση υπό το πρίσμα εναλλακτικών μοντέλων επαγγελματικής ανάπτυξης*. Στο Γ. Καψάλης & Α. Κατσίκης (επιμ.). *Πρακτικά Συνεδρίου «Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση και οι προκλήσεις της εποχής μας»*, σ.σ. 739-747. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
- Γραΐκος, Ν. (2014). *Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και ο ρόλος του Σχολικού Συμβούλου*. Αθήνα: Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) – Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης – Πράξη «Εκπαίδευση αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών» Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση, Δράση «Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας, σ.σ. 61-76.
- Διαμάντης, Κ. (2019). *Επιμόρφωση και αξιοποίηση των ψηφιακών μέσων στην ελληνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση του 21^{ου} αιώνα: Δυνατότητες και προκλήσεις*. Διδακτορική Διατριβή. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

- Δούκας, Χ., Βαβουράκη, Α., Θωμοπούλου, Μ., Kalantzis, Μ., Κούτρα, Χ., & Σμυρνωτοπούλου, Α. (2008). *Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών, στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Η ποιότητα στην Εκπαίδευση. Έρευνα για την αξιολόγηση ποιοτικών χαρακτηριστικών του συστήματος Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης* (σελ. 358 – 390). Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Δουλκερίδου, Π. (2015). Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και διευθυντών των σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Επισκόπηση του νομοθετικού πλαισίου. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 59, 83-98.
- Ίσαρη, Φ., & Πουρκός, Μ. (2015). Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/5826>(πρόσβαση στις 09.12.2019)
- Ιωσηφίδης, Θ.(2008). *Ποιοτικές Μέθοδοι Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες*. Αθήνα: Κριτική.
- Καραγιάννη, Γ. Κ. (2018). *Η Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στο πλαίσιο της Δια βίου Μάθησης. Διπλωματική Εργασία*. Ρόδος: Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
- Κασιμάτη, Α., Μπάρτσα, Μ. (2019) (Inpress). *Διερεύνηση των απόψεων των Εκπαιδευτικών σχετικά με την επιμόρφωση και τον ρόλο της στην επαγγελματική τους ανάπτυξη*. Παιδαγωγική Επιθεώρηση 67/2019, Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος.
- Κουτσάκη, Χ. (2022). *Τα κίνητρα και τα εμπόδια στη συμμετοχή των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Ν. Ηρακλείου σε προγράμματα επιμόρφωσης*. Διπλωματική εργασία. Πάτρα: ΕΑΠ.
- Κωστίκα, Ι. (2004). *Η Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών: Διερεύνηση απόψεων και στάσεων των Στελεχών Εκπαίδευσης*. Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη.
- Μαλέτσκος, Α. & Μαστρογιάννης, Α. (2013). Η επιμόρφωση ως μέσο εξέλιξης και επαγγελματικής αναβάθμισης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης: Αντιλήψεις, απόψεις και προτιμήσεις τους. *Επιστημονικό Εκπαιδευτικό Περιοδικό «εκπ@ιδευτικός κύκλος»*, τόμος 1-2, 111-121.
- Μαλλιαρού, Γ. (2018). *Η επαγγελματική ανάπτυξη και συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικά προγράμματα: δυνατότητες και περιορισμοί*. Διπλωματική εργασία. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

- Ματσαγγούρας, Η. (2005). Επαγγελματισμός και επαγγελματική ανάπτυξη. Στο Γ. Μπαγάκης (επιμ.). *Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού* (σσ. 63-81). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Μιχαηλίδου-Ευριπίδου, Α. (2005-2006) Συνεχής Επαγγελματική Ανάπτυξη του Εκπαιδευτικού. *Δελτίο Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου*, τχ. 7, 4-16.
- Μπαγάκης, Γ. (επιμ.) (2005). *Επιμόρφωση κι επαγγελματική ανάπτυξη του Εκπαιδευτικού*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Μπαμπινιώτης, Γ. (2009). Τα εννιά κακά της Παιδείας μας. *Εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ*, 05/7/2009
- Μπερτζέμη, Μ. (2008). *Διερεύνηση εκπαιδευτικών αναγκών των ξενόγλωσσων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης*. Διπλωματική Εργασία. Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.
- Μπορουτζή, Δ. (2015). *Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε φροντιστήρια μέσης εκπαίδευσης: μια εμπειρική έρευνα βασισμένη στις απόψεις εκπαιδευτικών και διευθυντών σπουδών φροντιστηρίων*. Διπλωματική Εργασία. Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.
- Νικολακάκη, Μ. (2003). Διερεύνηση προϋποθέσεων για μια αποτελεσματική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, τχ. 8, 5-19.
- Νόμος 4823/21. *Αναβάθμιση του σχολείου, ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις*. Ανακτήθηκε στις 21 Ιουνίου, 2023, από https://www.esos.gr/sites/default/files/articles-legacy/nomos_48232021_ar._f._136.pdf.
- Οικονομίδης, Β. (χ.χ.). *Το παιδαγωγικό κλίμα της σχολικής τάξης και ο ρόλος του Εκπαιδευτικού*, 1-17.
- Ούτου, Μ. (2016). *Η συμβολή της επιμόρφωσης στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών*. Διπλωματική Εργασία. Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου: Λευκωσία, σ.σ. 1-123.
- Παπαδημητρίου, Ε. (2007). *Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης: ανάγκες, χαρακτηριστικά & καινοτόμα μοντέλα*. Διπλωματική Εργασία. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

- Παπαναούμ, Ζ. (2005). Ο ρόλος της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στην επαγγελματική τους ανάπτυξη: γιατί, πότε, πώς. Στο Γ. Μπαγάκης (επιμ.), *Επιμόρφωση και Επαγγελματική Ανάπτυξη του Εκπαιδευτικού*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Παπαπροκοπίου, Ν. (2005). *Ενδοσχολική επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη*. Στο Γ. Μπαγάκης (επιμ.), *Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού* (σσ. 188-190). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Παρασκευόπουλος, Ι. (1993). *Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας*. Αθήνα.
- Πατσός, Χ. (2015). Βασικές αρχές και μέθοδοι διερεύνησης των επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών από τους Σχολικούς Συμβούλους Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. *Έρευνα, Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών–Επιστημονικών Θεμάτων*, τχ. 7, 36-51.
- Τσακίριδου, Δ. (2008). *Η Επαγγελματική Ανάπτυξη των Εκπαιδευτικών: η περίπτωση των φιλολόγων σε δύο Γυμνάσια του Νομού Σερρών* (Διπλωματική εργασία). Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα.
- Τσιβούλα, Ε. (2013). *Η συμβολή της επιμόρφωσης στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του δήμου Ελευθερίου-Κορδελιού (Νομός Θεσσαλονίκης)* (Διπλωματική εργασία). Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα.
- Τσιλιγγίρη, Θ. (2022). *Επιμόρφωση και Επαγγελματική Ανάπτυξη των Εκπαιδευτικών: Η περίπτωση της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης*. Διπλωματική εργασία. Πειραιάς: Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Πειραιώς.
- Φίλντιση, Ε. & Αργυρίου, Α. (2013). *Η αξιοποίηση των δεξιοτήτων που απέκτησαν οι φιλόλογοι από την επιμόρφωση Β' επιπέδου στις ΤΠΕ κατά τη διδακτική πράξη*. *I-Teacher*. τ.χ. 12, 156-165.
- Φιλοκόστα, Χ. (2010). *Αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για την επιμόρφωσή τους*. Διπλωματική Εργασία. Θεσσαλία: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Χάδου, Ν. (2016). *Δια βίου Μάθηση- εκπαίδευση- επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών προσανατολισμένη στην αγορά εργασίας*. Εκπαίδευση, Δια Βίου Μάθηση, Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη. *Καινοτομία και Οικονομία*, τ. 1, 163-172.

- Χαλικιάς, Μ., Λάλου, Π. & Μανωλέσου, Α. (2015). Μεθοδολογία έρευνας και εισαγωγή στη Στατιστική Ανάλυση Δεδομένων με το IBMSPSSSTATISTICS. [ηλεκτρ. βιβλ.]. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/5075>(πρόσβαση στις 09.12.2019)
- Χρυσοφίδης, Κ. (2005). Η επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού ως αποτέλεσμα προσέγγισης της σχέσης θεωρίας και πράξης. Στο Γ. Μπαγάκης (επιμ.). *Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού* (σσ. 92-103). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Ψαχαρόπουλος, Γ. (2003). Συστήματα αξιολόγησης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ευρώπη. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ. 36, 114-132.

Διαδικτυακοί τόποι

<http://skillsacademic.weebly.com/epsilongammakappaupsilonrho972tauetataualpha.html>

Νομοθετικές Διατάξεις

Π.Δ. 101/1994

Π.Δ. 145/1997

Π.Δ. 45/1999

Π.Δ. 250/92

Ν. 4823/21

Παράρτημα – Συνεντεύξεις

Σ1

Ατομικό προφίλ

Φύλο: Γυναίκα

Ηλικία: 50

Επίπεδο σπουδών: Μεταπτυχιακό

Έτη προϋπηρεσίας: 21

Τρέχουσα εργασιακή θέση: Μόνιμη – δασκάλα

1^η Θεματική Ενότητα: Οργάνωση επιμορφωτικών δράσεων

- 1. Ποιους φορείς γνωρίζετε ότι αναπτύσσουν επιμορφωτικές δράσεις για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης;**

«Ιδιωτικοί φορείς και το υπουργείο Παιδείας».

- 2. Θεωρείτε ότι οι στόχοι των επιμορφωτικών δράσεων επιτυγχάνονται καλύτερα, όταν αυτές οργανώνονται από επίσημους φορείς, όπως το Υπουργείο Παιδείας; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Όχι απαραίτητα».

- 3. Αναπτύσσει το Υπουργείο Παιδείας επαρκείς δράσεις γύρω από ζητήματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Τα τελευταία χρόνια ναι. Δε στοχεύουν απαραίτητα σε επαρκή επιμόρφωση αλλά σε αναγκαιότητα για ενημέρωση των αλλαγών που εφαρμόζονται τα 3 τελευταία χρόνια».

- 4. Θεωρείτε ότι οι επιμορφωτικές δράσεις που προωθεί το Υπουργείο Παιδείας για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αξιολογούνται με σωστό τρόπο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Όχι βέβαια! Είναι τελείως τυπικό το ζήτημα. Συνήθως ό,τι γίνεται αφορά την ενημέρωση για τα νέα νομοθετικά πλαίσια και κανονισμούς».

- 5. Ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, τα προαπαιτούμενα για τη διοργάνωση μιας επιτυχημένης επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Η προσαρμογή των επιμορφώσεων σε πραγματικές ανάγκες των εκπαιδευτικών οποιοδήποτε τομέα κι αν αφορούν, σχολικό, διοικητικό, σχέσεων».

Ωραία!

- 6. Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να ενδυναμωθούν οι επιμορφωτικές δράσεις από πλευράς Υπουργείου Παιδείας; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Διαχείριση σχολικής τάξης, σχέσεις γονέων σχολείου, σύνδεση σχολείου με κοινωνία».

Πολύ ωραία!

- 7. Ποια μορφή επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης πιστεύετε ότι είναι η καταλληλότερη; (π.χ. ενδοσχολική, βιωματικά εργαστήρια) (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Στο ίδιο το σχολείο εφαρμογές πρακτικών, μελέτη πεδίου. Γιατί θεωρητικά και μόνο δεν υπάρχει, είναι κουραστικό και μη αποτελεσματικό».

Ωραία! Περνάμε στην επόμενη ενότητά μας που έχει να κάνει με τη συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις.

«Ωραία!»

2^η Θεματική Ενότητα: Συμμετοχή σε επιμορφωτικές δράσεις

- 8. Έχετε συμμετάσχει σε επιμορφωτικές δράσεις για εκπαιδευτικούς; Αν ναι, πόσο συχνά και ποια είναι τα επιμορφωτικά προγράμματα που έχετε παρακολουθήσει;**

«Δύο φορές το χρόνο περίπου ίσως περισσότερες σε θέματα ενδοσχολικής βίας, εφαρμογή προγραμμάτων νέων τεχνολογιών, διαχείριση σχολικής τάξης, νέα προγράμματα σπουδών, καινοτόμα προγράμματα που αφορούν θέματα περιβαλλοντικά και αγωγής υγείας».

- 9. Αν ναι, τι αποκομίσατε από τη συμμετοχή σας σε αυτές τις δράσεις;**

«Ελάχιστα πράγματα. Πολλή θεωρία. Ουτοπικές προτάσεις πρακτικών εφαρμογών».

10. Ποια ήταν τα κίνητρα που σας οδήγησαν στο να συμμετάσχετε (ή όχι) σε τέτοιου είδους προγράμματα;

«Προβληματισμοί μου σε θέματα ενημέρωσης νέων πρακτικών στην εκπαίδευση, ανανέωση και εμπλουτισμός των υπαρχόντων γνώσεων».

3^η Θεματική Ενότητα: Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη

11. Θεωρείτε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφώσεις είναι απαραίτητη; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Οπωσδήποτε ναι! Προκύπτουν νέες ανάγκες λόγω αλλαγών στην εκπαίδευση και επίσης πρέπει να ενημερωνόμαστε οι εκπαιδευτικοί στις σύγχρονες τάσεις και πρακτικές στο χώρο της εκπαίδευσης».

12. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις προάγει την επαγγελματική σας ανάπτυξη; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Οπωσδήποτε ναι. Γιατί καλός εκπαιδευτικός είναι αυτός που είναι ανήσυχος, ψαγμένος και ενημερωμένος».

13. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις διευκολύνει την εισαγωγή καινοτομιών στο σχολείο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Ναι. Αν υπάρχει διαθέση και κέφι απ' τον εκπαιδευτικό θα προσπαθήσει με κάποιο τρόπο να εισάγει καινοτομίες αρκεί να γνωρίζει έστω και θεματικά για αυτές».

14. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις μπορεί να συνδράμει στην εδραίωση μιας κουλτούρας εκπαιδευτικής αξιολόγησης προς όφελος της επαγγελματικής σας ανάπτυξης;

«Όχι απαραίτητα. Είναι θέμα και ατομικής και προσωπικής επιθυμίας η εδραίωσης εκπαιδευτικής κουλτούρας και επαγγελματικής ανάπτυξης για λόγους αξιολόγησης. Η αξιολόγηση πρέπει να ξεκινάει απ' τον ίδιο τον εκπαιδευτικό και να είναι αυτό - αξιολόγηση».

15. Τα επιμορφωτικά προγράμματα που έχετε παρακολουθήσει σας βοήθησαν να διαχειριστείτε με πιο αποτελεσματικό τρόπο δυσχέρειες στο επαγγελματικό σας έργο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Ούτε καν. Μόνο με προσωπικό διάβασμα, καθημερινή προσωπική ενασχόληση και δοκιμή εφαρμογής νέων ιδεών υπάρχει περίπτωση καλής διαχείρισης θεμάτων και προβλημάτων της σχολικής τάξης και του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος».

Ευχαριστώ πολύ για τη συνεργασία

«Να είστε καλά και ελπίζω να βοήθησα!»

Σίγουρα με βοηθήσατε πολύ!

Συνέντευξη Σ2

Ατομικό προφίλ

Φύλο: Γυναίκα

Ηλικία: 38

Επίπεδο σπουδών: Μεταπτυχιακό

Έτη προϋπηρεσίας: 17

Τρέχουσα εργασιακή θέση: ΠΕ70, μόνιμη σε Δημοτικό Σχολείο

Καλησπέρα σας! Αρχικά θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για τη συνεργασία. Ο λόγος της συνέντευξής μας είναι η άποψή σας πάνω σε θέματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

«Βεβαίως! Είμαι στη διάθεσή σας».

1^η Θεματική Ενότητα: Οργάνωση επιμορφωτικών δράσεων

1. Ποιους φορείς γνωρίζετε ότι αναπτύσσουν επιμορφωτικές δράσεις για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης;

«Οι φορείς που γνωρίζω ότι αναπτύσσουν επιμορφωτικές δράσεις για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι τα πανεπιστήμια ανά την Ελλάδα, το ΙΕΠ, ΚΕΔΑΣΥ, ΠΕΚΕΣ».

2. Θεωρείτε ότι οι στόχοι των επιμορφωτικών δράσεων επιτυγχάνονται καλύτερα, όταν αυτές οργανώνονται από επίσημους φορείς, όπως το Υπουργείο Παιδείας;(δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Οι στόχοι των επιμορφωτικών δράσεων επιτυγχάνονται καλύτερα όταν έχουν σχεδιαστεί και υλοποιηθεί από καταρτισμένους επιστήμονες οι οποίοι σέβονται και ενστερνίζονται τις ανάγκες των μάχιμων εκπαιδευτικών που καθημερινά καλούνται να επιλύουν ό,τι προκύπτει στη σχολική κοινότητα. Ο φορέας κατά τη γνώμη μου είναι απλά μια ταμπέλα».

3. Αναπτύσσει το Υπουργείο Παιδείας επαρκείς δράσεις γύρω από ζητήματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Κατά τη γνώμη μου το Υπουργείο Παιδείας δεν αναπτύσσει επαρκείς δράσεις γύρω από ζητήματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι περισσότερες δράσεις που είναι επαρκείς, γίνονται από φορείς που χρειάζεται να πληρώσουν οι εκπαιδευτικοί για να τα παρακολουθήσουν».

Μάλιστα!

- 4. Θεωρείτε ότι οι επιμορφωτικές δράσεις που προωθεί το Υπουργείο Παιδείας για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αξιολογούνται με σωστό τρόπο;(δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Πιστεύω πως δεν αξιολογούνται με σωστό τρόπο. Η αξιολόγηση γίνεται συνήθως με ερωτηματολόγια όπου στις περισσότερες φορές δεν περιέχει τις ανάγκες των εκπαιδευτικών».

- 5. Ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, τα προσπατούμενα για τη διοργάνωση μιας επιτυχημένης επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης;(δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Για τη διοργάνωση μιας επιτυχημένης επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης χρειάζεται μια καλή προετοιμασία από τους επιμορφωτές, υλικοτεχνική υποδομή και σίγουρα διάθεση για παρακολούθηση από τους επιμορφούμενους».

- 6. Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να ενδυναμωθούν οι επιμορφωτικές δράσεις από πλευράς Υπουργείου Παιδείας;(δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Θα έλεγα διαχείριση θυμού, διαχείριση των γονέων, αντιμετώπιση παιδιών που πενθούν και οπωσδήποτε ενδυνάμωση των σχέσεων μεταξύ των εκπαιδευτικών».

Πολύ ωραία!

- 7. Ποια μορφή επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης πιστεύετε ότι είναι η καταλληλότερη; (π.χ. ενδοσχολική, βιωματικά εργαστήρια) (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Πιστεύω ότι η καταλληλότερη επιμόρφωση για τους εκπαιδευτικούς είναι η επιμόρφωση στην οποία οι επιμορφούμενοι νιώθουν άνεση. Τα βιωματικά εργαστήρια και η μελέτη περίπτωσης σε μια ενδοσχολική επιμόρφωση είναι ότι καλύτερο κατά την γνώμη μου».

2^η Θεματική Ενότητα: Συμμετοχή σε επιμορφωτικές δράσεις

- 8. Έχετε συμμετάσχει σε επιμορφωτικές δράσεις για εκπαιδευτικούς; Αν ναι, πόσο συχνά και ποια είναι τα επιμορφωτικά προγράμματα που έχετε παρακολουθήσει;**

«Έχω παρακολουθήσει ό,τι επιμορφωτικό πρόγραμμα γίνεται στην περιοχή μου. Προγράμματα του ΙΕΠ σχετικά με τα εργαστήρια δεξιοτήτων, του Πανεπιστημίου Πατρών για την ειδική αγωγή, διαχείριση θυμού και διαχείριση πένθους, Β' επίπεδο ΤΠΕ, γραφή Braille».

Πολύ ωραία!

- 9. Αν ναι, τι αποκομίσατε από τη συμμετοχή σας σε αυτές τις δράσεις;**

«Κάποιες δράσεις με βοήθησαν αρκετά να αντιμετωπίσω θέματα που προέκυψαν στην τάξη».

- 10. Ποια ήταν τα κίνητρα που σας οδήγησαν στο να συμμετάσχετε (ή όχι) σε τέτοιου είδους προγράμματα;**

«Η αναζήτηση και ο προβληματισμός για την σωστή αντιμετώπιση των θεμάτων που προκύπτουν στην τάξη».

3^η Θεματική Ενότητα: Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη

- 11. Θεωρείτε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφώσεις είναι απαραίτητη; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Θεωρώ ότι είναι απαραίτητη η συμμετοχή μου σε επιμορφωτικές δράσεις γιατί ανανεώνονται οι γνώσεις μου, ενημερώνομαι για νέα δεδομένα, για νέες έρευνες».

- 12. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις προάγει την επαγγελματική σας ανάπτυξη; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Στην εποχή μας τα παιδιά έχουν περισσότερες ανάγκες συναισθηματικής ενίσχυσης και χρειάζονται από τον σημερινό δάσκαλο να έχει πολλαπλούς ρόλους, κάτι που η βασική του εκπαίδευση δεν του καλύπτει».

- 13. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις διευκολύνει την εισαγωγή καινοτομιών στο σχολείο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Νομίζω ότι οι δράσεις βοηθούν και ενισχύουν τους εκπαιδευτικούς να κάνουν καινούργια πράγματα στην τάξη τους με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών. Άλλωστε η διδασκαλία για να έχει επιτυχία χρειάζεται να μην είναι βαρετή και να μη

διακόπτεται από τίποτα. Έτσι όταν ο εκπαιδευτικός είναι σε θέση να διαχειρίζεται οτιδήποτε έχοντας ενισχύσει τις γνώσεις του και τις δεξιότητες του είναι κάτι που συμβάλει η επιμόρφωση».

14. **Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις μπορεί να συνδράμει στην εδραίωση μιας κουλτούρας εκπαιδευτικής αξιολόγησης προς όφελος της επαγγελματικής σας ανάπτυξης;**

«Νομίζω ότι η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών από το ΥΠΕΠΘ έχει αυτόν τον σκοπό και κατεύθυνση».

15. **Τα επιμορφωτικά προγράμματα που έχετε παρακολουθήσει σας βοήθησαν να διαχειριστείτε με πιο αποτελεσματικό τρόπο δυσχέρειες στο επαγγελματικό σας έργο;(δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Θεωρώ πως με βοήθησαν γιατί ήταν προσωπική επιλογή η παρακολούθησή τους σε τομείς που δεν ήμουν άρτια καταρτισμένη, ώστε να διαχειριστώ συγκεκριμένα προβλήματα».

Σας ευχαριστώ πολύ για τη συνεργασία!

«Παρακαλώ! Καλή επιτυχία!»

Ευχαριστώ πολύ!

Συνέντευξη Σ3

Ατομικό προφίλ

Φύλο: Άντρας

Ηλικία: 40

Επίπεδο σπουδών: Μεταπτυχιακό

Έτη προϋπηρεσίας: 17

Τρέχουσα εργασιακή θέση: ΠΕ70, Μόνιμος Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Καλημέρα σας! Θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για τη συνεργασία. Ο λόγος της συνέντευξής μας είναι η άποψή σας πάνω σε θέματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

«Φυσικά! Ας ξεκινήσουμε».

1^η Θεματική Ενότητα: Οργάνωση επιμορφωτικών δράσεων

1. Ποιους φορείς γνωρίζετε ότι αναπτύσσουν επιμορφωτικές δράσεις για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης;

«Οι φορείς που μπορούν να αναπτύσσουν επιμορφωτικές δράσεις σε εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι το Πανεπιστήμιο, το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, η σχολική μονάδα και οι σύμβουλοι εκπαίδευσης».

2. Θεωρείτε ότι οι στόχοι των επιμορφωτικών δράσεων επιτυγχάνονται καλύτερα, όταν αυτές οργανώνονται από επίσημους φορείς, όπως το Υπουργείο Παιδείας; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων θέτει ως στρατηγική προτεραιότητα για οποιαδήποτε εκπαιδευτική μεταρρύθμιση τη συστηματική επιμόρφωση, ώστε οι εκπαιδευτικοί να ανταποκρίνονται στην ετερογένεια των παιδαγωγικών αναγκών όλων ανεξαιρέτως των μαθητών. Το ΙΕΠ υποστηρίζει το Υπουργείο Παιδείας σε θέματα που αφορούν την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Σχεδιάζει την εθνική στρατηγική για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και την πιστοποίηση των

επιμορφωτικών φορέων. Συντονίζει και παρακολουθεί τις διαδικασίες υλοποίησης, πιστοποίησης και αποτίμησης της επιμόρφωσης».

3. Αναπτύσσει το Υπουργείο Παιδείας επαρκείς δράσεις γύρω από ζητήματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Θεωρώ πως χρειάζονται πολύ περισσότερες δράσεις. Το Υπουργείο Παιδείας προσδιορίζοντας τον σκοπό της επιμόρφωσης αναφέρεται αφενός στην αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και, κατ' επέκταση, του εκπαιδευτικού συστήματος, αφετέρου στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του έργου των εκπαιδευτικών στο πλαίσιο της προσωπικής και επαγγελματικής τους ανάπτυξης μέσω της διά βίου εκπαίδευσης. Σήμερα η επιμόρφωση καλείται να καταστήσει ικανό τον εκπαιδευτικό α) να αντιλαμβάνεται τις ανάγκες του μαθητή και του σχολείου, καθώς και τα μηνύματα των καιρών, β) να αναλαμβάνει τις απαραίτητες πρωτοβουλίες και την ευθύνη τους μέσα σε ένα πλαίσιο αρχών που καθορίζεται από την Πολιτεία. Η επιμόρφωση αποτελεί συνεχή διαδικασία με στόχους την απόκτηση γνώσεων, την ανάπτυξη δεξιοτήτων, την υιοθέτηση στάσεων, την ανάπτυξη ικανότητας αναστοχασμού των εκπαιδευτικών, ώστε να ανταποκρίνονται με επιτυχία στις προκλήσεις της κοινωνίας της γνώσης».

Πολύ ωραία!

4. Θεωρείτε ότι οι επιμορφωτικές δράσεις που προωθεί το Υπουργείο Παιδείας για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αξιολογούνται με σωστό τρόπο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Κοιτάζτε, τείνω να πιστεύω πως όχι και τόσο! Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην Ελλάδα δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι υποστηρίζεται συστηματικά και σε διαρκή βάση από την Ελληνική πολιτεία μέχρι σήμερα. Στη χώρα μας διαπιστώνεται έλλειψη συστηματικής επιμόρφωσης και άσκησης του μελλοντικού και του εν ενεργεία εκπαιδευτικού σε θέματα που έχουν σχέση με την καθημερινή σχολική πρακτική (διδασκτική, παιδαγωγική, διοικητική). Το θεσμικό πλαίσιο της επιμόρφωσης γνώρισε διάφορες διακυμάνσεις που σηματοδοτούν μια σταδιακή μετάβαση από τα ελεγχόμενα, μακροχρόνια και συγκεντρωτικά πρότυπα επιμόρφωσης σε πιο ευέλικτα και ταχύρρυθμα επιμορφωτικά σεμινάρια».

5. Ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, τα προαπαιτούμενα για τη διοργάνωση μιας επιτυχημένης επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Με μια σύντομη και συνολική αποτίμηση, η επιμορφωτική πολιτική στη χώρα μας βασίζεται στο τεχνοκρατικό μοντέλο επαγγελματικής ανάπτυξης, με κεντρικά καθορισμένα προγράμματα, που υλοποιούνται με τη μέθοδο της διάλεξης και την απουσία πρακτικής εξάσκησης, με γραφειοκρατική δομή κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των δράσεων και με την έλλειψη αξιολόγησης των επιμορφωτικών προγραμμάτων».

6. Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να ενδυναμωθούν οι επιμορφωτικές δράσεις από πλευράς Υπουργείου Παιδείας; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Στην απόκτηση βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων στη χρήση των Τ.Π.Ε. στην Εκπαίδευση. Έτσι ώστε οι εκπαιδευτικοί να μπορούν να αντιλαμβάνονται, να αξιολογούν και να χρησιμοποιούν αποδοτικά τις δυνατότητες που προσφέρουν οι Τ.Π.Ε. για την ποιοτική βελτίωση της διαδικασίας της διδασκαλίας και της μάθησης, για την επαγγελματική τους εξέλιξη και τη βελτίωση της απόδοσής τους. Επίσης στη διαχείριση σχολικής τάξης και επιμορφωτικά προγράμματα που αφορούν τη σχολική βία και την ενδυνάμωση των σχέσεων μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητή».

7. Ποια μορφή επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης πιστεύετε ότι είναι η καταλληλότερη; (π.χ. ενδοσχολική, βιωματικά εργαστήρια) (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Η αποδοτικότερη μορφή επιμόρφωσης είναι αυτή της εξ αποστάσεως, είτε σε εξατομικευμένο ρυθμό, είτε σε ασύγχρονο ή σύγχρονο ρυθμό γιατί προσφέρει τη δυνατότητα σε ενήλικους να επιμορφωθούν συνδυάζοντας την εργασία με τις οικογενειακές τους υποχρεώσεις. Επίσης διευκολύνει τα άτομα με ειδικές ανάγκες, αλλά και τα άτομα των δυσπρόσιτων περιοχών να αποφύγουν τις δύσκολες μετακινήσεις και σέβεται παράλληλα την αυτονομία και την ανεξαρτησία του εκπαιδευόμενου».

Ωραία! Περνάμε τώρα στην επόμενη ενότητά μας.

2^η Θεματική Ενότητα: Συμμετοχή σε επιμορφωτικές δράσεις

8. Έχετε συμμετάσχει σε επιμορφωτικές δράσεις για εκπαιδευτικούς; Αν ναι, πόσο

συχνά και ποια είναι τα επιμορφωτικά προγράμματα που έχετε παρακολουθήσει;

«Έχω συμμετάσχει σε κάποια επιμορφωτικά προγράμματα που είχαν να κάνουν με την επιμόρφωση για την χρήση νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση, με τη διαχείριση θυμού, με το περιβάλλον και με τις Πρώτες Βοήθειες».

9. Αν ναι, τι αποκομίσατε από τη συμμετοχή σας σε αυτές τις δράσεις;

«Με βοήθησαν αρκετά οι συγκεκριμένες επιμορφώσεις, γιατί έμαθα πράγματα σε τομείς που δεν ήξερα».

10. Ποια ήταν τα κίνητρα που σας οδήγησαν στο να συμμετάσχετε (ή όχι) σε τέτοιου είδους προγράμματα;

«Το κίνητρο ήταν η ενίσχυση των γνώσεών μου, η αναζήτηση νέων πρακτικών και μεθόδων, ώστε να μπορώ να τις χρησιμοποιήσω στην εκπαιδευτική διαδικασία».

Μάλιστα! Πάμε τώρα στην τελευταία μας θεματική ενότητα.

3^η Θεματική Ενότητα: Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη

11. Θεωρείτε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφώσεις είναι απαραίτητη; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Θεωρώ ότι η συμμετοχή στις επιμορφωτικές δράσεις είναι απαραίτητη για την βελτιστοποίηση της επάρκειας του εκπαιδευόμενου».

12. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις προάγει την επαγγελματική σας ανάπτυξη; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Στην εποχή που η τεχνολογία αναπτύσσεται ραγδαία η συμμετοχή σε επιμορφωτικές δράσεις είναι προαπαιτούμενο της επαγγελματικής ανάπτυξης και βοηθά στην περαιτέρω κατάρτιση του εργαζομένου».

13. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις διευκολύνει την εισαγωγή καινοτομιών στο σχολείο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Με τη συμμετοχή σε επιμορφωτικές δράσεις είναι φυσικό να μπορούν να χρησιμοποιηθούν καινοτόμα προγράμματα στην εκπαίδευση».

14. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις μπορεί να συνδράμει στην εδραίωση μιας κουλτούρας εκπαιδευτικής αξιολόγησης σας

όφελος σας επαγγελματικής σας ανάπτυξης;

«Σίγουρα η συμμετοχή σε επιμορφωτικές δράσεις μπορεί να συνδράμει στην edραίωση μιας τέτοιας κουλτούρας και ωφελεί την επαγγελματική ανάπτυξη».

15. Τα επιμορφωτικά προγράμματα που έχετε παρακολουθήσει σας βοήθησαν να διαχειριστείτε με πιο αποτελεσματικό τρόπο δυσχέρειες στο επαγγελματικό σας έργο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Οι όποιες δυσχέρειες στον επαγγελματικό τομέα μπορούν να διαχειριστούν καλύτερα, αφού πρώτα είχα παρακολουθήσει επιμορφωτική δράση. Οπότε ναι με βοήθησε αρκετά».

Σας ευχαριστώ πολύ για τη συνεργασία!

«Να είστε καλά».

Συνέντευξη Σ4

Ατομικό προφίλ

Φύλο: Άντρας

Ηλικία: 52

Επίπεδο σπουδών: Τριτοβάθμια εκπαίδευση, Π.Τ.Δ.Ε. Πατρών

Έτη προϋπηρεσίας: 23

Τρέχουσα εργασιακή θέση: ΠΕ70, Μόνιμος δάσκαλος

Καλησπέρα σας! Αρχικά θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για τη συνεργασία. Ο λόγος της συνέντευξής μας είναι η άποψή σας πάνω σε θέματα γενικότερα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

«Βεβαίως! Ό,τι θέλετε!»

1η Θεματική Ενότητα: Οργάνωση επιμορφωτικών δράσεων

- 1. Ποιους φορείς γνωρίζετε ότι αναπτύσσουν επιμορφωτικές δράσεις για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης;**

«ΠΕΚΕΣ, ΙΕΠ, ΥΠΕΠΘ»

- 2. Θεωρείτε ότι οι στόχοι των επιμορφωτικών δράσεων επιτυγχάνονται καλύτερα, όταν αυτές οργανώνονται από επίσημους φορείς, όπως το Υπουργείο Παιδείας; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Ναι. Το υπουργείο είναι ένας επίσημος κρατικός φορέας που μπορεί να οργανώσει επιμορφωτικές δράσεις αξιόλογες, καθώς έχει τη δυνατότητα να τις χρηματοδοτήσει σωστά και να αναζητήσει το κατάλληλο προσωπικό που θα τις υλοποιήσει».

- 3. Αναπτύσσει το Υπουργείο Παιδείας επαρκείς δράσεις γύρω από ζητήματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Οι δράσεις του υπουργείου δεν είναι επαρκείς. Συνεχώς οι εξελίξεις στις τεχνολογίες επικαιροποιούνται όπως και οι νέες εκπαιδευτικές μέθοδοι, όμως οι διαδικασίες είναι αργές και ετεροχρονισμένες από το υπουργείο».

4. Θεωρείτε ότι οι επιμορφωτικές δράσεις που προωθεί το Υπουργείο Παιδείας για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αξιολογούνται με σωστό τρόπο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Τελευταία οι όποιες επιμορφωτικές δράσεις του υπουργείου συνοδεύονται στο τέλος από κάποια μορφή αξιολόγησης που είναι υποχρεωτική δράση για τους επιμορφούμενους. Αυτό το γεγονός προσδίδει εγκυρότητα στη διαδικασία».

5. Ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, τα προαπαιτούμενα για τη διοργάνωση μιας επιτυχημένης επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Προαπαιτούμενη είναι μία μεγάλης κλίμακας διερεύνηση των εκπαιδευτικών αναγκών μέσα από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς».

6. Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να ενδυναμωθούν οι επιμορφωτικές δράσεις από πλευράς Υπουργείου Παιδείας; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Στις νέες τεχνολογίες και την εφαρμογή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία καθώς επίσης και στα νέα αναλυτικά προγράμματα σπουδών. Η σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα απαιτεί μια τέτοια διδακτική προσέγγιση».

7. Ποια μορφή επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης πιστεύετε ότι είναι η καταλληλότερη; (π.χ. ενδοσχολική, βιωματικά εργαστήρια) (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Ανάλογα. Η ενδοσχολική για παράδειγμα είναι πιο στοχευμένη τους εκπαιδευτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών τους συγκεκριμένης σχολικής μονάδας και γίνεται πιο εποικοδομητική για τους συγκεκριμένους εκπαιδευτικούς».

Ας περάσουμε τώρα στην επόμενη ενότητα και τη συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις.

«Μάλιστα. Σας ακούω».

2η Θεματική Ενότητα: Συμμετοχή σε επιμορφωτικές δράσεις

8. Έχετε συμμετάσχει σε επιμορφωτικές δράσεις για εκπαιδευτικούς; Αν ναι, πόσο συχνά και ποια είναι τα επιμορφωτικά προγράμματα που έχετε παρακολουθήσει;

«Ναι. Τα τελευταία χρόνια συμμετέχω αρκετά συχνά, μία με δύο τον χρόνο. Πρόσφατα παρακολούθησα επιμόρφωση στα νέα αναλυτικά προγράμματα σπουδών και στα εργαστήρια δεξιοτήτων».

9. Αν ναι, τι αποκομίσατε από τη συμμετοχή σας σε αυτές τις δράσεις;

«Γνώσεις και την ανάλογη διδακτική μεθοδολογία».

10. Ποια ήταν τα κίνητρα που σας οδήγησαν στο να συμμετάσχετε (ή όχι) σε τέτοιου είδους προγράμματα;

«Το προσωπικό ενδιαφέρον για να είμαι ενημερωμένος και επίκαιρος στο διδακτικό μου έργο».

3η Θεματική Ενότητα: Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη

11. Θεωρείτε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφώσεις είναι απαραίτητη; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Ναι. Το πτυχίο δεν σου εξασφαλίζει πλέον τις γνώσεις για το επάγγελμα. Οι επιμορφώσεις είναι αυτές που θα σε κάνουν ενεργό και ωφέλιμο εκπαιδευτικό στην ουσία».

12. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις προάγει την επαγγελματική σας ανάπτυξη; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Ναι. Μέσα από αυτές επικαιροποιώ τις γνώσεις μου».

13. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις διευκολύνει την εισαγωγή καινοτομιών στο σχολείο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Ναι διότι ενημερωνόμαστε για αυτές και τις γνωρίζουμε, προσπαθώντας να τις εφαρμόσουμε».

14. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις μπορεί να συνδράμει στην εδραίωση μιας κουλτούρας εκπαιδευτικής αξιολόγησης προς όφελος της επαγγελματικής σας ανάπτυξης;

«Σίγουρα οι επιμορφώσεις επηρεάζουν την εκπαιδευτική κουλτούρα. Η αξιολόγηση όμως είναι ένα δύσκολο και ευαίσθητο θέμα. Δεν μπορώ να απαντήσω με σαφήνεια ναι ή όχι».

- 15. Τα επιμορφωτικά προγράμματα που έχετε παρακολουθήσει σας βοήθησαν να διαχειριστείτε με πιο αποτελεσματικό τρόπο δυσχέρειες στο επαγγελματικό σας έργο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Βοήθησαν αρκετά. Έχει σημασία να είσαι θετικά προσκείμενος στις επιμορφώσεις, κριτικός πάντα, αλλά όχι εύκολα επικριτικός».

Σας ευχαριστώ πολύ για τη συνεργασία!

«Παρακαλώ».

Συνέντευξη Σ5

Ατομικό προφίλ

Φύλο: Γυναίκα

Ηλικία: 46

Επίπεδο σπουδών: Π.Τ.Δ.Ε. Πατρών

Έτη προϋπηρεσίας: 18

Τρέχουσα εργασιακή θέση: ΠΕ70, Μόνιμη Εκπαιδευτικός

Καλησπέρα σας! Αρχικά θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για τη συνεργασία. Ο λόγος της συνέντευξής μας είναι η άποψή σας πάνω σε θέματα γενικότερα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

«Με χαρά να βοηθήσω όπως μπορώ».

1^η Θεματική Ενότητα: Οργάνωση επιμορφωτικών δράσεων

1. Ποιους φορείς γνωρίζετε ότι αναπτύσσουν επιμορφωτικές δράσεις για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης;

«Το Υπουργείο Παιδείας, το ΙΕΠ, ιδιωτικοί φορείς (GO learn)».

2. Θεωρείτε ότι οι στόχοι των επιμορφωτικών δράσεων επιτυγχάνονται καλύτερα, όταν αυτές οργανώνονται από επίσημους φορείς, όπως το Υπουργείο Παιδείας;(δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Ναι, υπάρχει μια μεγαλύτερη σιγουριά και ασφάλεια».

3. Αναπτύσσει το Υπουργείο Παιδείας επαρκείς δράσεις γύρω από ζητήματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης; (δικαιολογήστε την απάντησή σας).

«Όχι πάρα πολλές θεωρώ. Θα προτιμούσα προσωπικά να υπήρχαν περισσότερες δράσεις που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες του σημερινού σχολείου».

4. Θεωρείτε ότι οι επιμορφωτικές δράσεις που προωθεί το Υπουργείο Παιδείας για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αξιολογούνται με σωστό τρόπο;(δικαιολογήστε την απάντησή σας)
- «Όχι πάντα. Κατά τη γνώμη μου, είναι πρόχειρος ο τρόπος αξιολόγησης».
5. Ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, τα προαπαιτούμενα για τη διοργάνωση μιας επιτυχημένης επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης;(δικαιολογήστε την απάντησή σας)
- «Να γίνει διερεύνηση των αναγκών των εκπαιδευτικών ώστε να υποστηριχθούν με κατάλληλες γνώσεις για να νιώθουν επαρκείς και ικανοί να εφαρμόσουν εκπαιδευτικές δράσεις».
6. Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να ενδυναμωθούν οι επιμορφωτικές δράσεις από πλευράς Υπουργείου Παιδείας;(δικαιολογήστε την απάντησή σας)
- «Διαχείριση σχολικής τάξης, διαχείριση γονέων, Τ.Π.Ε. , διαχείριση σχολικού εκφοβισμού, Πρώτες βοήθειες».
7. Ποια μορφή επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης πιστεύετε ότι είναι η καταλληλότερη; (π.χ. ενδοσχολική, βιωματικά εργαστήρια) (δικαιολογήστε την απάντησή σας)
- «Τα βιωματικά εργαστήρια γιατί είναι μια μέθοδος επιμόρφωσης που βοηθούν τον εκπαιδευτικό να αναπτύξει δεξιότητες αντιμετώπισης και επικοινωνίας».

2^η Θεματική Ενότητα: Συμμετοχή σε επιμορφωτικές δράσεις

8. Έχετε συμμετάσχει σε επιμορφωτικές δράσεις για εκπαιδευτικούς; Αν ναι, πόσο συχνά και ποια είναι τα επιμορφωτικά προγράμματα που έχετε παρακολουθήσει;
- «Συμμετέχω σε βιωματικά εργαστήρια μια με δυο φορές το χρόνο. Πριν λίγες ημέρες παρακολούθησα το Βιωματικές δράσεις- Θεατρικό παιχνίδι – και αν ήσουν εσύ».
9. Αν ναι, τι αποκομίσατε από τη συμμετοχή σας σε αυτές τις δράσεις;
- «Να κατανοώ καλύτερα τα προβλήματα συμπεριφοράς των παιδιών. Να αναπτύσσω ένα κλίμα συνεργασίας με τους μαθητές».
10. Ποια ήταν τα κίνητρα που σας οδήγησαν στο να συμμετάσχετε (ή όχι) σε τέτοιου είδους προγράμματα;

«Να βελτιώσω τη διδασκαλία μου και να μπορώ να διαχειρίζομαι αποτελεσματικά την τάξη».

Πολύ ωραία! Ας περάσουμε στην επόμενη και τελευταία ενότητα.

3^η Θεματική Ενότητα: Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη

- 11. Θεωρείτε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφώσεις είναι απαραίτητη; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Ναι, γιατί πρέπει να υπάρχει εξέλιξη στη δουλειά μας».

- 12. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις προάγει την επαγγελματική σας ανάπτυξη; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Ναι, μαθαίνω καινούργια πράγματα, εφαρμόζω καινοτόμες δράσεις και πολλά άλλα σημαντικά πράγματα».

- 13. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις διευκολύνει την εισαγωγή καινοτομιών στο σχολείο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Εννοείται, και πρέπει να γίνεται γιατί το σχολείο πρέπει να ανταποκρίνεται στις νέες ανάγκες της κοινωνίας».

- 14. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις μπορεί να συνδράμει στην εδραίωση μιας κουλτούρας εκπαιδευτικής αξιολόγησης προς όφελος της επαγγελματικής σας ανάπτυξης;**

«Πιστεύω πως ναι».

- 15. Τα επιμορφωτικά προγράμματα που έχετε παρακολουθήσει σας βοήθησαν να διαχειριστείτε με πιο αποτελεσματικό τρόπο δυσχέρειες στο επαγγελματικό σας έργο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Ναι, δημιουργώντας ένα κλίμα εμπιστοσύνης με τους μαθητές, αντιμετώπισα πιο αποτελεσματικά τις δυσκολίες που προέκυψαν».

Ευχαριστώ πολύ για τη συνεργασία!

«Να είστε καλά».

Συνέντευξη Σ6

Ατομικό προφίλ

Φύλο: Γυναίκα

Ηλικία: 49

Επίπεδο σπουδών: Πανεπιστημιακή εκπαίδευση

Έτη προϋπηρεσίας: 19

Τρέχουσα εργασιακή θέση: Μόνιμη Εκπαιδευτικός, ΠΕ70

1^η Θεματική Ενότητα: Οργάνωση επιμορφωτικών δράσεων

- 1. Ποιους φορείς γνωρίζετε ότι αναπτύσσουν επιμορφωτικές δράσεις για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης;**

«ΙΕΠ, ΙΤΥΕ Διόφαντος, ΠΕΚ, Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε, ΕΕΠΕΚ, Πανεπιστημιακοί φορείς (π.χ. Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας Πανεπιστημίου Πατρών, ΠΑ.ΜΑΚ. ,Πανεπιστήμιο ΑΙΓΑΙΟΥ κ.ά.), Σύμβουλοι εκπαίδευσης».

- 2. Θεωρείτε ότι οι στόχοι των επιμορφωτικών δράσεων επιτυγχάνονται καλύτερα, όταν αυτές οργανώνονται από επίσημους φορείς, όπως το Υπουργείο Παιδείας; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Δε θεωρώ ότι την επίτευξη των στόχων των επιμορφωτικών δράσεων την εξασφαλίζει αποκλειστικά και μόνο η οργάνωσή τους από το Υπουργείο Παιδείας, καθώς αυτή εξαρτάται και από άλλους παράγοντες. Αναμφισβήτητα, οι καταρτισμένοι επιμορφωτές παίζουν σημαντικό ρόλο στο αν θα είναι πετυχημένη η δράση».

- 3. Αναπτύσσει το Υπουργείο Παιδείας επαρκείς δράσεις γύρω από ζητήματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Μολονότι από το Υπουργείο Παιδείας αναπτύσσονται αρκετές επιμορφωτικές δράσεις για τους εκπαιδευτικούς, δεν επαρκούν , καθώς σε πολλές από αυτές δεν επιτυγχάνεται η διασύνδεση της θεωρητικής γνώσης με την εκπαιδευτική πράξη».

- 4. Θεωρείτε ότι οι επιμορφωτικές δράσεις που προωθεί το Υπουργείο Παιδείας για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αξιολογούνται με σωστό τρόπο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Καταβάλλεται προσπάθεια να αξιολογηθεί σε ένα μεγάλο ποσοστό η κατάκτηση της νέας προσφερόμενης γνώσης και σε θεωρητικό τουλάχιστον επίπεδο αυτό επιτυγχάνεται».

5. Ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, τα προαπαιτούμενα για τη διοργάνωση μιας επιτυχημένης επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Καθοριστικής σημασίας είναι η επιλογή των κατάλληλων επιμορφωτών ,οι οποίοι δεν αρκεί να διαθέτουν την επιστημονική γνώση και να λειτουργούν ως αυθεντίες ' 'κουνώντας το δάχτυλο' ', αλλά να έχουν πολυετή διδακτική εμπειρία και επαφή με τη σύγχρονη σχολική πραγματικότητα, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί , να επικοινωνούν διαλεκτικά με τους επιμορφούμενους , να τους κατανοούν και να ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους, με γνώμονα πάντα τον θετικό αντίκτυπο όλης αυτής της γόνιμης αλληλεπίδρασης στο σχολείο και τους μαθητές. Επιπροσθέτως, βαρύνουσας σημασίας για τη διοργάνωση μιας επιτυχημένης επιμόρφωσης είναι και η επιλογή της κατάλληλης θεματολογίας ,που να προκύπτει από τις ανάγκες των ίδιων των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας, καθώς και ο βιωματικός χαρακτήρας των επιμορφωτικών εργαστηρίων».

6. Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να ενδυναμωθούν οι επιμορφωτικές δράσεις από πλευράς Υπουργείου Παιδείας; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Αναμφισβήτητα, οι εκπαιδευτικοί έχουμε ανάγκη για συνεχή επιμόρφωση σε τομείς, όπως είναι οι νέες τεχνολογίες και η επωφελής αξιοποίησή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία, η διαχείριση περιστατικών σχολικής βίας , η ψυχολογία του παιδιού στο σύγχρονο πιεστικό και διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο , η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, η ετερογένεια του μαθητικού δυναμικού κ.ά».

7. Ποια μορφή επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης πιστεύετε ότι είναι η καταλληλότερη; (π.χ. ενδοσχολική, βιωματικά εργαστήρια) (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Θεωρώ ότι ιδιαίτερα επωφελής είναι η επιμόρφωση με βιωματικό χαρακτήρα, διότι υπό προϋποθέσεις εξασφαλίζει την ώσμωση , την ανταλλαγή καλών πρακτικών μεταξύ συναδέλφων και την πρόσκτηση νέας γνώσης μέσα από τη δράση , όπως επίσης και η ενδοσχολική επιμόρφωση , καθώς ανταποκρίνεται καταλληλότερα στις ιδιαίτερες ανάγκες της κάθε σχολικής μονάδας».

Πάμε τώρα στην επόμενη ενότητά μας.

2^η Θεματική Ενότητα: Συμμετοχή σε επιμορφωτικές δράσεις

8. Έχετε συμμετάσχει σε επιμορφωτικές δράσεις για εκπαιδευτικούς; Αν ναι, πόσο συχνά και ποια είναι τα επιμορφωτικά προγράμματα που έχετε παρακολουθήσει;

«Επιδιώκω να συμμετέχω σε κάποιες επιμορφωτικές δράσεις , δεν κατορθώνω, ωστόσο, να έχω τη συχνότητα που θα επιθυμούσα . Φροντίζω σε κάθε σχολικό έτος να καταπιάνομαι με κάτι σχετικό με την επιστήμη που έχω επιλέξει να υπηρετώ. Από τα τελευταία επιμορφωτικά σεμινάρια που έχω παρακολουθήσει θα αναφερθώ στην Εισαγωγική επιμόρφωση για την εκπαιδευτική αξιοποίηση των ΤΠΕ (επίπεδο Β1), σεμινάριο Μεντόρων, Εργαστήρια Δεξιοτήτων, Επιμόρφωση στα Νέα Προγράμματα Σπουδών, σεμινάρια για την Αξιολόγηση της Σχολικής Μονάδας και τον θεσμό του Ενδοσχολικού Συντονιστή και Επιμόρφωση στη Διαφοροποιημένη Διδασκαλία».

9. Αν ναι, τι αποκομίσατε από τη συμμετοχή σας σε αυτές τις δράσεις;

«Θα έλεγα ότι γενικότερα βοηθήθηκα στο να κρατώ μια επαφή με τις επερχόμενες αλλαγές στο χώρο της εκπαίδευσης . Είμαι της άποψης ότι πάντα μπορεί κανείς να αποκομίσει κάτι από μια επιμορφωτική δράση, και έστω κι αν αυτό είναι το ελάχιστο και σε θεωρητικό επίπεδο, δύναται κάποια στιγμή να αξιοποιηθεί και να φανεί χρήσιμο. Δεν μπορώ, εντούτοις, να μην αναφερθώ στην ανησυχία μου για τις δυσοίωνες εξελίξεις στο χώρο του δημόσιου σχολείου και της εκπαίδευσης στη χώρα μας, τις οποίες από μόνες τους οι προσφερόμενες από το Υπουργείο Παιδείας επιμορφωτικές δράσεις αδυνατούν να αποσοβήσουν...»

10. Ποια ήταν τα κίνητρα που σας οδήγησαν στο να συμμετάσχετε (ή όχι) σε τέτοιου είδους προγράμματα;

«Η ικανοποίηση της ανάγκης μου να παρακολουθώ τις εξελίξεις στην επιστήμη μου, και η επιθυμία μου να βρω πρόσφορες λύσεις στα καθημερινά προβλήματα του σχολικού χώρου».

3^η Θεματική Ενότητα: Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη

11. Θεωρείτε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφώσεις είναι απαραίτητη; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Σαφώς και είναι απαραίτητη η συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε επιμορφώσεις, καθώς οι εξελίξεις τρέχουν και το περιβάλλον του σχολείου οφείλει να εναρμονιστεί με αυτές και να εξυπηρετεί τις ανάγκες των μαθητών. Η συνεχής αλλά και ουσιαστική αναζήτηση του δασκάλου είναι, αναμφισβήτητα, όχι ο μόνος αλλά ένας από τους τρόπους, ώστε να επωφεληθούν οι μαθητές του».

12. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις προάγει την επαγγελματική σας ανάπτυξη; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Κατά τη γνώμη μου η επαγγελματική μου ανάπτυξη - όπως εγώ την εννοώ και έχει σίγουρα να κάνει με την αυτοβελτίωσή μου, προκειμένου να ανταποκρίνομαι θετικά στους μαθητές μου - δεν προάγεται αποκλειστικά και μόνο από τη συμμετοχή μου σε επιμορφωτικές δράσεις».

13. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις διευκολύνει την εισαγωγή καινοτομιών στο σχολείο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Ναι, το πιστεύω αυτό, από τη στιγμή που ένας τρόπος δόκιμος, ώστε να ενημερώνονται οι εκπαιδευτικοί για τις καινοτομίες και τις νέες πρακτικές και να είναι σε θέση να τις εισάγουν στο σχολείο, είναι η συμμετοχή τους σε επιμορφωτικές δράσεις».

14. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις μπορεί να συνδράμει στην εδραίωση μιας κουλτούρας εκπαιδευτικής αξιολόγησης προς όφελος της επαγγελματικής σας ανάπτυξης;

«Πιστεύω πως μπορεί σε ένα βαθμό μπορεί να συνδράμει αλλά με τη συνέργεια και άλλων παραγόντων».

15. Τα επιμορφωτικά προγράμματα που έχετε παρακολουθήσει σας βοήθησαν να διαχειριστείτε με πιο αποτελεσματικό τρόπο δυσχέρειες στο επαγγελματικό σας έργο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Ναι, σε έναν βαθμό, διότι μου παρείχαν ενημέρωση σε κάποιους τομείς».

Σας ευχαριστώ πολύ για τη συνεργασία σας!

«Να είστε καλά!»

Συνέντευξη Σ7

Ατομικό προφίλ

Φύλο: Γυναίκα

Ηλικία: 40

Επίπεδο σπουδών: ΑΕΙ -Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης

Έτη προϋπηρεσίας: 18

Τρέχουσα εργασιακή θέση: Εκπαιδευτικός ΠΕ 70 Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Αχαΐας

Καλημέρα σας! Θα ήθελα να σας κάνω μερικές ερωτήσεις σχετικά με τη συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις, για την εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας.

«Φυσικά! Σας ακούω».

1^η Θεματική Ενότητα: Οργάνωση επιμορφωτικών δράσεων

1. Ποιους φορείς γνωρίζετε ότι αναπτύσσουν επιμορφωτικές δράσεις για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης;

«ΥΠΕΠΘ, ΕΠΕΑΕΚ, ΠΕΚ, σχολεία, ΑΕΙ, Περιφερειακοί Επόπτες Ποιότητας της Εκπαίδευσης, Επόπτες Ποιότητας της Εκπαίδευσης, οι Σύμβουλοι Εκπαίδευσης, τα Κέντρα Διεπιστημονικής Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης (ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.) και τα Κέντρα Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία (Κ.Ε.ΠΕ.Α.)».

2. Θεωρείτε ότι οι στόχοι των επιμορφωτικών δράσεων επιτυγχάνονται καλύτερα, όταν αυτές οργανώνονται από επίσημους φορείς, όπως το Υπουργείο Παιδείας; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Θεωρώ ότι κεντρικός φορέας θα πρέπει να είναι το Υπουργείο Παιδείας σε συνεργασία με τα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα γιατί είναι απαραίτητο να υπάρχει ένας κεντρικός σχεδιασμός».

3. Αναπτύσσει το Υπουργείο Παιδείας επαρκείς δράσεις γύρω από ζητήματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Το Υπουργείο Παιδείας αναπτύσσει αρκετές επιμορφωτικές δράσεις σχετικά με την επιμόρφωση εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς πλέον η επιμόρφωση του εκπαιδευτικού αναγνωρίζεται ως αναπόσπαστο μέρος της επαγγελματικής του ανάπτυξης και της βελτίωσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης αποτελεί αντικείμενο ενασχόλησης τόσο του υπουργείου όσο και των ίδιων των εκπαιδευτικών φορέων. Παρόλα αυτά θα έπρεπε να παρέχουν λιγότερες θεωρητικές και περισσότερες πρακτικές γνώσεις, οι οποίες απέχουν πολύ από την επαγγελματική πρακτική».

4. Θεωρείτε ότι οι επιμορφωτικές δράσεις που προωθεί το Υπουργείο Παιδείας για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αξιολογούνται με σωστό τρόπο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Η συνεχής παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής των δράσεων για βελτίωση είναι απαραίτητες προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η όλη διαδικασία είναι ικανοποιητική και επιτυγχάνει τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Θεωρώ ότι το υπουργείο βασίζεται σε επιφανειακές εκτιμήσεις και δεν βασίζεται σε δεδομένα που έχουν συλλεχθεί συστηματικά με σκοπό την αξιολόγηση και την αποτίμηση των δράσεων».

5. Ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, τα προαπαιτούμενα για τη διοργάνωση μιας επιτυχημένης επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Ο σχεδιασμός και η οργάνωση της διαδικασίας υλοποίησης των επιμορφωτικών δράσεων, ο καθορισμός του χώρου, του χρόνου και ο προσδιορισμός των θεματικών της επιμόρφωσης. Εντοπισμός των επιμορφωτικών αναγκών των επιμορφωμένων, και ιεράρχηση των αναγκών. Επιλογή των κατάλληλων επιμορφωτών και τέλος αποτίμηση των επιμορφωτικών δράσεων».

6. Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να ενδυναμωθούν οι επιμορφωτικές δράσεις από πλευράς Υπουργείου Παιδείας; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Επιμόρφωση στην κατεύθυνση των νέων τεχνολογιών, στη διαχείριση της τάξης και διαχείριση κρίσεων και σε θέματα Ειδικής Αγωγής με στελέχωση από το κράτος των τμημάτων ένταξης και των δομών της Ειδικής Αγωγής. Επίσης ο σχολικός εκφοβισμός αποτελεί ένα πολύ σοβαρό ζήτημα που απασχολεί τη σχολική κοινότητα

μιας και οι συνέπειες του είναι ιδιαιτέρως σοβαρές τόσο για την ψυχική υγεία των μαθητών όσο και για τα μαθησιακά τους αποτελέσματα».

7. Ποια μορφή επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης πιστεύετε ότι είναι η καταλληλότερη; (π.χ. ενδοσχολική, βιωματικά εργαστήρια) (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Οι εκπαιδευτικοί συμμετέχουν σε πολύ μεγάλο βαθμό σε επιμορφωτικά προγράμματα καθώς θεωρούν ότι η επιμόρφωση βελτιώνει την καθημερινότητά τους στην τάξη, ενισχύει την αποδοτικότητά τους και ανανεώνει το ενδιαφέρον τους για τη δουλειά τους. Θεωρώ καταλληλότερη μορφή επιμόρφωσης τα βραχυχρόνια επιμορφωτικά προγράμματα μεικτά, δια ζώσης και εξ αποστάσεως, προσφέροντας ευελιξία παρακολούθησης στους χρήστες ως προς τον χώρο και τον χρόνο, με εκπαιδευτικό υλικό εμπλουτισμένο με ήχο, εικόνα, βίντεο, προσομοιώσεις κ.λπ., ξεπερνώντας την παραδοσιακή μάθηση, ενώ μπορεί να επικαιροποιείται άμεσα».

Ωραία! Ας προχωρήσουμε στην επόμενη ενότητα.

2^η Θεματική Ενότητα: Συμμετοχή σε επιμορφωτικές δράσεις

8. Έχετε συμμετάσχει σε επιμορφωτικές δράσεις για εκπαιδευτικούς; Αν ναι, πόσο συχνά και ποια είναι τα επιμορφωτικά προγράμματα που έχετε παρακολουθήσει;

«Έχω επιμορφωθεί στην πληροφορική στο Α και Β1 Επίπεδο. Αυτή τη στιγμή θα ξεκινήσω την επιμόρφωση στο Β2 επίπεδο. Επίσης, έχω περάσει από τα Π.Ε.Κ., στα οποία οι επιμορφώσεις αφορούσαν τα διδακτικά αντικείμενα. Τέλος, έχω κάνει και ένα μεταπτυχιακό, πάνω στην Παιδαγωγική και έχω παρακολουθήσει σεμινάρια e-Twinning σχετικά με τις νέες τεχνολογίες και τη χρήση τους μέσα στην τάξη. Επίσης έχω παρακολουθήσει τα σεμινάρια του ΙΕΠ για τις δεξιότητες καθώς και πολλά ημερήσια σεμινάρια με θέμα τους Η/Υ, το θεατρικό παιχνίδι, αγωγή υγείας και πολιτιστικά».

9. Αν ναι, τι αποκομίσατε από τη συμμετοχή σας σε αυτές τις δράσεις;

«Ενίσχυσαν την επέκταση γνώσεων σε θέματα της Παιδαγωγικής και καινοτόμων προγραμμάτων. Επίσης ενίσχυσαν τη χρήση της τεχνολογίας και την αξιοποίηση νέων ψηφιακών εργαλείων στη διδασκαλία».

10. Ποια ήταν τα κίνητρα που σας οδήγησαν στο να συμμετάσχετε (ή όχι) σε τέτοιου είδους προγράμματα;

«Κατά τη γνώμη μου η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών είναι απαραίτητη και πρέπει να είναι διαρκής και να ανανεώνεται συνεχώς, επειδή είμαστε σε μία εποχή όπου τρέχουν οι νέες τεχνολογίες και η πληροφορία. Γενικότερα, κάθε μορφή επιμόρφωσης είναι απαραίτητη για τους εκπαιδευτικούς και γενικότερα για όσους εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία. Πρέπει να γίνονται κάθε χρόνο γιατί οι εξελίξεις είναι ραγδαίες, όποτε είναι απαραίτητο να εμπλουτίζουμε τις γνώσεις μας για προσωπική εξέλιξη αλλά και βελτίωση του εκπαιδευτικού μας έργου».

3^η Θεματική Ενότητα: Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη

11. Θεωρείτε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφώσεις είναι απαραίτητη; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Θεωρώ ότι οι εκπαιδευτικοί, ως βασικοί συντελεστές της εκπαίδευσης, οφείλουν να εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους σε τακτά χρονικά διαστήματα, να βελτιώνουν τον εαυτό τους και να προσαρμόζουν στη διδασκαλία τους τις νέες γνώσεις και καινοτομίες. Έτσι οι εκπαιδευτικοί πρέπει να είναι οι ίδιοι δια βίου μαθητές προκειμένου να επιτύχουν όλα τα παραπάνω».

12. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις προάγει την επαγγελματική σας ανάπτυξη; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Θεωρώ ότι η απόκτηση γνώσεων και η κατανόηση εκπαιδευτικών αλλαγών ενισχύει την προσωπική ικανοποίηση και συμβάλλει στην επαγγελματική ανάπτυξη και αποδοτικότητα. Ενισχύει την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων σχετικά με νέους τρόπους διδασκαλίας και διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού, αυξάνει την αυτοπεποίθηση εκπαιδευτικού και εμπλουτίζει το βιογραφικό του».

13. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις διευκολύνει την εισαγωγή καινοτομιών στο σχολείο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Οι επιμορφωτικές δραστηριότητες βοηθούν τον στο να αντικρίζουμε τη διδακτική διαδικασία με άλλο πρίσμα, χαρίζοντας βαθύτερη γνώση των καινοτομιών και καθοδηγώντας σε σχεδιασμό εύστοχων παρεμβάσεων στην τάξη ενισχύοντας την αυτοεκτίμηση μας ως εκπαιδευτικοί».

14. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις μπορεί να συνδράμει στην εδραίωση μιας κουλτούρας εκπαιδευτικής αξιολόγησης προς όφελος της επαγγελματικής σας ανάπτυξης;

«Θεωρώ πως η αξιολόγηση μπορεί να αποτελέσει εργαλείο ανατροφοδότησης και αναστοχασμού και η υλοποίηση επιμορφωτικών προγραμμάτων συμβάλλουν στην εξέλιξη των εκπαιδευτικών».

15. Τα επιμορφωτικά προγράμματα που έχετε παρακολουθήσει σας βοήθησαν να διαχειριστείτε με πιο αποτελεσματικό τρόπο δυσχέρειες στο επαγγελματικό σας έργο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Έχει βοηθήσει σε μεγάλο βαθμό, ως προς τη βελτίωση του εκπαιδευτικού και διδακτικού έργου. Η απόκτηση νέας γνώσης επιφέρει αυτοπεποίθηση καθώς υπάρχει περισσότερη ενημέρωση και η νέα γνώση μπορεί να εφαρμοστεί πιο αποτελεσματικά στην τάξη. Ιδιαίτερα κάποια βοηθητικά σεμινάρια που σχετίζονταν με τη διαχείριση συμπεριφοράς των παιδιών και την αντιμετώπιση κάποιων προβλημάτων στην τάξη».

Σας ευχαριστώ πολύ για τη συνεργασία!

«Παρακαλώ!»

Συνέντευξη Σ8

Ατομικό προφίλ

Φύλο: Γυναίκα

Ηλικία:42

Επίπεδο σπουδών: ΑΕΙ Παιδαγωγικού Τμήματος & Τμήμα Κοινωνιολογίας

Έτη προϋπηρεσίας: 18 έτη

Τρέχουσα εργασιακή θέση: Μόνιμη εκπαιδευτικός, ΠΕ70

Καλημέρα! Θα σας κάνω μερικές ερωτήσεις σχετικές με τη συμμετοχή σας σε επιμορφωτικά προγράμματα και τη συμβολή τους στην εξέλιξή σας.

«Ωραία! Ας ξεκινήσουμε!»

1^η Θεματική Ενότητα: Οργάνωση επιμορφωτικών δράσεων

- 1. Ποιους φορείς γνωρίζετε ότι αναπτύσσουν επιμορφωτικές δράσεις για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης;**

«ΚΕΘΕΑ, ΠΑΙΔΙΚΑ ΧΩΡΙΑ SOS, ΔΙΩΝΗ, ΚΠΕ, ΥΠΑΤΗ ΑΡΜΟΣΤΕΙΑ».

- 2. Θεωρείτε ότι οι στόχοι των επιμορφωτικών δράσεων επιτυγχάνονται καλύτερα, όταν αυτές οργανώνονται από επίσημους φορείς, όπως το Υπουργείο Παιδείας; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Όχι απαραίτητα! Γίνεται αξιολογή και εξαιρετική δουλειά και από τους παραπάνω φορείς».

- 3. Αναπτύσσει το Υπουργείο Παιδείας επαρκείς δράσεις γύρω από ζητήματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Θεωρώ πως πραγματοποιούνται αρκετές δράσεις από το Υπουργείο, αλλά θα προτιμούσα να γίνονται περισσότερες, που να στοχεύουν στα θέλω των εκπαιδευτικών, να τους βοηθάνε στην πράξη και να μη μένουν σε θεωρητικό πλαίσιο».

- 4. Θεωρείτε ότι οι επιμορφωτικές δράσεις που προωθεί το Υπουργείο Παιδείας για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αξιολογούνται με σωστό τρόπο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Σε κάποιες περιπτώσεις ναι, σε κάποιες άλλες όχι. Νομίζω όμως ότι ακόμη και όταν αξιολογούνται αυτές οι δράσεις, γίνονται με πολύ πρόχειρο τρόπο».

5. Ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, τα προαπαιτούμενα για τη διοργάνωση μιας επιτυχημένης επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Στοχοθεσία, χρονική διάρκεια, εποπτικά μέσα, επιμορφωτές, βιωματική δράση, αλληλεπίδραση με τους συμμετέχοντες».

6. Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να ενδυναμωθούν οι επιμορφωτικές δράσεις από πλευράς Υπουργείου Παιδείας; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Στους τομείς Διαχείρισης κρίσεων μέσα στη σχολική τάξη και στις σχέσεις εκπαιδευτικών-γονέων».

7. Ποια μορφή επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης πιστεύετε ότι είναι η καταλληλότερη; (π.χ. ενδοσχολική, βιωματικά εργαστήρια) (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Κατά την άποψη μου, η επιμόρφωση που συνδυάζει θεωρία με πρακτική και τηρεί όλα τα παραπάνω στοιχεία που σας απάντησα σε προηγούμενη ερώτηση (βιωματική δράση, στοχοθεσία, διάρκεια, κ.τ.λ.) αποτελεί την ιδανικότερη μορφή».

Πάμε τώρα στην επόμενη ενότητα.

«Μάλιστα».

2^η Θεματική Ενότητα: Συμμετοχή σε επιμορφωτικές δράσεις

8. Έχετε συμμετάσχει σε επιμορφωτικές δράσεις για εκπαιδευτικούς; Αν ναι, πόσο συχνά και ποια είναι τα επιμορφωτικά προγράμματα που έχετε παρακολουθήσει;

«Ναι, έχω συμμετάσχει σε παρά πολλές. Μερικές από αυτές που θυμάμαι είναι οι Πρώτες Βοήθειες από τον Ερυθρό Σταυρό, διαχείριση σχολικού εκφοβισμού, σεμινάριο για μέντορες, περιβαλλοντική εκπαίδευση, κ.τ.λ.».

9. Αν ναι, τι αποκομίσατε από τη συμμετοχή σας σε αυτές τις δράσεις;

«Πάντα πρεσβεύω ότι ακόμη κι από ένα λιγότερο αξιόλογο σεμινάριο, όλο και κάτι θα αποκομίσω, όπως ερεθίσματα, κίνητρα, καινοτόμες ιδέες, περισσότερες γνώσεις φυσικά, κτλ.».

10. Ποια ήταν τα κίνητρα που σας οδήγησαν στο να συμμετάσχετε (ή όχι) σε τέτοιου είδους προγράμματα;

«Τα κίνητρά μου ήταν σίγουρα το ενδιαφέρον, η περιέργεια, η δια βίου μάθηση, η όρεξη που έχω ως προσωπικότητα για το νέο».

Και ολοκληρώνουμε με την τελευταία μας ενότητα.

3^η Θεματική Ενότητα: Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη

11. Θεωρείτε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφώσεις είναι απαραίτητη; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Τη θεωρώ σίγουρα απαραίτητη, αλλά θεωρώ επίσης ότι είναι και προσωπική υπόθεση το πότε ο/η καθένας/καθεμία κρίνει ότι χρειάζεται την εκάστοτε επιμόρφωση. Προσωπικά, επιλέγω να επιμορφωθώ ανάλογα τη θεματολογία που έχει η εκάστοτε επιμόρφωση».

12. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις προάγει την επαγγελματική σας ανάπτυξη; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Ασφαλώς, συμβάλλει στην περαιτέρω βελτίωση και ανάπτυξη της επαγγελματικής μου εξέλιξης».

13. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις διευκολύνει την εισαγωγή καινοτομιών στο σχολείο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Βεβαίως, επιτυγχάνεται η εισαγωγή νέων ιδεών, μεθόδων και πρακτικών που απώτερο σκοπό έχουν την πιο αποτελεσματική και ελκυστική μαθησιακή διαδικασία».

14. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις μπορεί να συνδράμει στην εδραίωση μιας κουλτούρας εκπαιδευτικής αξιολόγησης προς όφελος της επαγγελματικής σας ανάπτυξης;

«Ναι. Θεωρώ εξάλλου πως το να παίρνουμε μέρος σε επιμορφωτικές δράσεις, σίγουρα συμβάλλει τόσο στην προσωπική όσο και στην επαγγελματική μας ανέλιξη».

15. Τα επιμορφωτικά προγράμματα που έχετε παρακολουθήσει σας βοήθησαν να διαχειριστείτε με πιο αποτελεσματικό τρόπο δυσχέρειες στο επαγγελματικό σας έργο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)
- «Μου έδωσαν ιδέες για εναλλακτικούς τρόπους αντιμετώπισης ποικίλων και κάποιες φορές αρκετά δύσκολων καταστάσεων».

Ευχαριστώ πολύ για τη συνεργασία!

«Να είστε καλά!»

Συνέντευξη Σ9

Ατομικό προφίλ

Φύλο: Γυναίκα

Ηλικία: 53

Επίπεδο σπουδών: Πτυχίο Παιδαγωγικού Τμήματος Πανεπιστημίου Πατρών

Έτη προϋπηρεσίας: 22

Τρέχουσα εργασιακή θέση: ΠΕ 70, Μόνιμη εκπαιδευτικός στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Καλημέρα σας!

«Καλημέρα!»

Ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας. Ας ξεκινήσουμε τις ερωτήσεις μας.

«Ωραία».

1^η Θεματική Ενότητα: Οργάνωση επιμορφωτικών δράσεων

1. Ποιους φορείς γνωρίζετε ότι αναπτύσσουν επιμορφωτικές δράσεις για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης;

«Υπουργείο Παιδείας, Συντονιστές, ΙΕΠ».

2. Θεωρείτε ότι οι στόχοι των επιμορφωτικών δράσεων επιτυγχάνονται καλύτερα, όταν αυτές οργανώνονται από επίσημους φορείς, όπως το Υπουργείο Παιδείας; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Εξαρτάται από την προσωπικότητα και την προσέγγιση του επιμορφωτή. Οι επίσημοι φορείς θεωρούνται πιο αξιόπιστοι».

3. Αναπτύσσει το Υπουργείο Παιδείας επαρκείς δράσεις γύρω από ζητήματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Όχι, οι επιμορφώσεις θα έπρεπε να είναι περισσότερες».

4. Θεωρείτε ότι οι επιμορφωτικές δράσεις που προωθεί το Υπουργείο Παιδείας για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αξιολογούνται με σωστό τρόπο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Η αξιολόγηση γίνεται συνήθως μέσω ερωτηματολογίων. Καλό θα ήταν να είναι πιο διαδραστική όλη η διαδικασία, ώστε να έχει και μεγαλύτερο ενδιαφέρον».

- 5. Ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, τα προαπαιτούμενα για τη διοργάνωση μιας επιτυχημένης επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Οι επιμορφωτές καλό είναι να έχουν επαφή με τη σχολική πραγματικότητα».

- 6. Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να ενδυναμωθούν οι επιμορφωτικές δράσεις από πλευράς Υπουργείου Παιδείας; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Στη διαχείριση της σχολικής τάξης, γιατί τα τελευταία χρόνια η ελληνική κοινωνία αντιμετώπισε σοβαρά προβλήματα που οι συνέπειες αυτών φαίνονται στη μικρή κοινωνία του σχολείου».

- 7. Ποια μορφή επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης πιστεύετε ότι είναι η καταλληλότερη; (π.χ. ενδοσχολική, βιωματικά εργαστήρια) (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Νομίζω πιο κατάλληλα είναι τα βιωματικά εργαστήρια. Η δια ζώσης επιμόρφωση είναι σίγουρα πιο αποτελεσματική».

2^η Θεματική Ενότητα: Συμμετοχή σε επιμορφωτικές δράσεις

- 8. Έχετε συμμετάσχει σε επιμορφωτικές δράσεις για εκπαιδευτικούς; Αν ναι, πόσο συχνά και ποια είναι τα επιμορφωτικά προγράμματα που έχετε παρακολουθήσει;**

«Σχεδόν κάθε χρόνο συμμετέχω σε διάφορες δράσεις. Κάποιες από αυτές είναι η επιμόρφωση για δεξιότητες και για διδασκαλία διαφόρων μαθημάτων».

- 9. Αν ναι, τι αποκομίσατε από τη συμμετοχή σας σε αυτές τις δράσεις;**

«Η αλήθεια είναι ότι δεν ένιωσα ότι αποκόμισα κάτι ουσιαστικό που θα με βοηθούσε πραγματικά μέσα στην τάξη».

- 10. Ποια ήταν τα κίνητρα που σας οδήγησαν στο να συμμετάσχετε (ή όχι) σε τέτοιου είδους προγράμματα;**

«Ήθελα να αποκτήσω περισσότερες γνώσεις».

3^η Θεματική Ενότητα: Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη

- 11. Θεωρείτε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφώσεις είναι απαραίτητη; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Ναι, γιατί κάθε εκπαιδευτικός πρέπει να ενημερώνεται για νέες διδακτικές προσεγγίσεις και να βελτιώνεται».

12. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις προάγει την επαγγελματική σας ανάπτυξη; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Ναι, αρκεί οι επιμορφώσεις να μπορούν να βοηθήσουν τον εκπαιδευτικό ουσιαστικά».

13. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις διευκολύνει την εισαγωγή καινοτομιών στο σχολείο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Ναι, γιατί, όταν ο εκπαιδευτικός έχει τη γνώση, είναι πιο πρόθυμος να ασχοληθεί με καινοτόμες δράσεις».

14. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις μπορεί να συνδράμει στην εδραίωση μιας κουλτούρας εκπαιδευτικής αξιολόγησης προς όφελος της επαγγελματικής σας ανάπτυξης;

«Πιστεύω πως η συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε δράσεις επιμόρφωσης, μόνο καλό έχει να προσφέρει, βέβαια όταν γίνεται με αξιόλογο τρόπο, θέτει στόχους και δίνει κίνητρα, τότε συμβάλλει οπωσδήποτε στη βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου».

15. Τα επιμορφωτικά προγράμματα που έχετε παρακολουθήσει σας βοήθησαν να διαχειριστείτε με πιο αποτελεσματικό τρόπο δυσχέρειες στο επαγγελματικό σας έργο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Όχι, δυστυχώς τα συγκεκριμένα που παρακολούθησα θεωρώ ότι δε με βοήθησαν πολύ αποτελεσματικά στην εκπαιδευτική μου διαδικασία».

Σας ευχαριστώ πολύ για τη συνεργασία!

«Παρακαλώ και ελπίζω να βοήθησα!»

Συνέντευξη Σ10

Ατομικό προφίλ

Φύλο: Γυναίκα

Ηλικία: 38

Επίπεδο σπουδών: Μεταπτυχιακό

Έτη προϋπηρεσίας: 16

Τρέχουσα εργασιακή θέση: Δασκάλα – Μόνιμη

1^η Θεματική Ενότητα: Οργάνωση επιμορφωτικών δράσεων

- 1. Ποιους φορείς γνωρίζετε ότι αναπτύσσουν επιμορφωτικές δράσεις για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης;**

«Το ΙΕΠ, τα Πανεπιστήμια, οι σχολικοί σύμβουλοι, το ΠΕΚΕΣ».

- 2. Θεωρείτε ότι οι στόχοι των επιμορφωτικών δράσεων επιτυγχάνονται καλύτερα, όταν αυτές οργανώνονται από επίσημους φορείς, όπως το Υπουργείο Παιδείας; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Πιστεύω πως εξαρτάται από το προφίλ των επιμορφωτών το αν θα επιτευχθούν οι στόχοι των επιμορφωτικών δράσεων. Λογικά, οι επιμορφωτές των επίσημων φορέων οργανώνουν καλύτερα τις επιμορφωτικές δράσεις κάτι που παίζει ρόλο στην επίτευξη των στόχων των επιμορφωτικών δράσεων».

- 3. Αναπτύσσει το Υπουργείο Παιδείας επαρκείς δράσεις γύρω από ζητήματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Τα τελευταία χρόνια γίνονται πολλές επιμορφώσεις. Οι δράσεις γύρω από αυτές είναι ικανοποιητικές αν και θα μπορούσε να υπάρξει περισσότερη ευελιξία στο περιεχόμενο αυτών, δίνοντας την επιλογή στους επιμορφούμενους να επιλέξουν ποια θεματική τους ενδιαφέρει περισσότερο».

- 4. Θεωρείτε ότι οι επιμορφωτικές δράσεις που προωθεί το Υπουργείο Παιδείας για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αξιολογούνται με σωστό τρόπο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Εμείς οι επιμορφούμενοι, αξιολογούμε τα προγράμματα επιμόρφωσης μέσω ερωτηματολογίων τα οποία είναι διαθέσιμα στο τέλος κάθε προγράμματος. Για τα προγράμματα που έχω παρακολουθήσει, θα έλεγα ότι μπορεί να βελτιωθεί το επιμορφωτικό υλικό, να εμπλουτισθεί ο τρόπος παρουσίασης αυτού και να γίνει πιο διαδραστική όλη η διαδικασία».

5. Ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, τα προσπαιτούμενα για τη διοργάνωση μιας επιτυχημένης επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Η ουσιαστική ερώτηση των επιμορφούμενων για το ποιες είναι οι επιμορφωτικές τους ανάγκες. Η σωστή επιλογή έμπειρων και επιστημονικά καταρτισμένων επιμορφωτών και η σωστή επιλογή επιμορφωτικού υλικού».

6. Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να ενδυναμωθούν οι επιμορφωτικές δράσεις από πλευράς Υπουργείου Παιδείας; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Στη σωστή επιλογή επιμορφωτών και στην προσεκτικότερη συγγραφή επιμορφωτικού υλικού».

7. Ποια μορφή επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης πιστεύετε ότι είναι η καταλληλότερη; (π.χ. ενδοσχολική, βιωματικά εργαστήρια) (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Τα βιωματικά εργαστήρια. Η δια ζώσης επιμόρφωση σίγουρα θα πετύχει περισσότερο τους στόχους που τέθηκαν».

2^η Θεματική Ενότητα: Συμμετοχή σε επιμορφωτικές δράσεις

8. Έχετε συμμετάσχει σε επιμορφωτικές δράσεις για εκπαιδευτικούς; Αν ναι, πόσο συχνά και ποια είναι τα επιμορφωτικά προγράμματα που έχετε παρακολουθήσει;

«Ναι. Επιμόρφωση για τα εργαστήρια δεξιοτήτων πριν 1,5 χρόνο, για τη Webex πριν 3 χρόνια και πριν 6 χρόνια επιμόρφωση για τους Ρομά».

9. Αν ναι, τι αποκομίσατε από τη συμμετοχή σας σε αυτές τις δράσεις;

«Γνώσεις γύρω από τις θεματικές και την εφαρμογή των εργαστηρίων δεξιοτήτων. Καθώς επίσης και για τον τρόπο λειτουργίας της Webex. Επίσης από την επιμόρφωση στη Webex, φιλικότερη στάση προς την εξ' αποστάσεως διδασκαλία. Από την

επιμόρφωση για τους Ρομά, πέρα στοιχεία και μεθόδους για τη διαμόρφωση διαφοροποιημένης διδασκαλίας».

10. Ποια ήταν τα κίνητρα που σας οδήγησαν στο να συμμετάσχετε (ή όχι) σε τέτοιου είδους προγράμματα;

«Η χρησιμότητα τους στην καθημερινή διδακτική πράξη».

3^η Θεματική Ενότητα: Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη

11. Θεωρείτε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφώσεις είναι απαραίτητη; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Ναι. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να επικαιροποιούν και να εμπλουτίζουν συνεχώς τις γνώσεις τους».

12. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις προάγει την επαγγελματική σας ανάπτυξη; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Ναι. Εξάλλου οι επιμορφωτικές δράσεις μοριοδοτούνται σε περίπτωση που κάποιος θέλει να γίνει Διευθυντής Σχολείου ή υποδιευθυντής».

13. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις διευκολύνει την εισαγωγή καινοτομιών στο σχολείο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Ναι βοηθάει. Μιας και συνήθως στις επιμορφώσεις μαθαίνεις κάτι καινούριο το οποίο εισάγεις και στη διδασκαλία».

14. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις μπορεί να συνδράμει στην εδραίωση μιας κουλτούρας εκπαιδευτικής αξιολόγησης προς όφελος της επαγγελματικής σας ανάπτυξης;

«Πιστεύω πως όταν είμαστε πιο ανοιχτοί στη γνώση είναι προς όφελός μας τόσο στην καθημερινότητα μας όσο και στην επαγγελματική μας ανάπτυξη. Έτσι όσο επιμορφωνόμαστε αλλάζει και η κουλτούρα μας στο να γινόμαστε καλύτεροι σε διάφορα επίπεδα αλλά και στην εδραίωση της εκπαιδευτικής αξιολόγησης».

15. Τα επιμορφωτικά προγράμματα που έχετε παρακολουθήσει σας βοήθησαν να διαχειριστείτε με πιο αποτελεσματικό τρόπο δυσχέρειες στο επαγγελματικό σας έργο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Η επιμόρφωση για τα εργαστήρια δεξιοτήτων με βοήθησε να οργανώσω τη διδασκαλία μου γύρω από αυτήν στην καθημερινή διδακτική πράξη και η επιμόρφωση

γύρω από τη Webex με βοήθησε να μάθω τις λειτουργίες της Webex καλύτερα. Επίσης η επιμόρφωση για τους Ρομά με βοήθησε στο να γνωρίσω τις ιδιαιτερότητες των Ρομά και να σχεδιάζω το μάθημα προσανατολισμένο στις ανάγκες αυτών των μαθητών».

Σας ευχαριστώ πολύ για τη συνεργασία!

«Παρακαλώ!»

Συνέντευξη Σ11

Ατομικό προφίλ

Φύλο: Γυναίκα

Ηλικία: 46

Βασικές σπουδές: Μεταπτυχιακό

Έτη προϋπηρεσίας ως εκπαιδευτικός: 18 έτη

Τρέχουσα εργασιακή θέση: ΠΕ70 - Μόνιμη εκπαιδευτικός Α/Βάθμια Εκπαίδευση

Καλημέρα σας!

«Καλημέρα!»

Θα ήθελα να σας κάνω κάποιες ερωτήσεις που έχουν σχέση με τη συμμετοχή σας σε επιμορφώσεις και κατά πόσο ή όχι συμβάλλουν στην επαγγελματική σας ανάπτυξη.

«Ωραία! Ας ξεκινήσουμε λοιπόν!»

1^η Θεματική Ενότητα: Οργάνωση επιμορφωτικών δράσεων

1. Ποιους φορείς γνωρίζετε ότι αναπτύσσουν επιμορφωτικές δράσεις για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης;

«Επιμορφωτικές δράσεις για τους εκπαιδευτικούς αναπτύσσουν πολλά δημόσια πανεπιστημιακά ιδρύματα (ΚΕΔΙΒΙΜ), το ΠΕΚΕΣ, τα ΑΕΙ, οι Συντονιστές, το ΥΠΕΠΘ, οι Σύμβουλοι Εκπαίδευσης, αλλά και ιδιωτικοί εκπαιδευτικοί οργανισμοί».

2. Θεωρείτε ότι οι στόχοι των επιμορφωτικών δράσεων επιτυγχάνονται καλύτερα, όταν αυτές οργανώνονται από επίσημους φορείς, όπως το Υπουργείο Παιδείας; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Πιστεύω πως το Υπουργείο Παιδείας είναι ένας αξιόλογος φορέας και διοργανώνοντας επιμορφωτικές δράσεις θέτοντας στόχους που θα βελτιώνουν τους εκπαιδευτικούς στο έργο τους, τότε σίγουρα μπορούμε να μιλάμε για επιτυχία των επιμορφώσεων».

3. Αναπτύσσει το Υπουργείο Παιδείας επαρκείς δράσεις γύρω από ζητήματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Γίνονται συνεχώς δράσεις επιμόρφωσης από το ΥΠΕΠΘ και αυτό είναι πολύ σημαντικό, καθώς πλέον τα τελευταία χρόνια επιβάλλεται να επιμορφωνόμαστε ανά τακτά διαστήματα, μιας που συμβαίνουν πολλές αλλαγές στην εκπαίδευση και οφείλουμε να είμαστε ενήμεροι για αυτές. Παρ' όλα αυτά θα προτιμούσα να μην είναι τόσο θεωρητικές όλες αυτές οι δράσεις και να εμβαθύνουν σε πρακτικό - βιωματικό επίπεδο, γιατί αυτό είναι που έχουμε ανάγκη ως εκπαιδευτικοί αυτή τη στιγμή, να βλέπουμε στην πράξη πώς μπορούμε να διαχειριζόμαστε ζητήματα στο σχολείο και κυρίως μέσα στην τάξη μας».

4. Θεωρείτε ότι οι επιμορφωτικές δράσεις που προωθεί το Υπουργείο Παιδείας για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αξιολογούνται με σωστό τρόπο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Δεν αξιολογούνται με τον σωστό τρόπο. Για την ακρίβεια δεν αξιολογούνται καθόλου. Γίνονται διεκπεραιωτικά χωρίς να εκτιμάται η απήχυσή τους στη μαθητική κοινότητα».

5. Ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, τα προαπαιτούμενα για τη διοργάνωση μιας επιτυχημένης επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Απαιτούνται από τη μια άριστη υλικοτεχνική υποδομή και από την άλλη πολύ καλά καταρτισμένοι επιμορφωτές με εμπειρία και γνώσεις».

6. Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να ενδυναμωθούν οι επιμορφωτικές δράσεις από πλευράς Υπουργείου Παιδείας; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Θα ήθελα επιμορφωτικές δράσεις σε πεδία που σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες και τη διαχείριση κρίσεων. Όπως και για την ενδοσχολική βία που μαστίζει το ελληνικό σχολείο».

7. Ποια μορφή επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης πιστεύετε ότι είναι η καταλληλότερη; (π.χ. ενδοσχολική, βιωματικά εργαστήρια) (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Τα βιωματικά εργαστήρια είναι πολύ σημαντικά, γιατί καλλιεργούν την αυτενέργεια και δεν επικεντρώνεται η επιμόρφωση στο θεωρητικό επίπεδο, αλλά είναι ουσιαστική, αποδοτική με πρακτική εφαρμογή».

2^η Θεματική Ενότητα: Συμμετοχή σε επιμορφωτικές δράσεις

- 8. Έχετε συμμετάσχει σε επιμορφωτικές δράσεις για εκπαιδευτικούς; Αν ναι, πόσο συχνά και ποια είναι τα επιμορφωτικά προγράμματα που έχετε παρακολουθήσει;**

«Έχω συμμετάσχει σε εκπαιδευτικές δράσεις για εκπαιδευτικούς αρκετές φορές, 3 φορές τα τελευταία 5 έτη. Έχω παρακολουθήσει επιμορφωτικό πρόγραμμα για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση, ένα άλλο για την ειδική εκπαίδευση, ένα τρίτο για το bullying και τους τρόπους πρόληψης και καταστολής του φαινομένου».

- 9. Αν ναι, τι αποκομίσατε από τη συμμετοχή σας σε αυτές τις δράσεις;**

«Αποκόμισα γνώσεις και ευελιξία στον τρόπο αντιμετώπισης κρίσεων εντός του σχολείου».

- 10. Ποια ήταν τα κίνητρα που σας οδήγησαν στο να συμμετάσχετε (ή όχι) σε τέτοιου είδους προγράμματα;**

«Το βασικό κίνητρο ήταν ο εμπλουτισμός των γνώσεων και η προοπτική παροχής ποιοτικότερου εκπαιδευτικού έργου».

3^η Θεματική Ενότητα: Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη

- 11. Θεωρείτε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφώσεις είναι απαραίτητη; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Η συμμετοχή μου σε επιμορφωτικά προγράμματα κρίνεται όχι απλώς απαραίτητη, αλλά αναγκαία. Κι αυτό διότι αφενός ο εμπλουτισμός των γνώσεων δεν σταματά ποτέ, αφετέρου πρέπει να ακολουθείται ο ρυθμός των κοινωνικών, οικονομικών και τεχνολογικών εξελίξεων της σύγχρονης εποχής».

- 12. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις προάγει την επαγγελματική σας ανάπτυξη; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Η επιμόρφωσή μου προάγει την επαγγελματική μου ανάπτυξη, αφού μου δίνει το έναυσμα για νέες κατευθυντήριες γραμμές κατά τη διδακτική πορεία, ενισχύει τη φαντασία και προσεγγίζω με τις σύγχρονες ηθικο - παιδαγωγικές μεθόδους τους μαθητές μου. Γίνομαι πιο παραγωγική στο έργο μου και αποδοτική».

13. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις διευκολύνει την εισαγωγή καινοτομιών στο σχολείο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Η συμμετοχή μου σε επιμορφωτικές δράσεις δεν είναι αρκετές για να εισαχθούν καινοτομίες στο σχολείο. Απαιτείται αλλαγή άνωθεν, αλλαγή στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών και τον χαρακτήρα της εκπαίδευσης».

14. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις μπορεί να συνδράμει στην εδραίωση μιας κουλτούρας εκπαιδευτικής αξιολόγησης προς όφελος της επαγγελματικής σας ανάπτυξης;

«Ίσως είναι ένα μικρό λιθαράκι, αλλά για την υιοθέτηση της κουλτούρας της αξιολόγησης απαιτούνται δυναμικές παρεμβάσεις από το Υπουργείο Παιδείας και δυναμικοί εκπαιδευτικοί με δίψα για το λειτούργημά τους και την παροχή έργου».

15. Τα επιμορφωτικά προγράμματα που έχετε παρακολουθήσει σας βοήθησαν να διαχειριστείτε με πιο αποτελεσματικό τρόπο δυσχέρειες στο επαγγελματικό σας έργο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Τα προγράμματα που παρακολούθησα με βοήθησαν πολύ στην αντιμετώπιση δυσκολιών που ανέκυψαν στο σχολικό περιβάλλον, διότι ήξερα πώς να κινηθώ και χειριστώ καταστάσεις προβληματικές και αγχωτικές, όπως εκείνη του bullying».

Σας ευχαριστώ πολύ για τη συνεργασία!

«Να είστε καλά! Καλή επιτυχία!»

Συνέντευξη Σ12

Ατομικό προφίλ

Φύλο: Άντρας

Ηλικία: 55

Επίπεδο σπουδών: Παιδαγωγική Ακαδημία - ΠΤΔΕ ΠΑΝ/ΜΙΟΥ Πατρών (εξομοίωση)

Έτη προϋπηρεσίας: 28

Τρέχουσα εργασιακή θέση: Μόνιμος εκπαιδευτικός στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Καλημέρα σας! Θα ήθελα να σας κάνω μερικές ερωτήσεις σχετικά με τη συμμετοχή σας σε επιμορφώσεις στα πλαίσια της διπλωματικής μου εργασίας.

«Καλημέρα. Ευχαρίστως!

1^η Θεματική Ενότητα: Οργάνωση επιμορφωτικών δράσεων

1. Ποιους φορείς γνωρίζετε ότι αναπτύσσουν επιμορφωτικές δράσεις για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης;

«Οι Σύμβουλοι Εκπαίδευσης, τα Κέντρα Διεπιστημονικής Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης (ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.), τα Κέντρα Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία (Κ.Ε.ΠΕ.Α.), το ΙΕΠ» .

2. Θεωρείτε ότι οι στόχοι των επιμορφωτικών δράσεων επιτυγχάνονται καλύτερα, όταν αυτές οργανώνονται από επίσημους φορείς, όπως το Υπουργείο Παιδείας; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Σαφώς, αρκεί οι επιμορφωτές να έχουν στενή και πάντα επικαιροποιημένη γνώση του εκπαιδευτικού γίνεσθαι».

3. Αναπτύσσει το Υπουργείο Παιδείας επαρκείς δράσεις γύρω από ζητήματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Απ' όσο γνωρίζω οι δράσεις του Υπουργείου και άλλων φορέων είναι πολλές και ποικίλες. Όμως αμφισβητείται η επάρκειά τους επειδή περιορίζονται σε μετωπικές - διαδικτυακές παρουσιάσεις κι όχι σε βιωματικές δράσεις».

- 4. Θεωρείτε ότι οι επιμορφωτικές δράσεις που προωθεί το Υπουργείο Παιδείας για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αξιολογούνται με σωστό τρόπο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Κρίνοντας από το γεγονός ότι οι περισσότερες επιμορφώσεις έχουν πολλά κοινά ως προς τη δομή και τον τρόπο παρουσίασης, μάλλον η αξιολόγησή τους πρέπει να βελτιωθεί».

- 5. Ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, τα προαπαιτούμενα για τη διοργάνωση μιας επιτυχημένης επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Καθολικότητα, για όλους δηλαδή, υποχρεωτική επιμόρφωση, περιοδικότητα, στοχευμένο και επίκαιρο θέμα».

- 6. Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να ενδυναμωθούν οι επιμορφωτικές δράσεις από πλευράς Υπουργείου Παιδείας; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Κρίνοντας από την επικαιρότητα, τις νέες τάσεις και κοινωνική - πολιτισμική κρίση, οι επιμορφωτικές δράσεις χρειάζεται να επικεντρωθούν σε θέματα διαχείρισης κρίσεων (ενδοσχολικών - ενδοοικογενειακών), διαπροσωπικών σχέσεων, διαφυλικών σχέσεων».

- 7. Ποια μορφή επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης πιστεύετε ότι είναι η καταλληλότερη; (π.χ. ενδοσχολική, βιωματικά εργαστήρια) (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Η σοβαρότητα και η συχνότητα εμφάνισης των διάφορων προβλημάτων σε μια σχολική μονάδα καθιστά αναγκαίο η επιμόρφωση να είναι ενδοσχολική, στοχευμένη και περιεκτική και κυρίως βασισμένη σε βιωματικές δράσεις κι όχι σε στείρα παράθεση στατιστικών και θεωριών».

2^η Θεματική Ενότητα: Συμμετοχή σε επιμορφωτικές δράσεις

- 8. Έχετε συμμετάσχει σε επιμορφωτικές δράσεις για εκπαιδευτικούς; Αν ναι, πόσο συχνά και ποια είναι τα επιμορφωτικά προγράμματα που έχετε παρακολουθήσει;**

«Οι επιμορφωτικές δράσεις στις οποίες έχω συμμετάσχει σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες και με καινοτόμες δράσεις (διαρκείας) σχετικές με την ανάπτυξη του προφορικού και γραπτού λόγου με ελεύθερα κείμενα των μαθητών, την εξέλιξη του

επιχειρηματολογικού τους λόγου, το άνοιγμα της τάξης στο υπόλοιπο σχολείο και προς τη γειτονιά και την επίλυση προβλημάτων υιοθετώντας τις μεθόδους της παιδαγωγικής Freinet».

9. Αν ναι, τι αποκομίσате από τη συμμετοχή σας σε αυτές τις δράσεις;

«Τα προγράμματα των νέων τεχνολογιών δε μου πρόσφεραν τίποτα. Μόνο θεωρητική προσέγγιση. Από την άλλη, η παιδαγωγική Freinet μου έχει ανοίξει άλλους ορίζοντες».

10. Ποια ήταν τα κίνητρα που σας οδήγησαν στο να συμμετάσχετε (ή όχι) σε τέτοιου είδους προγράμματα;

«Τα κίνητρα ήταν και είναι οι διαφορετικές μέθοδοι προσέγγισης της γνώσης, τρόποι επικοινωνίας με τους μαθητές και των μαθητών μεταξύ τους, δημιουργικές δραστηριότητες μέσα από συμμετοχικές διαδικασίες».

3^η Θεματική Ενότητα: Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη

11. Θεωρείτε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφώσεις είναι απαραίτητη; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Σαφώς και είναι απαραίτητη, αρκεί κάθε επιμόρφωση που έχει συγκεκριμένους στόχους και να αφορά σε σοβαρά θέματα της σχολικής ζωής ή σε σοβαρή ενημέρωση γύρω από γνωστικά αντικείμενα».

12. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις προάγει την επαγγελματική σας ανάπτυξη; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Ναι! Προάγει και την επαγγελματική εξέλιξη και βοηθάει επίσης τον εκπαιδευτικό να είναι ένας καλά ενημερωμένος επαγγελματίας παιδαγωγός, να μπορεί να έχει ευελιξία, να εξερευνεί και να αξιολογεί την ανάπτυξη των παιδιών και να είναι αυτός που θα συμβάλλει το να μπορέσουν οι μαθητές του να αλλάξουν μία ολόκληρη κοινωνία και να την κάνουν καλύτερη».

13. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις διευκολύνει την εισαγωγή καινοτομιών στο σχολείο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)

«Ναι, αλλά μόνο όταν και οι επιμορφώσεις έχουν σκοπό να παρουσιάσουν καινοτόμες πρακτικές».

- 14. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σας σε επιμορφωτικές δράσεις μπορεί να συνδράμει στην εδραίωση μιας κουλτούρας εκπαιδευτικής αξιολόγησης προς όφελος της επαγγελματικής σας ανάπτυξης;**

«Συνδράμει μέσω ανταλλαγής εμπειριών και καλών πρακτικών θεωρώ».

- 15. Τα επιμορφωτικά προγράμματα που έχετε παρακολουθήσει σας βοήθησαν να διαχειριστείτε με πιο αποτελεσματικό τρόπο δυσχέρειες στο επαγγελματικό σας έργο; (δικαιολογήστε την απάντησή σας)**

«Βοηθούν κυρίως στην επίλυση προβληματικών καταστάσεων που απαιτούν δόκιμες μεθόδους και πρακτικές τόσο σε επίπεδο μαθητών όσο και σε επίπεδο συναδέλφων».

Σας ευχαριστώ πολύ για τη συνεργασία!

«Παρακαλώ! Καλή επιτυχία!»